ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

MÜDİR MES'UL : MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ ΣΤ' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1931 ΤΕΥΧΟΣ 61

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1931

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΣΤΙΓΜΑΙ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΟΣ

Μὲ πολλὴν ἐκφραστικότητα ἐλέχθη ὅτι εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἴμεθα ὡς μία φράσις γραμμένη ἐπάνω εἰς τὸν μαυροπίνακα. Περνᾷ ἐπάνω της ὁ σπόγγος καὶ τὴν ἐξαλείφει. Ἡ φράσις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὸν μαυροπίνακα, ὅταν περάσῃ ἀπ' αὐτὴν ὁ σπόγγος, τὸ περιεχόμενόν της ὅμως, ἡ ἔννοιά της, μένει ἀνεξάλειπτος. Τί ἂν ἀποθνήσκῃ τὸ σῶμα; ἡ ψυχὴ μένει. Τί ἂν ὁ βίος παρέρχεται; τὰ ἔργα μένουν, καὶ εἴμεθα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπράξαμεν. Ὅ,τι ἐζήσαμεν ἔχει ἀποταμιευθῇ κάπου, ὑπάρχει, μένει εἰς τὸν αἰῶνα· μένει εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν συνείδησίν μας, ἡ ὁποία εἶναι ἀπόμοιρα τοῦ Θείου, σπινθὴρ οὐρανίου φωτὸς εἰς τὸ σκότος τῆς ζωῆς μας.

*
* *

Μὲ τὴν προπομπὴν ἑνὸς εἰσέτι ἔτους τῆς ζωῆς μας εἰς τὸν βυθὸν τῆς αἰωνιότητος βιοῦμεν κατὰ τρόπον ψηλαφητὸν τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν. Μέσα εἰς τὴν τόσην παροδικότητά μας ἡ συνείδησίς μας εἶναι παραμόνιμος· ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος μᾶς παρασύρει, ἀδυνατεῖ νὰ τὴν παρασύρῃ· ὁ χῶρος, ὁ ὁποῖος μᾶς αἰχμαλωτίζει, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὴν αἰχμαλωτίσῃ. Αὐτὴ θέλει νά με ἀναβιβάσῃ ὑπεράνω τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὑπεράνω τῆς χαμαιζήλου ζωῆς μου καὶ τοῦ στενοῦ περιβάλλοντός μου, τὸ ὁποῖον μὲ συμπνίγει. Τί ἂν αἱ στιγμαί μας φεύγουν; ἔχουν νὰ μᾶς δώσουν κάτι, ἀρκεῖ νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὸ λάβωμεν, νὰ τὸ ζητήσωμεν· κρύπτουν ἕνα θησαυρόν, ἕνα μυστικὸν δι' ὅσους ἐφρόντισαν νὰ μυηθοῦν· ἔχουν εἰς τὸν ἑαυτόν των τὴν αἰωνιότητα, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα ἦλθον

καὶ εἰς αὐτὴν κατευθύνονται. Ἂν αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν γεμίσωμεν μὲ μίαν ὡραίαν σκέψιν μας, μὲ ἕνα ἀκραιφνὲς αἴσθημά μας, μὲ μίαν σοβαρὰν ἀπόφασίν μας, μὲ ἕνα ἐνθουσιασμόν μας, μὲ κἄτι ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας, μὲ ὁλόκληρον τὸν ἑαυτόν μας, μαζί της θὰ στείλωμεν αὐτὸ τὸ κἄτι, αὐτὸν τὸν ἑαυτόν μας, εἰς τὴν αἰωνιότητα.

*
* *

Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν ἔχει πολὺ μεγαλεῖον. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ αἰσθανθῶμεν· πρέπει νὰ τὸ ἐκμαιεύσωμεν· αὐτὸ θὰ εἶναι ὁ τοκετός μας. Τὸ μεγαλεῖόν μας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἁπλᾶ πράγματα· εἴμεθα ἱκανοὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν μας νὰ κάμωμεν τὴν δύναμίν μας, ἀπὸ τὴν παροδικότητά μας τὴν αἰωνιότητά μας. Ἡ εὐτυχία μας, ἡ μεγαλυτέρα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξαρτᾶται ἀπὸ μικρὰ πράγματα· μὲ μικρὰ εἶναι δυνατὸν νὰ κάμωμεν μεγάλα πράγματα· μὲ μάρμαρον ἁπλοῦν ἔγινεν ὁ Παρθενών· μὲ πολὺ ἁπλοῦς τόνους εἶναι συντεθειμένη ἡ Ἐνάτη Συμφωνία τοῦ Μπετόβεν. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ δίδοντες τὸ περιεχόμενον εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα· ἐὰν θελήσωμεν, ἑκάστη στιγμὴ τοῦ βίου ἡμῶν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ μοναδική, ἀρκεῖ νὰ τῇ δώσωμεν ἡμεῖς τὴν ἔντασιν· αὐτὴ εἶναι τὸ μουσικὸν ὄργανον, ἡμεῖς οἱ Καλλιτέχναι. Ἀλλοίμονον, ἐὰν μείνωμεν ἀδαεῖς· δὲν θὰ ἀναβλύσῃ καμμία θεσπεσία μελῳδία· ἐὰν τὸ ἀφήσωμεν κρεμασμένον, θὰ μείνῃ βωβόν.

*
* *

Ἀλλ' ἡ ψυχή μας δὲν θέλει νὰ μείνῃ βωβή· ὑπάρχει τι ἐν αὐτῇ τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐκδηλωθῇ, νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὰ ἄνω ὡς πίδαξ. Πρέπει ὅμως ἡμεῖς νὰ κατευθύνωμεν μὲ αὐτοκυριαρχίαν καὶ μὲ σοφίαν τὴν ὁρμήν της, διότι αὐτὴ μὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα σχετικοί. Διὰ νὰ μὴ μᾶς συμπνίξῃ, πρέπει νὰ τὴν παροχετεύσωμεν εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ὑπο-

μονήν, εἰς τὴν ἀφοσίωσιν, εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν. Πρέπει νὰ πίνωμεν τὴν ζωὴν μὲ μικρὸν κύπελλον.

Φανάριον, 1 Ἰανουαρίου 1931.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ BOSSUET

Ἀλλοίμονον ! Πολὺς γίνεται λόγος ὅτι ὁ χρόνος παρέρχεται ! Ὁ χρόνος τῷ ὄντι παρέρχεται, καὶ ἡμεῖς παρερχόμεθα μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρέρχεται ὡς πρὸς ἐμέ, διὰ μέσου τοῦ χρόνου ὁ ὁποῖος ρέει, εἰσέρχεται εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἡ ὁποία δὲν παρέρχεται· ὅλα δὲ ἀποταμιεύονται εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον τῆς Θείας Γνώσεως, ἡ ὁποία δὲν παρέρχεται.

Ὦ Θεὲ αἰώνιε ! Ὁποία θὰ εἶναι ἡ ἔκπληξις ἡμῶν, ὅταν ὁ αὐστηρὸς Κριτής, ὅστις διέπει τὸν ἄλλον Κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Κόσμος αὐτὸς μᾶς ὁδηγεῖ χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν, παρουσιάζων εἰς ἡμᾶς στιγμιαίως τὴν ζωήν μας ὅλην θὰ μᾶς εἴπῃ μὲ τρομακτικὴν φωνήν : Ποσον εἶσθε ἀσύνετοι, ἀφοῦ τόσον πολὺ ἔχετε προσκολληθῇ εἰς τὰς ἡδονὰς αἱ ὁποῖαι παρέρχονται, χωρὶς νὰ ἔχητε σκεφθῇ τὰ παρεπόμενα τὰ ὁποῖα δὲν παρέρχονται.

(Panégyrique de Saint Bernard).

Σημ. — Εἶναι τὰ μάλιστα ὑποβλητικὴ καὶ ὡραία ἡ ἐπανάληψις τῆς λέξεως ***παρέρχεται, παρερχόμεθα, παρέρχονται*** *Εἶναι ἀληθινὴ ἐνορχήστρωσις τοῦ θέματος τῆς παροδικότητος. Εἶναι ἐκλεκτὸν ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν καλυτέραν Μουσικὴν τοῦ Κόσμου, ἀπὸ τὴν ὑψηλοτέραν Ποίησιν.*

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ

Ἐν βαθείᾳ κατανύξει ψυχῆς ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ Παραμονὴ τοῦ Νέου Ἔτους. Εἰς τὸν ὡραῖον Ἑσπερινὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν τάξιν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν. Ἠκολούθησεν ἡ δεξίωσις ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν μετὰ τοῦ ἐθίμου τῆς διανομῆς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μεταξωτῶν μανδηλίων εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Κληρικοὺς καὶ Λαϊκοὺς Ὑπαλλήλους τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγένετο ὁ ἀσπασμὸς τῆς Δεξιᾶς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Ὁποίαν ἐκ μέρους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς προσεφώνησεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσυγκελλεύων κ. Φιλόθεος ὡς ἑξῆς :

Ἡ Προσφώνησις τοῦ Ἁγίου Πρωτοσυγκελλεύοντος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς καὶ υἱϊκῆς εὐλαβείας ἐμφανίζονται σήμερον ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος οἱ Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ Ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ὧν τῇ Σῇ ἐπινεύσει ἡγοῦμαι, ὅπως ὑποβάλωσι δι' ἐμοῦ, τοῦ πιστοῦ Σου θεράποντος, τὰ βαθύτατα αὐτῶν σέβη καὶ τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην, ἐναποθέσωσι δ' ἅμα Αὐτῇ καὶ τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα τῆς βαθείας αὐτῶν ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἀδόλου ἀγάπης, ὁμοῦ μὲ τὰ εὐλαβῆ συγχαρητήρια αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐπιτολῇ τοῦ Νέου Ἔτους.

Καὶ ἡ ἐνδόμυχος αὕτη χαρὰ πάντων ἡμῶν, Παναγιώτατε, ἔτι μᾶλλον αὐξάνει κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν, καθόσον παρέχεται ἡμῖν ἡ ἀφορμὴ ἵνα ἀναλογισθῶμεν καὶ αὖθις τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα, θείᾳ συνάρσει, μέχρι τοῦδε ἐπετέλεσεν ἡ Σὴ σοφὴ καὶ πεπνυμένη Κορυφή, γεγονότα τὰ ὁποῖα καὶ τὸν περίβλεπτον Πατριαρχικόν Σου Θρόνον ἔτι μᾶλλον ἐκλέϊσαν καὶ τὸ γόητρον αὐτοῦ ἐξύψωσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν ἐδόξασαν, τὴν πάντοτε παντὶ τῷ Κόσμῳ τὴν εἰρήνην τοῦ

Θεοῦ αἰτουμένην, καὶ εὐχομένην νῦν τὴν ἄνωθεν εὐλογίαν ἐπὶ τὸν νέον τοῦτον τοῦ Κυρίου Ἐνιαυτόν.

Καὶ τανῦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐξαιτούμενοι τὰς πατρικὰς καὶ θεοδέκτους εὐχάς Σου καὶ τὰς Πατριαρχικὰς εὐλογίας Σου ἀπεκδεχόμενοι, τοῦτο καὶ μόνον προσφερομέν Σοι, κατὰ τὸ ἐπ᾽ αἰσίοις ἀνατέλλον νέον Ἔτος, πάντες ἡμεῖς, τὰ πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα τέκνα Σου, ὡς πολυτιμότατον ἀντίδωρον αὐτῶν, τῆς πατρικῆς πρὸς ἡμᾶς στοργῆς Σου καὶ τῶν πολλαπλῶν δωρημάτων Σου τὴν ταπεινήν, πλὴν ὑποκάρδιον, ὁλόθερμον καὶ ἁγνοτάτην υἱϊκὴν εὐχήν, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρῆταί Σοι ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ἰσχὺν ἀκατάβλητον, διαφυλάττῃ δὲ τὴν Ὑμετέραν Θεοφρούρητον Κορυφὴν ἀκράδαντον ἐπὶ τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Εἴη σοι, Παναγιώτατε, τὸ γηθοσύνως ὑποδεχόμενον Νέον Ἔτος ὑγιηρὸν καὶ εὐφρόσυνον.

Ἡ Ἀντιφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἀγαπητὰ ἐν Κυρίῳ τέκνα,

Ἀποδεχόμεθα τὰς εὐχὰς ὑμῶν, τῶν καλῶν Ἡμῶν συνεργατῶν, καθὼς καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως ὑμῶν, μετὰ θερμῶν εὐχαριστιῶν καὶ πατρικῆς χαρᾶς. Χαίρομεν δέ, διότι παρέχεται Ἡμῖν ἡ σημερινὴ εὐκαιρία διὰ νὰ ἐκφράσωμεν πᾶσιν ὑμῖν τὰς εὐχαριστίας Ἡμῶν διὰ τὸν ζῆλον, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν, μεθ᾽ ὧν ἐπιτελεῖτε πάντες τὰ λεπτὰ καὶ ἱερὰ ὑμῶν καθήκοντα ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτῇ Ἕδρᾳ τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Ἁγίου τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανωσύνης.

Διαβεβαιοῦντες ὑμᾶς διὰ τὰς πατρικὰς Ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν διαθέσεις καὶ εὐχόμενοι πᾶσιν ὑμῖν τὸν νέον Ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου μεστὸν ὑγείας καὶ εὐδαιμονίας, εὐλογοῦμεν πάντας ὑμᾶς ἀπὸ μέσης καρδίας.

Ἡ Τελετὴ τῆς Πήττας.

Περὶ ὥραν 6 μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ἐγένετο ἡ νενομισμένη τελετὴ καὶ διανομὴ τῆς Πήττας, τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν Ὑπαλλήλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς.

Ἐπηκολούθησε Πατριαρχικὸν Δεῖπνον, εἰς ὃ παρεκάθησαν πάντες οἱ Κληρικοὶ τῶν Πατριαρχείων.

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ἐν Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ Χοροστασίᾳ τὴν Λειτουργίαν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτέλεσεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσυγκελλεύων κ. Φιλόθεος. Ἡ συγκίνησις τοῦ πολυπληθοῦς Ἐκκλησιάσματος ἦτο μεγάλη. Μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη τὰς χαιρετιστηρίους προσρήσεις τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, τῶν Ὀφφικιάλων τῆς Ἐκκλησίας, πολλῶν Ἐπισήμων Προσώπων καὶ Ἐγκρίτων Ὁμογενῶν, μετ' εὐλαβείας προσερχομένων μέχρις ἑσπέρας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Ἀπὸ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανὸς ὡς ἑξῆς :

Ἡ Προσφώνησις τοῦ Μητροπολίτου Σάρδεων.

Παναγιώτατε,

Χθὲς τὴν νύκτα ὁλόκληρον Σωτήριον Ἔτος, τὸ 1930, ἐρρίφθη εἰς τὸ παρελθὸν παραδοθὲν εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ συναποκομίζον ὅσας σελίδας ἔγραψε καὶ διὰ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Μητέρα Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως. Ὅσοι ἐκ τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς Πληρώματος ἠδυνήθησαν νὰ ἀναγνώσωσι τὰς σελίδας ταύτας ὡρισμένως θὰ συνομολογήσωσιν ἡμῖν, τοῖς περιστοιχίζουσιν ἐν τῇ σκέψει καὶ τῇ συνεργασίᾳ τὴν Σεπτήν Σου Κορυφήν, ὅτι αἱ σελίδες αὗται ἐγράφησαν καλλιτέχνως, ἀφοῦ καλλίτεχνος ὑπῆρξε καὶ ἡ χαράξασα αὐτὰς ἁγία Σου Πατριαρχικὴ δεξιά, καὶ ὅτι γέμουσι πλουσίου καὶ πολυτίμου ὑλικοῦ, ἀφοῦ τόσον πολύτιμος διὰ τὸ γόητρον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν αἱ καθ' ἅπαν τὸ διαρρεῦσαν Ἔτος ἀπασχολήσασαί Σε καὶ τὴν Διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν σκέψεις καὶ ἐνέργειαι. Ἀλλὰ χθὲς τὴν νύκτα ἐπετελέσθη καὶ ἓν ἄλλο γεγονός, ἐπιτολὴ ἑνὸς νέου Σωτηρίου Ἔτους, τοῦ 1931ου. Δὲν ἔχομεν καμμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ τοῦτο θὰ ἐγγράψῃ τὰς αὐτάς, ἂν ὄχι καὶ ὡραιοτέρας σελίδας, ἐφ' ὅσον ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἡ Ὑμετέρα Θ. Παναγιότης γινώσκει καλῶς καὶ ἐκτιμᾷ ἰδιαζόντως τὸν μέγαν καὶ βαθὺν σεβασμόν, τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος ἀπείρως ἄπειρος, ἀλλὰ καὶ πρόσωπα ὑπέροχα καὶ δὴ πολλάκις καὶ ἀνωτάτην ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς κατέ-

χοντα θέσιν, αἰσθάνονται καὶ ἐκδηλοῦσι πρὸς τὸ Ὕπατον τοῦτο Πανορθόδοξον Κέντρον, τὴν Σχολὴν ταύτην καὶ Φύλακα τῶν Μεγάλων Παραδόσεων καὶ ὅτι οἱ πάντες ἔχουσιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς αὐτὸ καὶ πρὸς Σέ, τὸν κοσμοῦντα ἐπαξίως καὶ διακυβερνῶντα σοφῶς αὐτό, ἀναμένοντες πρωτοβουλίαν καὶ σκέψεις ἱερὰς καὶ κατευθύνσεις ἁγίας ἐν τοῖς ζητήμασιν.

Καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ταύτην πάντες ἡμεῖς, οἱ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ καὶ ἱστορικῇ Ἕδρᾳ τοῦ Θρόνου Σου ἐνδημοῦντες Ἱεράρχαι αὐτοῦ, Συνοδικοί τε καὶ μή, ταπεινοὶ συνεργάται καὶ συναντιλήπτορες εἰς τὴν ἁγίαν ἀποστολήν Σου, προσερχόμεθα, ἐν συρροῇ εὐλαβῶν Ὀφφικιάλων καὶ πολλῶν ἄλλων τέκνων Σου, καὶ ὑποβάλλομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι τὰ βαθύτατα ἡμῶν σέβη καὶ συγχαρητήρια διατυποῦντες ὁλόθερμον τὴν εὐχήν, ὅπως Κύριος ὁ Θεός, ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ κρατῶν, χαρίζηται Αὐτῇ τὸ ἐπιτέλλον νέον Ἔτος πλῆρες ὑγιείας καὶ πάσης εὐλογίας εἰς ἐπιτέλεσιν ἔργων ὠφελείας πολλῆς διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ δόξης μεγάλης διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Ἀμήν.

Ἡ Ἀντιφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως διὰ τὰ ἅγια καὶ ἀδελφικὰ αἰσθήματα καὶ τὰς θερμὰς ὑμῶν εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἐπιτολῇ τοῦ νέου Σωτηρίου Ἔτους.

Ὑπαντῶμεν πάντες τὸ ἀρχόμενον σήμερον Ἔτος μετὰ συγκινήσεως καὶ μεθ' ἁγίας ἐλπίδος ὅτι θὰ ᾖ αἴσιον καὶ εὐτυχὲς διὰ πάντας καὶ διὰ πάντα.

Τὸ παριππεῦσαν Ἔτος, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑπῆρξεν ἀληθῶς ηὐλογημένον καὶ παραμυθητικὸν διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν. Πλὴν τῆς αἰσίας διευθετήσεως σπουδαίων ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Θρόνου, συνέβησαν κατ' αὐτό, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔργα μεγάλα ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἅτινα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ χαροποιῶσι βαθέως πᾶσαν ἁγνῶς παλλομένην χριστιανικὴν καρδίαν.

Διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ἐν γένει διὰ τὴν Ἁγίαν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐξόχως εὐχάριστον γεγονὸς ὑπῆρξεν ἡ εὐτυχὴς σύγκλησις ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῆς

Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ἥτις καρποφόρως τὰς ἐργασίας αὐτῆς διεξαγαγοῦσα ἀπετέλεσεν ἤδη τὴν εὐοίωνον ἀπαρχὴν τῆς στενῆς καὶ τακτικῆς ἐν τῷ μέλλοντι συνεργασίας τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἧς τὰ ἀποτελέσματα θὰ ὦσι μέγιστα διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Λονδίνῳ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Συνελεύσεως τοῦ μεγάλου Λαμπεθιανοῦ Συνεδρίου, γενομένη κατὰ τὸ λῆξαν Ἔτος ἐπίσημος ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἱεραρχίας, ἀποτελεῖ ἀναμφηρίστως σταθμὸν σπουδαῖον προαγωγῆς καὶ ἐνισχύσεως, οὐ μόνον ἁπλῶς ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἃς ἑνώνει εὐτυχῶς τὸ αὐτὸ ἁγνὸν πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀδελφικοῦ σεβασμοῦ, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Χριστιανικῆς εἰρήνης καὶ ἑνώσεως. Διότι εἶναι ἀδύνατον, φρονοῦμεν, ἵνα μὴ τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς ἁγνῆς ἀγάπης καὶ προθέσεως, ὅπερ ἐκδηλοῦται ἐν ταῖς σκέψεσι καὶ ταῖς ἐνεργείαις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ ἐπιδράσῃ γενικώτερον καὶ ἐπενέγκῃ καὶ ἀλλαχοῦ τροποποίησιν τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν, αἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν διαίρεσιν, καὶ σήμερον δὲ δυστυχῶς ἐπιπροσθοῦσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἑνότητος τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα ὅπως καὶ κατὰ τὸ σήμερον ἀνατέλλον νέον Σωτήριον Ἔτος συνεχισθῶσι μετὰ τῆς αὐτῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ αἱ ἀγαθαὶ προσπάθειαι ὑπέρ τε τῆς στενωτέρας συνεργασίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῷ κοινῷ αὐτῶν ἀγαθῷ καὶ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς γενικώτερον καὶ ἐνισχύσεως τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ πάντων τῶν Λαῶν ἐπὶ τῷ γενικῷ πάντων καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ἀγαθῷ.

Ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, λύπην βαθεῖαν αἰσθανόμενοι διὰ τὴν παρατεινομένην διαίρεσιν ἐν τῇ πεφιλημένῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσσίας, καθῆκον λογιζόμεθα νὰ ἀπευθύνωμεν ἔνθερμον καὶ πάλιν ἱκεσίαν πρὸς τὸν Οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορα καὶ Κυβερνήτην, ὅπως τῇ ἀφάτῳ Αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ τῇ πανσθενεῖ χάριτι ἐπενέγκῃ κατὰ τὸ ἀρχόμενον Ἔτος τὴν τοσοῦτον ἐφετὴν καὶ τοσοῦτον ἀναγκαίαν εἰρήνευσιν καὶ

ἕνωσιν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ, δυναμένην, ὡς φρονοῦμεν, νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἐν ἀγάπῃ προσπαθείας τῶν Ποιμένων αὐτῆς.

Ἐπευχόμεθα ὅπως ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπιστέψῃ κατὰ τὸ ἀνατεῖλαν Ἔτος καὶ πᾶσαν οἱανδήποτε ἀγαθὴν προσπάθειαν καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐγχείρημα τόσον ἐν ἡμῖν καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς Μητρὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὅσον καὶ ἐν πάσαις ταῖς πεφιλημέναις ἀδελφαῖς Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ τε ἑκάστης καὶ τῷ κοινῷ τοῦ συνόλου ἀγαθῷ.

Καὶ μετὰ τῶν ἐλπίδων καὶ εὐχῶν τούτων χαιρετίζοντες τὴν εἴσοδον τοῦ νέου Ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, προσεπευχόμεθα πᾶσι τοῖς ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς καὶ παντὶ τῷ εὐσεβεῖ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματι τὴν ἀγαθὴν κατ' ἄμφω ὑγείαν καὶ πᾶσαν ἐνίσχυσιν καὶ εὐόδωσιν, ἵνα ἡμεῖς μὲν μεθ' ὑμῶν ἐπιτελῶμεν τὸ καθῆκον ἡμῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πεπιστευμένου τῇ μερίμνῃ ἡμῶν πληρώματος, τοῦτο δὲ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας αὐξάνῃ καὶ πολλαπλασιάζῃ τὸ δεδομένον αὐτῷ τάλαντον, προκόπτον ὁσίως ἔν τε τοῖς ἰδίοις καὶ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς εὐποιΐας καὶ κοινωνίας ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ τοῦ πλησίον ἐν γένει.

ΠΡΟΣΡΗΣΕΙΣ ΕΝ ΤΗι ΙΕΡΑι ΣΥΝΟΔΩι

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν Συνοδικῶν ἐργασιῶν τοῦ Νέου Ἔτους ἐν τῇ Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1931, πρώτῃ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσαγορεύει τοὺς Ἁγίους Συνοδικοὺς ὡς ἑξῆς :

Ἅγιοι Ἀδελφοί!

Ληξασῶν τῶν Ἁγίων Ἑορτῶν τοῦ Δωδεκαημέρου, τὰς ὁποίας ἐφέτος, τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου, ἐν πολλῇ ἀνακουφίσει διήλθομεν, ἀπὸ τῆς σήμερον ἀρχόμεθα καὶ αὖθις τῶν Συνοδικῶν ἡμῶν ἐργασιῶν. Ἐπὶ τούτῳ εὐχόμεθα πᾶσιν Ὑμῖν ὑγείαν καὶ τὴν θείαν συναντίληψιν πρὸς συνέχισιν τοῦ ἔργου καὶ τῶν πόνων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν Προσαγόρευσιν ταύτην τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων Συνοδικῶν, ὁ Α΄ τῇ τάξει Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Θωμᾶς ἀπαντᾷ ὡς ἀκολούθως :

Παναγιώτατε!

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος εὐλαβῶς ἀποδεχομένη τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ ἀντεπευχομένη ἐπικαλεῖται τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν, ὅπως ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην ὁδηγίαν εὐοδωθῇ καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον Ἔτος τὸ ἱερὸν ἡμῶν ἔργον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΙΣΑΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΠΡΟΣΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΙ. ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΦΩΤΙῼ τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ τεχθέντι.

Ἀριθμ. πρωτ. 2841.

Οἱ Ἄγγελοι καὶ οἱ Ποιμένες, τὸ Σπήλαιον καὶ ἡ Φάτνη καλοῦσιν ἡμᾶς ἵνα δοξάζοντες Θεὸν τὸν ἐν Ὑψίστοις, προσκυνήσωμεν τὸν ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου τεχθέντα ἡμῖν Σωτῆρα Κύριον.

Καὶ χαίρομεν ἐνωτιζόμενοι τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς καὶ σκιρτῶμεν ἀκούοντες τὸν ὕμνον τῆς εἰρήνης ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν οὐρανίων μελῳδούμενον καὶ κλίνοντες γόνυ ὡς οἱ Μάγοι προσκυνοῦμεν παιδίον νέον τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν.

Καὶ ἤδη λελαμπρυσμένοι τὰς ψυχὰς καὶ κατηυγασμένοι τὴν διάνοιαν κηρύττομεν μεγαλοφώνως ὅτι ἐπεσκέψατο Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.

Διὰ τὰ εὐφρόσυνα ταῦτα καὶ ἥκομεν νοερῶς πρὸς τὴν Ὑμετέραν φίλην Παναγιότητα ἀσπασμὸν καὶ εὐχὰς προσκομίζοντες ὑπὲρ Αὐτῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς. Διαφυλάττοι Αὐτὴν ὁ Κύριος μακροημερεύουσαν καὶ τὸν λόγον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας ὀρθοτομοῦσαν, δῴη δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτῆς εἰρήνην βαθεῖαν, πληρῶν δι' ἔργων πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης τὸν ἀνατέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ Ἐνιαυτὸν εἰς δόξαν τοῦ εὐλογητοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἑορτῇ Χριστουγέννων ͵απλ΄.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος.

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Μελέτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Αἰσίως καὶ ἐν χαρᾷ, χάριτι θείᾳ, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἐπιστασῶν ἁγίων καὶ κοσμοχαρμοσύνων ἑορτῶν τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως καὶ Ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἰσελθόντες, γηθόσυνοι ἐκομισάμεθα ἐξικόμενα τὰ ἐπ' αὐταῖς καὶ τῷ ἐπιτέλλοντι νέῳ Ἔτει προφρόνως ἐπισταλέντα ἀδελφικὰ Γράμματα τῆς λίαν ἡμῖν περισπουδάστου Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος καὶ μετ' εὐχαριστίας βαθείας ἀνέγνωμεν καὶ ἀπεδεξάμεθα τὸν ἐν αὐτοῖς τίμιον Αὐτῆς ἀδελφικὸν ἑόρτιον ἀσπασμόν.

Μετ' αἰσθημάτων δ' ἐγκαρδίου ἀγάπης καὶ τιμῆς σπεύδοντες ἀποδοῦναι διὰ τῆς παρούσης τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ἄσμενοι ἀντιπροσαγορεύομεν ἐπὶ ταῖς ἁγίαις καὶ εὐσήμοις ἡμέραις ταύταις τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν καὶ περιπόθητον Παναγιότητα ὅλῃ ψυχῇ εὐχόμενοι ὅπως ἡ χάρις τοῦ σαρκὶ τεχθέντος Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Κυρίου ἐπιδαψιλεύηται πλουσίως Αὐτῇ καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς πάντοτε καὶ ἐν παντὶ καὶ ὅπως τὸ ἐπιφώσκον νέον Σωτήριον Ἔτος ᾖ κοινῇ πᾶσι ἔμπλεων πάσης ἀγαθωσύνης καὶ εὐλογίας παρὰ Θεοῦ.

Καὶ μετὰ τῶν ἐγκαρδίων ἡμῶν εὐχῶν τούτων ἀδελφικῶς Αὐτὴν καὶ αὖθις περιπτυσσόμενοι καὶ κατασπαζόμενοι ἐν τῷ τεχθέντι Σωτῆρι ἡμῶν, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

͵αϡλ' Δεκεμβρίου λ'.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τηλεγραφήματα:

Ἱερουσαλήμ, 1/1/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Χαρίζοιτο Κύριος Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ, νέον χρηστότητος Ἐνιαυτὸν πάσης ἀγαθωσύνης πεπληρωμένον.

Πατριάρχης Δαμιανός.

Φανάριον, 2/1/31.

Πατριάρχην Δαμιανόν.

Ἱεροσόλυμα.

Εὐχαριστοῦντες ἐνθέρμως, ἀντεπευχόμεθα Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγιωτάτῃ Σιωνίτιδι Ἐκκλησίᾳ, νέον Ἐνιαυτὸν οὐρανίων πεπληρωμένον δωρημάτων.

Πατριάρχης Φώτιος.

Ἀριθμ. Πρωτ. 1282.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀκατάληπτον μυστήριον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀνερμήνευτον πεφανέρωται σήμερον ἐν Βηθλεέμ, Θεὸς γὰρ ὁ Ἄναρχος σαρκὸς εἰσδύεται πλᾶσιν καὶ ἐν Φάτνῃ πενιχρᾷ ὁ Μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων, κεῖται βρέφος ἐσπαργανωμένον, ὑπὸ τῆς Ὑπερενδόξου Παρθένου τεχθέν, ἅπας δ' ὁ νέος Ἰσραὴλ μετὰ τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων ἀνυμνεῖ τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, «Δόξα ἐν Ὑψίστοις, λέγων, τῷ σήμερον ἐν σπηλαίῳ τεχθέντι».

Τοῦ ὑπερφυοῦς δὴ τούτου μυστηρίου τὴν ἀνάμνησιν ἐπανηγύρισε σήμερον ἡ Ἁγιωτάτη τῶν Ἐκκλησιῶν Μήτηρ ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπείᾳ ἐπὶ τόπου ἔνθα ὁδεύσας ἔστη ὁ Ἀστήρ, τῆς δ' ἀναιμάκτου θυσίας προσενεχθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τὸν Ἀχώρητον ὑποδεξαμένῳ σπηλαίῳ, εὐχαὶ ἀνεπέμφθησαν διάπυροι πρὸς τὸν τεχθέντα ἡμῖν Σωτῆρα Χριστὸν ὑπέρ τε τῆς ἡμετέρας Γερασμιωτάτης Παναγιότητος καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ χριστωνυμοῦντος λαοῦ.

Καὶ νῦν ἄσμενοι ἥκομεν, κατ' ἔθος ἱερὸν τῆς Ἁγιωτάτης Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀδελφικὸν ἀποδοῦναι Αὐτῇ ἀσπασμὸν ἀπὸ τῶν ὀρέων Σιὼν καὶ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενείας Ἡμῶν καὶ συγχαρῆναι Αὐτῇ, ὅτι «ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν».

Θείᾳ δ' εὐσπλαγχνίᾳ καὶ ταῖς ἀρχαῖς τοῦ νέου Ἔτους ἐγγύτατα γενόμενοι, ὅλῃ ψυχῇ τε καὶ καρδίᾳ δεόμεθα τοῦ Πατρὸς τῶν αἰώνων, τοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ θεμένου ἐξουσίᾳ χρόνους καὶ καιρούς, χαρίσασθαι μὲν τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Κορυφῇ τὸν κύκλον τοῦτον τοῦ Ἐνιαυτοῦ ὑγιεινόν, χαρ

μόσυνον, εἰρηνικὸν καὶ πασῶν τῶν θείων εὐλογιῶν καὶ χαρίτων ἐμπεπλησμένον, καταξιοῦν δ' Αὐτὴν καὶ ἐπὶ πλείστας ἐφεξῆς ἐνιαυτῶν εὐτυχεῖς ἀνακυκλήσεις πανηγυρίζειν τὰς γηθοσύνους ταύτας ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως καὶ ἀσφαλῶς ποδηγετεῖν τὸν ἐμπεπιστευμένον Αὐτῇ περιούσιον λαὸν εἰς νομὰς σωτηρίους.

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ, τῇ κατὰ Χριστόν, ἐπευχόμενοι, ἀξιοῦμεν ἀδελφικῶς διαβιβασθῆναι τὰς συγχαρητηρίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ προσρήσεις τοῖς ἐν Χριστῷ περισπουδάστοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς τῆς ἡμῶν Μετριότητος Πανιερωτάτοις 'Αρχιερεῦσι, τοῖς συγκροτοῦσι τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν περὶ Αὐτὴν Σύνοδον, εὔχεσθαι δὲ καὶ ὑπὲρ Ἡμῶν παρακαλοῦμεν, ὅπως τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι παραμυθίας τύχωμεν.

Περιπτυσσόμενοι δ' Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ ͵απλ' Δεκεμβρίου κε'.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανός.

Ἀριθμ. Πρωτ. 69.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δαμιανέ, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Αἰσίως, τῇ θείᾳ χάριτι, φθάσαντες καὶ πανηγυρίσαντες μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα εὐσεβοῦς πληρώματος τὰς ἁγίας καὶ χαρμοσύνους τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ Ἐπιφανείας ἑορτάς, ἄσμενοι καὶ μετ' εὐχαριστίας βαθείας ἐδεξάμεθα τὰς ἐπὶ ταῖς ἁγίαις ἡμέραις καὶ τῷ ἐπανατείλαντι νέῳ Ἔτει τιμίας ἀδελφικὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας γερασμίας καὶ ἐπιποθήτου Μακαριότητος τὰς διὰ τῶν φιλοφρόνων ἑορτίων Γραμμάτων Αὐτῆς προφρόνως κατὰ τὸ ἱερὸν ἔθος διαβιβασθείσας ἡμῖν.

Ἐν ἀγάπῃ δὲ ἐγκαρδίῳ τὸν ἀδελφικὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ταῖς ἁγίαις καὶ εὐσήμοις ἡμέραις ἀποδιδόντες Αὐτῇ μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ εὐχαριστίαν ἰδιαιτέραν ἐκφράζοντες ὅτι καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ τὸν Ἀχώρητον ὑποδεξαμένῳ σπηλαίῳ πανηγυρικὴν τοῦ ὑπερφυοῦς μυστηρίου ἀνάμνησιν καὶ τὴν τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας ὑπὸ τῆς πεφιλημένης Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Σιὼν τέλεσιν μετ' ἀγάπης ἐγένετο ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κύριον

ἱεραῖς δεήσεσι ἀδελφικὴ μνεία καὶ τοῦ ὀνόματος ἡμῶν, ἀντευχόμεθα ὅλῃ ψυχῇ ὅπως ἡ χάρις τοῦ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν προχέηται πάντοτε δαψιλὴς τῇ Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ πληρώματι αὐτῆς καὶ ὅπως πᾶσα εὐλογία αὐτοῦ ἐπιστέφῃ τὴν μέριμναν καὶ τοὺς κόπους τῆς διακονίας τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀδελφότητος.

Δέησιν δὲ πρὸς τὸν Κύριον ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ ἰδιαιτέρως ἀναπέμποντες ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀναρρώσεως καὶ ὑγείας τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος, ὅπως ἐκ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενείας τελείως ἐγειρομένη, αἰσίως ἐπὶ ἔτη μακρὰ εἰσέτι προεξάρχῃ καὶ λαμπρύνῃ αὐτοπροσώπως τὰς ἱερὰς πανηγύρεις καὶ προΐσταται τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ ἀδελφικῶς καὶ διατελοῦμεν.

,απλ΄ Ἰανουαρίου ιζ΄.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 1807.

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Φωτίῳ.

Παναγιώτατε,

Ἀγαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπὶ θύραις ἁγίων καὶ κοσμοσωτηρίων ἑορτῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ τῶν Αὐτοῦ ἀφράστων Ἐπιφανείων, ἃς ἑορτὰς πανηγυρίζουσι θεοπρεπῶς καὶ χαρμοσύνως πάντες οἱ ἀγαπῶντες Σιών, προαγόμεθα φαιδρᾷ τῇ καρδίᾳ ὅπως συγχαίροντες τῇ Ὑμετέρᾳ πεφιλημένῃ Παναγιότητι ἐπὶ ταῖς θείαις ταύταις ἀναμνήσεσιν, εὐχηθῶμεν Αὐτῇ τε καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερᾷ Συνόδῳ, ἵνα πανηγυρίσῃ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς Αὐτῆς ποιμνίου τὰς κοσμοσωτηρίους ταύτας ἑορτὰς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν πάσῃ ὑγείᾳ καὶ ἀγαλλιάσει.

Ἐπὶ δὲ τῇ προσεχεῖ λήξει τοῦ ἐνεστῶτος Ἔτους καὶ τῇ ἐγγὺς ἀνατολῇ τοῦ λαμπροῦ ἡλίου τοῦ νέου Ἔτους, δεόμεθα ἀπὸ μέσης καρδίας τοῦ δι' εὐσπλαγχνίαν ἄφατον ὑπὲρ ἡμῶν καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐκ παρθένου γεννηθέντος ὅπως χαρίσῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ

Ἱερᾷ Ἱεραρχίᾳ τὸν νέον Ἐνιαυτὸν πανευδαίμονα καὶ ὄλβιον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τούτοις ἐπαναλαμβάνοντες καὶ αὖθις τὰς ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑμῶν ὑγείας θερμὰς καὶ ἀδελφικὰς ἡμῶν εὐχάς.

Ἐν Βηρυττῷ, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1930.

Τῆς Ὑμετέρας φίλης Παναγιότητος
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου
† Ὁ Λαοδικείας Ἀρσένιος.

Ἀριθμ. πρωτ. 2686.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Λαοδικείας ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ἀρσένιε, Τοποτηρητὰ τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας, χάρις εἴη τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐπὶ ταῖς παρούσαις ἁγίαις Ἑορταῖς καὶ τῷ ἀνατέλλοντι νέῳ Σωτηρίῳ Ἔτει πρόφρονας συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος. Ἀντευχόμεθα μετ' ἀγάπης τὰ κράτιστα παρὰ τοῦ σαρκὶ τεχθέντος διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν Σωτῆρος ἡμῶν.

Ἰδιαιτέρως εὐχόμεθα ὅπως ἡ χάρις τοῦ Κυρίου κατευοδώσῃ συντόμως τὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς, ἧς ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, παρὰ τὰς κανονικὰς Διατάξεις καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, ἀναβολὴ καὶ ματαίωσις βαθέως, ὡς καὶ πρότερον ἐγράψαμεν, λυπεῖ ἡμᾶς καὶ πάσας τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας. Ἀποδεχόμεθα ὅπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν μεγάλων Ἑορτῶν ἐνωτισθῶμεν τὸ ἄγγελμα τῆς ἐκλογῆς. Διατί αὕτη εἰσέτι οὐκ ἐγένετο;

Εὐχόμεθα καὶ ἀναμένομεν ὅπως συντόμως ἔχωμεν τὴν εὐχάριστον εἴδησιν.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος.

͵απλ', Δεκεμβρίου λα'.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν Σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Διανύοντες τὸν πρῶτον Ἐνιαυτὸν τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διακονίας ἡμῶν καὶ ὑποδεχόμενοι μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως τὸ πρῶτον ἐν τῷ ὑψηλῷ τούτῳ ἀξιώματι τὴν ἐκ Παρθένου γέννησιν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, τὸν ἀναστήσαντα τὴν πρὶν πεσοῦσαν ἐν ἡμῖν εἰκόνα αὐτοῦ, προαγόμεθα ἀδελφικῶς προσαγορεῦσαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ νοερῶς περιπτυχθῆναι Αὐτήν, συγχαίροντες ἅμα Αὐτῇ ἀπὸ καρδίας καὶ ἐπευχόμενοι ὅλῃ ψυχῇ ἵνα ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἑορτάσῃ ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ πνευματικῇ τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Συνεορτάζοντες δὲ οὕτω ἐν πνεύματι ἀδελφικῷ καὶ ἐν συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, δεόμεθα ὅπως διὰ τῆς πανσθενοῦς Αὐτοῦ θείας χάριτος χαρίσηται τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι τὸν ἐπιτέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Ἐνιαυτὸν αἴσιον, εἰρηνικὸν καὶ πλουτοῦντα εἰς τὰς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐμπεπιστευμένης Αὐτῇ παρὰ Θεοῦ Ἐκκλησίας πράξεις καὶ εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου Ὀνόματος Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τούτοις παρακαλοῦντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα μνημονεύειν καὶ ἡμῶν ἐν ταῖς δεήσεσιν Αὐτῆς, πόθῳ πολλῷ καὶ αὖθις τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν.

Ἐν Βελιγραδίῳ, τῇ 25 Δεκεμβρίου 1930.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Βελιγραδίου Βαρνάβας.

Ἀριθ. πρωτ. 2676.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Βελιγραδίου καὶ παντὸς τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Με-

τριότητος, κύριε Βαρνάβα, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Χαρᾷ πολλῇ ἐδεξάμεθα τὰ ἐπὶ ταῖς διανυομέναις ἁγίαις Ἑορταῖς καὶ τῷ ἐπανατέλλοντι νέῳ Σωτηρίῳ Ἐνιαυτῷ ἑόρτια ἀδελφικὰ Γράμματα τῆς Ὑμετέρας περιποθήτου Μακαριότητος, ἧτινι καὶ ὁλοψύχως εὐχαριστοῦμεν ἐπὶ ταῖς φιλόφροσιν Αὐτῆς προσρήσεσι καὶ εὐχαῖς καὶ ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ Αὐτῆς διαθέσει.

Ἄσμενοι δὲ τὸν ἑόρτιον καὶ ἡμεῖς ἀποδιδόντες ἀσπασμὸν καὶ τὰς συγχαρητηρίους ἡμῶν προσρήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ ταῖς εὐσήμοις ἡμέραις ἀντιδιαβεβαιοῦντες, εὐχόμεθα ἀδελφικῶς ὅπως ὁ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσας Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ δωρῆται πλουσίαν Αὐτοῦ πάντοτε τὴν χάριν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ κρατύνῃ καὶ εὐλογῇ ἐν πᾶσι τὴν ἱερὰν διακονίαν Αὐτῆς.

Εὐχὰς δὲ ἐνθέρμους πρὸς τὸν θεάνθρωπον Σωτῆρα ἀναπέμποντες ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἁγίας καὶ πεφιλημένης αὐτόθι ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ὑπέρ τε τοῦ Εὐσεβεστάτου Βασιλέως καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἀγαπητοῦ Σερβικοῦ Λαοῦ, κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις τὴν ἀγάπην Αὐτῆς ἐν φιλήματι ἁγίῳ ἀδελφικῶς καὶ διατελοῦμεν.

,απλ', Δεκεμβρίου κθ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τηλεγραφήματα:

Βουκουρέστιον, 30/12/30.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Φανάριον.

Ἀπευθύνομεν τὰς καλυτέρας ἡμῶν εὐχὰς ἐπὶ ταῖς ἁγίαις Ἑορταῖς καὶ τῷ νέῳ Ἔτει.

Πατριάρχης Μύρων.

Φανάριον, 31/12/30.

Πατριάρχην Μύρωνα.

Βουκουρέστιον.

Εὐχαριστοῦντες ἀδελφικῶς εὐχόμεθα νέον Ἐνιαυτὸν πλουσίως εὐλογημένον παρὰ Θεοῦ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγιωτάτῃ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ, εὐσεβεῖ Ρουμανικῷ Λαῷ.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Τηλεγραφήματα :

Λευκωσία, 24/12/30.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Ἐν Χριστῷ τεχθέντι Σωτῆρι ἡμῶν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπευθύνοντες, δεόμεθα δωρῆται Οὗτος Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀγαθότητος δωρήματα τέλεια.

Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου.

Φανάριον, 26/12/30.

Ἀρχιεπίσκοπον Κύριλλον.

Λευκωσίαν-Κύπρον.

Γηθόσυνοι ἀποδίδομεν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν. Τεχθεὶς Σωτὴρ περιέποι χάριτι, εὐλογίᾳ Ὑμετέραν Ἀγάπην, Πλήρωμα Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κύπρου.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τηλεγραφήματα :

Ἀθῆναι, 25/12/30.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Συγχαίροντες Γενεθλίοις Σωτῆρος εὐχόμεθα Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, δαψιλῶς εὐλογημένον νέον Ἐνιαυτὸν χρηστότητος.

Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος.

Φανάριον, 26/12/30.

Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον.

Ἀθήνας.

Εὐχαριστοῦντες ἐγκαρδίως, ἀγάπῃ βαθείᾳ περιπτυσσόμεθα Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Χριστῷ τεχθέντι· χαρίζοιτο ἐπιτέλλοντα νέον Ἐνιαυτὸν Ἀγάπῃ Αὐτῆς, πεφιλημένῃ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ, εὐσεβεῖ πληρώματι παναίσιον, θείας χάριτος καὶ εὐλογίας πεπληρωμένον.

Πατριάρχης Φώτιος.

Ἀριθμ. Πρωτ. 3543.

*Παναγιώτατε καὶ Θειότατε **Ἀρχιεπίσκοπε** Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Σεβασμιώ-*

τατε καὶ περιπόθητε ἀδελφέ, Κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Εἰς τὰς σεπτὰς καταντήσαντες ἡμέρας τῶν ἱερωτάτων ἀναμνήσεων τῶν Γενεθλίων τοῦ ἐν σαρκὶ ἐπιφανέντος Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τὴν «μητρόπολιν πασῶν τῶν Ἑορτῶν», κατὰ τὴν ἔκφρασιν μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, μέλλοντες ἐπιτελέσαι, καλλίστης ἐπιλαμβανόμεθα εὐκαιρίας ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἧς ἐπαξίως προΐσταται ἡ Ὑμετέρα θεοτίμητος Παναγιότης. Προσαγορεύομεν τοίνυν Αὐτὴν καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων μετὰ τοῦ χριστεπωνύμου Πληρώματος, ἐπαναλαμβάνοντες ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς τὸν ὕμνον τῶν Ἀγγέλων καὶ δεόμενοι δοξάζεσθαι μὲν τὸ πανάγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα, διατηρεῖσθαι δὲ τὰς Ἐκκλησίας ἐν εἰρήνῃ καὶ καλῇ καταστάσει καὶ τοὺς πιστοὺς ἐν ἀγάπῃ καὶ ἑνότητι πρὸς ἀλλήλους διάγειν.

Ἰδιαζόντως χαίρομεν ὅτι τὸ λῆγον Ἔτος σταθμὸν ἱστορικὸν ἀπετέλεσεν ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, προνοίᾳ τῆς προκαθημένης Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, συγκληθείσης Προδιασκέψεως τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τῆς κατ' αὐτὴν μαρτυρηθείσης ἀδιασαλεύτου ἑνότητος αὐτῶν, εὐχόμεθα δὲ τὰ ὑπ' αὐτῆς προβληθέντα ζητήματα τῆς προσηκούσης τυχεῖν ἐπιστασίας καὶ ἐπιλύσεως ἐν προσεχεῖ Συνόδῳ. Οὐ σμικρὰν ὡσαύτως ἔσχε τὴν ἐν Κυρίῳ παράκλησιν ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία καταδηλώσασα καὶ διατρανώσασα τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ διδασκαλίαν πρὸς τοὺς Ἑτεροδόξους, ἐν ταῖς παρασχεθείσαις ἐν τῷ διαρρεύσαντι Ἔτει, εὐκαιρίαις.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, δεόμεθα αὐτοῦ εὐλογῆσαι τὸν νέον Ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ καταξιῶσαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν ὑγείᾳ διελθεῖν αὐτὸν καὶ ἐν ἀκμῇ δυνάμεων ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἧς προΐσταται καὶ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Πόθῳ δὲ πολλῷ καὶ αὖθις Αὐτὴν κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

Ἀριθμ. Πρωτ. 64.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μα-

καριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ χαρᾶς πολλῆς κομισάμενοι ἀνέγνωμεν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὰ ἐπὶ ταῖς ἁγίαις τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Ἑορταῖς καὶ τῇ ἐπιτολῇ τοῦ νέου Ἔτους φιλόφρονα ἑόρτια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος καὶ ἀπεδεξάμεθα τὰς δι᾽ αὐτῶν διαβιβασθείσας ἀδελφικὰς προσρήσεις καὶ εὐχάς.

Τὸν ἀδελφικὸν δὲ ἐπὶ ταῖς ἁγίαις καὶ χαρμοσύνοις ἡμέραις ἀσπασμὸν ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ ἀγάπῃ βαθείᾳ ἀποδιδόντες καὶ ἡμεῖς ἅμα τοῖς περὶ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς διὰ τῆς παρούσης, ἀντευχόμεθα ὅλῃ ψυχῇ ὅπως ὁ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν σάρκα φορέσας καὶ ἐνανθρωπήσας Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτήρ, περιέπων διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ πανταχοῦ τὴν Ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὰ κατ᾽ αὐτὴν κατευοδῶν, μετὰ πάσης ἀγαθωσύνης αὔξῃ καὶ προάγῃ καὶ τὰ τῆς πεφιλημένης Ἁγίας αὐτόθι Ἐκκλησίας, πλουσίαν αὐτοῦ πάντοτε τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν καταπέμπων αὐτῇ καὶ τῷ κατ᾽ αὐτὴν εὐσεβεῖ καὶ ἀγαπητῷ πληρώματι.

Τῇ Ὑμετέρᾳ δὲ φίλῃ Μακαριότητι ἰδιαιτέρως ἔτη μακρά, ὑγιεινὰ καὶ εὐφρόσυνα ἐπευχόμενοι, ὅπως ἐπὶ μήκιστον ὑπαντᾷ καὶ πανηγυρίζῃ ἐν χαρᾷ τὰς ἁγίας ἡμέρας καὶ αἰσίως καὶ καρποφόρως ἐπὶ μήκιστον συνεχίζῃ τὴν ζηλωτὴν ἱερὰν Αὐτῆς ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου διακονίαν καὶ τὰς ἀγαστὰς δὲ καὶ τιμηέσσας μελέτας καὶ συγγραφὰς Αὐτῆς, καὶ τὸ καταρξάμενον νέον Ἔτος εἰρηνικὸν καὶ εὐλογημένον παντὶ τῷ κόσμῳ παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτούμενοι, κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ τὴν Ἀγάπην Αὐτῆς καὶ διατελοῦμεν.

,απλα´, Ἰανουαρίου ιδ´.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Τηλεγραφήματα :

Βαρσοβία, 24/12/30.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Φανάριον.

Δέχθητε εἰλικρινεῖς ἡμῶν συγχαρητηρίους προσρήσεις ἐπὶ Ἁγίᾳ Γεννήσει Σωτῆρος ἡμῶν, νέῳ Ἔτει.

Μητροπολίτης Βαρσοβίας.

Φανάριον, 26/12/30.

Μητροπολίτην Διονύσιον.

Βαρσοβίαν.

Εὐχαριστοῦντες ἄσμενοι ἀνταποδίδομεν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν Ἑορταῖς Γεννήσεως Σωτῆρος, νέῳ Ἔτει. Εὐχόμεθα κράτιστα Ἀγάπῃ Αὐτῆς, εὐσεβεῖ αὐτόθι Πληρώματι.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΣΣΔ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

18 Δεκεμβρίου 1930.
Μόσχα.
Ναὸς τοῦ Χριστοῦ Σωτῆρος.

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι, τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ τῷ Β'.

Ἐγγίζουσιν αἱ μεγάλαι καὶ φαειναὶ χαρμόσυνοι Ἑορταὶ τῆς θείας Ἐπιφανείας, τῆς ἐν Βηθλεὲμ Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Βαπτίσεως Αὐτοῦ ἐν τοῖς ρείθροις τοῦ Ἰορδάνου.

Αἱ Ἑορταὶ αὗταί εἰσι πάντοτε ζωοποιοὶ καὶ χαρμόσυνοι διὰ πάντας τοὺς ἀληθῶς πιστεύοντας εἰς τὸν Κύριον Σωτῆρα, διότι Οὗτός ἐστιν ἡ ἄμπελος καὶ ἡμεῖς τὰ κλήματα καὶ ἄνευ αὐτοῦ οὐδὲν τὸ ἀγαθὸν δυνάμεθα νὰ πράττωμεν ὑπὸ ἀληθῶς χριστιανικὴν πνευματικὴν ἔποψιν. Πᾶν ὅ,τι ἐπετελέσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐνσαρκώσεως Αὐτοῦ πραγμοτοποιεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἄθλου τῶν ζώντων πνευματικῶν μελῶν αὐτῆς ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐξελίξει τῆς αὐξήσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, μέχρις οὗ αὕτη καταντήσῃ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐγγίζουσα Ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὸ καθῆκον ἡμῶν νὰ συντελῶμεν εἰς τὴν γέννησιν καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν σωτηρίων αὐτοῦ ἐντολῶν ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Ἰδοὺ διατί ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς ἐδέξατο κατὰ τὰς εὐσήμους ταύτας ἡμέρας τῆς ἀγωνιώδους ἀναμονῆς τῆς ἐγγιζούσης Ἑορτῆς τὰς θέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Συνδιασκέψεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω, αἵτινες πιστοποιοῦσιν ὅτι εἰς τὴν ἐξέ-

τασιν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου θέλει εἰσαχθῆ ὡσαύτως καὶ τὸ λίαν σπουδαῖον καὶ ἀναγκαῖον ζήτημα τῆς χριστιανοποιήσεως τῆς ζωῆς τῶν ὀρθοδόξως πιστευόντων.

Ἡ χριστιανοποίησις τῆς ζωῆς, ἡ ὁμολογία Κυρίου τοῦ Θεοῦ οὐ μόνον διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ κατ᾽ ἐξοχὴν καὶ κυρίως διὰ τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς εὐσπλαγχνίας καὶ ἀγάπης, ἰδοὺ αἱ ἀρχαί, ὑφ᾽ ὧν πάντοτε προσπαθεῖ νὰ χειραγωγῆται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ συνοδικοῦ αὐτῆς ἀγῶνος, τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἐπὶ ἀληθῶς ὀρθοδόξων οἰκουμενικῶν ἀρχῶν.

Ἰδοὺ διατί ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δοκιμάζει διπλῆν χαρὰν καὶ βαθεῖαν ἱκανοποίησιν κατὰ τὰς παρούσας εὐσήμους ἡμέρας προσαγορεύουσα τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ ταῖς Ἑορταῖς τῆς θείας Ἐπιφανείας ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι αἱ ἐλπίδες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξως πιστευόντων, οἵτινες εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς, περὶ τῆς ἐκδηλώσεως καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἀληθῶς Οἰκουμενικῆς ὀρθοδοξίας ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ μελλούσῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἰσχυροποιοῦνται καὶ λαμβάνουσι συγκεκριμένην μορφήν, παρὰ τοὺς συναντωμένους ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ κινδύνους καὶ τὰς δυσχερείας.

Εὐσεβάστως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσαγορεύουσα Ὑμᾶς, Παναγιώτατε, ἐπὶ ταῖς μεγάλαις Ἑορταῖς τῆς Θείας Ἐπιφανείας καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς εὐχομένη τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι πλήρη τὴν χαρὰν καὶ τὴν παραμυθίαν τῶν σωτηρίων τούτων Ἑορτῶν, ἰδιαιτέρως ἐνθέρμως δέεται τοῦ Ἀρχιποίμενος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἡ θεία τῆς Ἐκκλησίας Κεφαλὴ στηρίξῃ τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῶν ἀληθῶς συνοδικῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας, ἵνα ἡμεῖς μὴ μόνον ἐν ἑνὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ μιᾷ καρδίᾳ, πλήρει ζώσης καὶ ἐνεργοῦ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, διὰ τοῦ βίου ἡμῶν, διαπνεομένου ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστοῦ, δοξάζωμεν τὸν σαρκωθέντα Χριστὸν Κύριον, τὸν μορφὴν δούλου λαβόντα, ἵνα ἡμᾶς ἀγάγῃ εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς ζωῆς τῆς Τρισυποστάτου Θεότητος.

Ἐνθέρμως δεόμεθα κατὰ τὰς παρούσας ἁγίας ἡμέρας ὅπως ὁ Θεῖος Ἀρχιποίμην ἡμῶν Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς συνεπικουρήσῃ Ὑμῖν, Παναγιώτατε, ἵνα ἐπαξίως τῆς σημασίας αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος Ὑμῶν ἐμφανίσητε κατὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὸ φῶς τῆς Ἁγίας Ὀρθοδοξίας ἐν τῇ ἀθανάτῳ αὐτοῦ σημασίᾳ ἄνευ οἱασδήτινος ἐπισκοτίσεως ὑπὸ ματαίων ἐπινοήσεων.

Ἀδελφικῶς μετὰ σεβασμοῦ προσαγορεύουσα καὶ ἀσπαζομένη τὴν

Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξαιτεῖται ἑαυτῇ τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οἰκουμενικῆς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μητροπολίτης Βιτάλιος.

Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μητροπολίτης Ἀλέξανδρος.

Πρωτοπρεσβύτερος Π. Κρασότην.

Πρωτοπρεσβύτερος Δ. Ἀδάμωφ.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Καθηγητὴς Σ. Ζάρην.

Ἀριθμ. πρωτ. 65,

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα κύριε Βιτάλιε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Μετὰ χαρᾶς ἐδεξάμεθα τὰς ἀγαθὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, τὰς ἐπὶ τῇ ἐλεύσει καὶ πάλιν τῶν ἁγίων καὶ κοσμοχαρμοσύνων Ἑορτῶν τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως καὶ Ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῇ ἐπιτολῇ τοῦ νέου Ἔτους, προφρόνως διὰ τῆς ἑορτίου ὑμῶν Ἐπιστολῆς ἀπευθυνθείσας ἡμῖν.

Ἀποδίδομεν μετ᾽ ἀγάπης διὰ τῆς παρούσης τὸν ἑόρτιον ἀσπασμὸν καὶ εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος σκέπῃ καὶ περιέπῃ πανταχοῦ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ στηρίζῃ καὶ κατευοδοῖ αἰσίως τὰ κατ᾽ αὐτήν.

Ἡ ἐπιτολὴ τοῦ νέου Ἔτους ἄνευ καὶ πάλιν τῆς μετὰ τοσούτου πόθου παρ᾽ ἡμῶν καὶ πασῶν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ μακροῦ ἐλπιζομένης καὶ προσδοκωμένης εἰρηνεύσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς μεγάλης καὶ πεφιλημένης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας οὐκ ἔστι δυνατὸν ἵνα μὴ γεννᾷ αἰσθήματα βαθείας θλίψεως, ἐπισκιάζοντα καὶ μειοῦντα τὴν ἐκ τῶν ἁγίων καὶ χαρμοσύνων ἡμερῶν τῆς εὐσεβείας ἡμῶν κοινὴν τῶν Ὀρθοδόξων χαράν.

Εἴθε ὁ Κύριος παράσχοι ταχέως τὴν παραμυθίαν ἡμῖν τοῦ ἰδεῖν πληρουμένην τὴν κοινὴν εὐχὴν καὶ ἐλπίδα περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς δόξης τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ὑμῶν. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ λῆξαν Ἔτος κατευώδωσε τὴν πρώτην ἀπαρχὴν τῆς στενωτέρας ἐφεξῆς συνεργασίας τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τοῦ ἰδίου αὐτῶν καὶ τοῦ γενικωτέρου ἔτι τοῦ κόσμου ἀγαθοῦ, εὐλογήσασα τὴν αἰσίαν Συνάθροισιν τῶν Ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ

Ἁγίῳ Ὄρει Ἄθῳ, ἐν ᾗ ὅμως ἀτυχῶς κενή, ὡς οὐκ ἔδει, πρὸς γενικὴν θλῖψιν ἀπέμεινεν ἡ θέσις τῆς τετιμημένης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας. Μὴ γένοιτο τὸ θλιβερὸν τοῦτο φαινόμενον ἐπαναληφθῆναι καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ, σὺν Θεῷ, συγκληθῆναι Ὀρθοδόξῳ Προσυνόδῳ, τὰ περὶ ἧς ἡ Ἱερότης ὑμῶν καὶ πάντες οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ αὐτόθι γινώσκουσιν ἤδη ἢ μαθεῖν δύνανται ἐκ τῶν ἐκδεδομένων Πρακτικῶν τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει γενομένης Συναθροίσεως.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ἱερότητος ὑμῶν.

,απλα΄, Ἰανουαρίου ιδ΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΟΥΚΡΑΪΝΗΣ

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι τῷ Παναγιωτάτῳ Φωτίῳ τῷ Β΄ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης·

Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Ἀριθμ. Πρωτ. 824.

Μετὰ τῆς ἀγγελικῆς ταύτης δοξολογίας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Οὐκραΐνης συγχαίρει τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῷ ἐπερχομένῳ νέῳ Ἔτει.

Ἡ ἐνθαρρύνασα χαρὰ καὶ μυστικὴ χάρις τῶν ἁγίων τούτων ἡμερῶν στερεώσαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν τοῖς ἄθλοις τῆς γενναίας χειραγωγίας τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ τὸ παράδειγμα τῶν Ὑμετέρων ἀξιευφήμων προκατόχων ὁμολογητῶν.

Ἡ προσενεχθεῖσα δὲ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἰρήνη καὶ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία στερεώσαι τὰ πιστὰ τέκνα τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Ὑμῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τοῖς καλοῖς ἔργοις τῆς ἁγίας Πίστεως καὶ τῆς Ἀγάπης πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν καὶ εἰς δόξαν Θεοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἔνθερμος πρὸς Θεὸν ἱκέτης καὶ ταπεινὸς θεράπων

Χάρκοβον,
25 Δεκεμβρίου 1930.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Οὐκραΐνης.
Ποιμήν, Μητροπολίτης Χαρκόβου καὶ πάσης Οὐκραΐνης.

'Αριθμ. Πρωτ. 68.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Χαρκόβου καὶ πάσης Οὐκραΐνης, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ποιμήν, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Οὐκραΐνης, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

'Ασμένως ἐλάβομεν τὸ ἐπὶ ταῖς διαγενομέναις ἁγίαις Ἑορταῖς τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως καὶ Ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῇ ἐπιτολῇ τοῦ νέου Ἔτους φιλόφρον ἑόρτιον Γράμμα τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ ἐδεξάμεθα τὰς δι' αὐτοῦ διαβιβασθείσας ἡμῖν πρόφρονας ἀγαθὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς Αὐτῆς καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν ἀγάπῃ δὲ καὶ μετ' εὐχαριστίας ἐγκαρδίου τὸν ἐπὶ ταῖς ἁγίαις ἡμέραις ἀποδιδόντες ὑμῖν ἀσπασμόν, ἀντευχόμεθα ὅπως ἡ χάρις τοῦ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν σώζῃ καὶ περιέπῃ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ αὐτόθι Ἐκκλησίαν, στηρίζων τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας, καὶ ὅπως ὁ ἀνατείλας νέος αὐτοῦ σωτήριος Ἐνιαυτὸς ᾖ αἴσιος καὶ πάσης ἀγαθωσύνης μεστὸς αὐτῇ καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος.

,απλα', Ἰανουαρίου ιζ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Τηλεγραφήματα:

Τυφλίς, 25/12/30.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Φανάριον.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἁγίας Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εὔχομαι Ὑμῖν ὅπως ὁ ἐν Βηθλεὲμ τεχθεὶς Θεάνθρωπος ᾖ βοηθὸς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐν τῇ δοξολογίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ εἰρηνεύσει τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἔτη πλεῖστα.

Ταπεινότατος ἀδελφὸς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

Πατριάρχης Καθολικὸς τῆς Γεωργίας

Χριστοφόρος.

Φανάριον, 27/12/30.

Πατριάρχην Καθολικὸν Γεωργίας κ. Χριστοφόρον.

Εἰς Τυφλίδα.

Εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως. Γεννηθεὶς Σωτὴρ ἐπιδαψιλεύοι χάριν αὐτοῦ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, παντὶ Πληρώματι Ἐκκλησίας.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Τηλεγράφημα :

Καρυαί, 1/1/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον—Κωνσταντινούπολιν.

Ὑποβάλλοντες θερμὰ σέβη σύμπαντος Ἱεροῦ Τόπου ἐπὶ ἐπιτολῇ Σωτηρίου Ἔτους δεόμεθα ταπεινῶς ὑπὲρ μακροημερεύσεως προσκυνητῆς Παναγιότητος πρὸς κλέος Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Ἱερὰ Κοινότης.

Γράμμα :

Ἀριθμ. πρωτ. 172.

Ὁσιώτατοι Ἐπιστάται καὶ Ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμῶν Ὁσιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Μετ' ἀγάπης ἐδεξάμεθα τὰς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Ἔτους συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς, ἃς ἡ Ὁσιότης ὑμῶν διεβίβασεν ἐξ ὀνόματος σύμπαντος τοῦ ἱεροῦ Τόπου.

Ἐκφράζοντες θερμὰς εὐχαριστίας ἐπ' αὐταῖς ἀντεπευχόμεθα ὅπως ὁ ἀρξάμενος νέος Ἐνιαυτὸς ᾖ ἔμπλεως πάσης ἐν παντὶ ἀγαθωσύνης τῷ ἱερῷ Τόπῳ παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ὁσιότητος ὑμῶν.

,απλα´, Ἰανουαρίου κη´.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ Η ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

† ***Φώτιος, ἐλέῳ Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.***

† Ἱερώτατε Μητροπολῖτα Σάρδεων καὶ Πισιδίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Λυδίας, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Γερμανέ, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Κρίναντες πρόσφορον ὅπως τὰ πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας ἱερὰ δῶρα τῆς Ἐκκλησίας πέμψωμεν τιμητικῶς δι' ἰδιαιτέρου ἐκτάκτου Πατριαρχικοῦ Ἀπεσταλμένου, ἔγνωμεν, διαγνώμῃ καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναθέσθαι τὴν ἐντολὴν ταύτην τῇ ὑμετέρᾳ φίλῃ Ἱερότητι, ὑπ' ὄψει ἔχοντες τό τε ἄλλο κατάλληλον τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος διὰ τὴν τοιαύτην ἀποστολὴν καὶ δὴ καὶ τὴν προϋπάρχουσαν ἐκ τοῦ ἐγγὺς γνωριμίαν αὐτῆς τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων.

Ὅθεν ἀσμένως ἀνακοινούμενοι διὰ τοῦ παρόντος τὴν ἀνάθεσιν αὐτῇ τῆς ὡς ἄνω ἐντολῆς, προτρεπόμεθα ὅπως προφρόνως ἀποδέξηται καὶ ἀναλάβῃ αὐτήν, οὐδόλως ἀμφιβάλλοντες ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἱερότης διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὴν συνέσεως καὶ φιλοτιμίας διεξάξει τὰ πάντα αἰσίως καὶ ἀξίως. Τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην μέλλει ἵνα συνοδεύσῃ, κατ' ἀπόφασιν, καὶ ὁ Διερμηνεὺς τοῦ Πατριαρχείου κ. Σπ. Κωνσταντινίδης.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος.

αϡλʹ Δεκεμβρίου γʹ.

† **Ὁ Κωνσταντινουπόλεως** ἀγαπητὸς ἐν Χῷ ἀδελφός.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Λαβὼν ἐντολὴν παρὰ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως ἐπὶ τούτῳ μεταβαίνων εἰς Πολωνίαν ἐπιδώσω αὐτοπροσώπως πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Πρόεδρον τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας Κύριον Ἰγνάτιον Μοστσίστσκι ἱερὰ δῶρα, ὡς ἀντίδωρα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα Αὕτη καὶ ἡ ἔντιμος Πολωνικὴ Κυβέρνησις ἔπεμψαν πρὸ καιροῦ τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, ἀνεχώρησα ἐντεῦθεν τῇ 10ῃ παρελθόντος μηνὸς Δεκεμβρίου ἐν συνοδείᾳ τοῦ Διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων κ. Σπ. Κωνσταντινίδου, καὶ διὰ Βιέννης ἀφικόμην εἰς Βαρσοβίαν τῇ 14ῃ ἰδίου μηνός.

Ἡ *Βαρσοβία* συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν νεωτέρων καὶ ὡραιοτέρων Πολωνικῶν πόλεων. Τῷ 1224 ἦτο ἀκόμη ἁπλοῦν χωρίον κατοικούμενον ὑπὸ ἁλιέων, σπανίως δὲ ἀναφερόμενον ἐν τοῖς χρονικοῖς. Ἀπὸ τοῦ 1289 τὸ χωρίον τοῦτο κατέστη μικρὰ πόλις, ἔξασκοῦσα δικαιοδοσίαν ἐφ᾽ ὅλης τῆς περιφερείας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1339 ἀναγράφεται τὸ πρῶτον ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς διεθνοῦς ἱστορίας. Σὺν τῷ χρόνῳ καθίστατο ἡ συνήθης διαμονὴ τῶν Πολωνῶν Λουκῶν, ἀργότερον τῆς Αὐλῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1557 συνήρχετο ἐν αὐτῇ ἐνίοτε καὶ ἡ Δίαιτα, μετὰ τὴν ὁριστικὴν δὲ ἕνωσιν τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Λιθουανίας ἡ Βαρσοβία ὡρίσθη ὡς τόπος τῆς τακτικῆς συγκλήσεως τῶν Διαιτῶν, τὸ πρῶτον δ᾽ ἐν αὐτῇ ἐφηρμόσθη καὶ τὸ σύστημα τῆς δι᾽ ἐκλογῆς ἀνακηρύξεως τῶν βασιλέων τῆς Πολωνίας. Μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ παλατίου τῆς Κρακοβίας, πρωτευούσης τῆς Πολωνίας, Σιγισμοῦνδος ὁ Γ´ μετέφερεν αὐτὴν εἰς Βαρσοβίαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1595, καίτοι ἡ τελευταία αὕτη πόλις ἐστερεῖτο τότε δημοσίων κτιρίων πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν ἀρχῶν· δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺς χρόνος καὶ ἐπλουτίσθη διὰ πολλῶν τοιούτων καὶ ἄλλων ὡραίων παλατίων καὶ οἰκοδομῶν εἰς βαθμὸν μάλιστα, ὥστε αὕτη νὰ ἀνταποκρίνηται ἐπαρκῶς εἰς τὴν ἰδιότητα καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῆς ὡς πρωτευούσης μιᾶς μεγάλης ἐπικρατείας. Ἀργότερον ἡ πόλις αὕτη, διαμελισθείσης τῆς Πολωνίας, ἐτάχθη ὑπὸ ῥωσσικὴν κατοχὴν ἑνὸς αἰῶνος (1815-1915), ἵνα ὅμως καὶ πάλιν

(1918) ἐπανακτήσηται τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς καταστᾶσα καὶ αὖθις πρωτεύουσα μιᾶς μεγάλης Δημοκρατίας καὶ ἀριθμοῦσα σήμερον 1,050,000 κατοίκων.

Κυριακὴ 14 Δεκεμβρίου.

Ὥρα 2,45 μ. μ. — Ἐν τῷ κεντρικῷ σταθμῷ τῆς Βαρσοβίας ἐγενόμην δεκτὸς ἐπισήμως καὶ λίαν φιλοφρόνως. Εἰς ὑποδοχήν μου προσῆλθον ἀπὸ μέρους μὲν τῆς Πολωνικῆς Κυβερνήσεως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος τῶν Θρησκευμάτων ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Θρησκευμάτων καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως εὐγενέστατος κ. Φραγκῖσκος Ποτόσκι, ὁ τμηματάρχης ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν τῷ αὐτῷ Ὑπουργείῳ κ. Μπογδάνσκη, ἄλλοι τμηματάρχαι καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν, ἐν οἷς οἱ κ. κ. Ἰ. Τσεμπόζ, Σουχουνὲκ καὶ Σοβεστσάνσκη, ἀπὸ μέρους δὲ τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας, ἀσθενοῦντος ἐκ γρίππης, ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο κ. Ἀλέξιος, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κρέμενετς κ. Σίμων, οἱ πανοσιολογιώτατοι πρωτοπρεσβύτεροι: ὁ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Θ. Θεοδώροβιτς καὶ ὁ στρατιωτικὸς Β. Μαρτίσης, ὁ διευθυντὴς τοῦ οἰκοτροφείου τῶν ὀρθοδόξων σπουδαστῶν ἀρχιμανδρίτης κ. Σάββας, ὁ ὀρθόδοξος οὐκρανὸς βουλευτὴς κ. Εὐγένιος Μπογουσλάβσκι, ὁ γραμματεὺς τῆς ἱ. Συνόδου κ. Γ. Ροστσίτσκι, καὶ ἄλλοι ὀφφικιάλοι καὶ ὑπάλληλοι τῆς Μητροπόλεως. Ἐκ τῶν πρώτων μὲ ἐχαιρέτησαν ἀνελθόντες εἰς τὸ διαμέρισμά μου ὁ ἐν Βαρσοβίᾳ Πατριαρχικὸς Ἀποκρισιάριος θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Τραχείας κ. Ἀλέξανδρος καὶ οἱ ὡς ἄνω ἀναφερόμενοι δύο ἱεράρχαι, ἅμα δὲ τῇ καθόδῳ μου ἐκ τοῦ βαγονίου μὲ ἐπλησίασε πρῶτος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος τῶν Θρησκευμάτων εὐγενέστατος κ. Φ. Ποτόσκι, χαιρετήσας με ἀπὸ μέρους τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, συστήσας μοι δὲ συγχρόνως καὶ τοὺς προσελθόντας λοιποὺς τμηματάρχας καὶ ὑπαλλήλους τῶν ὡς ἄνω Ὑπουργείων. Ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι τοῦ σταθμοῦ, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν ὡς ἄνω Κυβερνητικῶν Ἀντιπροσώπων, ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο μὲ προσεφώνησεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Μακαριότητος συστήσας μοι καὶ πάντα τὰ κληρικὰ καὶ λαϊκὰ πρόσωπα τὰ ἐλθόντα μετ᾿ αὐτοῦ εἰς ὑποδοχήν μου, ἅτινα καὶ ἠσπάσθησαν τὴν ἐμὴν δεξιάν, μεθ᾿ ὃ ὡδηγήθην ὑπὸ τοῦ εὐγενεστάτου κ. Φ. Ποτόσκι δι᾿ ὑπουργικοῦ αὐτοκινήτου εἰς τὸ ἀριστοκρατικώτατον Ξενοδοχεῖον «Βριστόλ», ἔνθα εἶχον διατεθῆ δι᾿ ἐμὲ καὶ τὸν κ. Σ. Κων/νίδην ἰδιαίτερα διαμερίσματα.

Δευτέρα 15 Δεκεμβρίου.

Ὥρα 11 π. μ. — Μετέβην εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας, τούτου ὅμως κλινήρους διαμένοντος, ἐγενόμην δεκτὸς μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων ἀγάπης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Γρόδνο κ. Ἀλεξίου καὶ τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Κρέμενετς κ. Σίμωνος, πρὸς οὓς καὶ ἀνεκοίνωσα ὅ,τι σχετικὸν εἶχον πρὸς τὴν ἀποστολήν μου ἐπιδηλώσας ὅτι ἐπιφυλάσσομαι ἵνα ἐπανέλθω καὶ ἴδω προσωπικῶς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα, εὐθὺς ὡς Αὕτη ἤθελεν ἐγερθῇ τῆς κλίνης. Ἐκ τῆς Μητροπόλεως μετὰ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου καὶ τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν ἐμοῦ τεθέντος ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀντωνίου Βαλίνσκι, διελθὼν διὰ τῆς καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς Πρωθυπουργίας καὶ τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν, ἀφῆκα τὸ ἐπισκεπτήριόν μου διὰ τὸν Καρδινάλιον σεβασμιώτατον Κακόβσκη καὶ τοὺς Ἐξοχωτάτους κυρίους: Βάλερυ Σλάβεκ Πρωθυπουργόν, Αὔγουστον Ζαλέσκι Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ Σλαῦον Σκλαδκόβσκι Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, εὐαρεστηθέντας ἅπαντας ὅπως μοὶ ἀνταποδώσωσιν αὐθημερὸν τὴν ὡς ἄνω ἐπίσκεψιν διελθόντες διὰ τοῦ Ξενοδοχείου καὶ καταλιπόντες τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν, ὅπως αὐθημερὸν καὶ οἱ ὡς ἄνω δύο ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ προσελθόντες μοὶ ἀνταπέδωκαν τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Μακαριότητος· ἀκολούθως ἐπεσκέφθην τὸν Διευθύνοντα τὴν Πρεσβείαν τῆς Τουρκικῆς ἡμῶν πατρίδος ἐξοχώτατον Ἐπιτετραμμένον Βασφὶ βέην, γενόμενος παρ᾽ αὐτῷ δεκτὸς λίαν φιλοφρόνως, καταστήσας δὲ αὐτὸν ἐνήμερον καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς μου εἰς Βαρσοβίαν.

Ὥρα 2 μ. μ. — Ἐπεσκέφθην τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. Σλαβομίρ Τσερβίνσκι, παρ᾽ ᾧ καὶ ἔτυχον ἰδιαιτέρας ὅλως ὑποδοχῆς. Διαβιβάσας ἐν πρώτοις πρὸς τὸν Ἐξοχώτ. κ. Ὑπουργὸν τὰς εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ἀνεκοίνωσα ἐπισήμως τὰ κατὰ τὴν ἀποστολήν μου, ἐπιδοὺς ἅμα τὴν φωτογραφίαν καὶ τὴν ἐπιστολὴν Αὐτῆς. Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης εὐχαριστήσασα θερμῶς ἐπὶ ταῖς διαβιβασθείσαις πατριαρχικαῖς εὐλογίαις καὶ τῇ φωτογραφίᾳ ἔδωκεν ἀφορμὴν δι᾽ ὅσον εἶπεν, ἵνα διαπιστώσω ὅλον τὸ βάθος τῶν αἰσθημάτων εὐλαβείας πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ αἰσθημάτων σεβασμοῦ, τῶν ὁποίων ἡ Α. Ἐξοχότης καὶ ἐν γένει ἡ ἔντιμος Πολωνικὴ Κυβέρνησις ἐμφοροῦνται ἀπέναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς Ὑπάτης Ἀρχῆς τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν εὐμενῶν διαθέσεων ἔναντι τῆς ἐν Πολωνίᾳ τοιαύτης. Ἡ γενομένη δὲ διαπίστωσις αὕτη μὲ ὑπεχρέωσεν ὅπως εὐχαριστήσω θερμῶς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα, ὑποδηλώσας

ἅμα ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅσον καὶ ἂν δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἅτε οὔσης Αὐτοκεφάλου, ὅμως ὡς Κέντρον Πανορθόδοξον ἔχει τὸ καθῆκον καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐνδιαφέρηται περὶ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ δὴ καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως περὶ τῆς ἐν Πολωνίᾳ τοιαύτης, πρὸς ἣν ἄλλως ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως πρὸ αἰώνων πνευματικῶς συνεδέετο, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ ἐπηυλόγησε καὶ τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς.

Ὥρα 2,30 μ. μ. — Ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ Ὑπουργείου παρεκάθησα εἰς γεῦμα δοθὲν πρὸς τιμήν μου ὑπὸ τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ Τμήματος τῶν Θρησκευμάτων, ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ τῆς «*Ἀγγλίας*». Τὸ Ξενοδοχεῖον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Βαρσοβίας. Ἐν αὐτῷ Ναπολέων ὁ Βοναπάρτης διέμεινεν ὅλως ἀνεπισήμως, ὅταν θέλων νὰ προηγηθῇ τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐπανήρχετο διὰ Βαρσοβίας εἰς Παρισίους. Εἰς δωμάτιον ἰσόγειον ὁ ἡττημένος Καῖσαρ ἐδέχετο τοὺς Πολωνοὺς ὑπουργούς, οἵτινες κατατεθλιμμένοι ἐπὶ τῇ ἥττῃ, περισσότερον καταστρεπτικῇ διὰ τὴν Πολωνίαν ἢ διὰ τὴν Γαλλίαν, σιωπηλοὶ ἐθεῶντο τὴν κατάρρευσιν τῶν ἐλπίδων των, διακόπτων δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν σιωπὴν αὐτῶν ἔλεγε κατὰ τρόπον νευρικόν: «ἀπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς μέχρι τοῦ γελοίου ὑπάρχει μόνον ἓν βῆμα». Σώζεται τὸ δωμάτιον τοῦτο μετὰ σχετικῆς ἔξωθεν ἐπιγραφῆς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος, τοῦ ὁποίου μετέσχον ὁ κ. Ι. Τσεμπὸζ καὶ ὁ κ. Σ. Κωνσταντινίδης, ὁ κ. Διευθυντὴς ἀπηχῶν πάντως τὰς γνώμας τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ Ὑπουργοῦ, ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τῶν καλῶν καὶ εὐμενῶν αἰσθημάτων τῆς Κυβερνήσεως ἔναντι τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίας, ὅπερ μοὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν ὅπως ἐπαναλάβω ὅσα εἶπον καὶ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Ὑπουργόν.

Τρίτη 16 Δεκεμβρίου.

Ὥρα 10 π. μ. — Παρέστην εἰς ἐπιμνημόσυνον ἀκολουθίαν ψαλεῖσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ δολοφονηθέντος πρώτου Προέδρου τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας Γαβριὴλ Ναπούτοβιτς, προεξάρχοντος τοῦ πανιερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Γρόδνο μετὰ ὀκτὼ ἱερέων καὶ τεσσάρων διακόνων, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ εὐγεν. κ. Φ. Ποτόσκι ἀντιπροσωπεύοντος τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων, τοῦ κ. Μπογδάνσκι, τοῦ κ. Τσεμπὸζ καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου καὶ ἐν συρροῇ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Εἰς τὸν κ. ὑπουργικὸν Ἀντιπρόσωπον ἐδήλωσα ὅτι συνήνωσα καὶ ἐγὼ μετὰ τῆς ἐκκλησίας τὰς προσευχὰς ὑπὲρ ἀνα-

παύσεως τῆς ψυχῆς τοῦν ἀοιδίμου Προέδρου τῆς χώρας αὐτῶν. Ὁ κ. Ἀντιπρόσωπος μὲ ηὐχαρίστησε μετὰ συγκινήσεως.

Ὥρα 7 μ. μ. — Προσκληθεὶς ἐπισήμως ἐπεσκέφθην τὸ παρὰ τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν ***οἰκοτροφεῖον,*** ἐν ᾧ στεγάζονται καὶ ἐνδιαιτῶνται οἱ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Βαρσοβίας φοιτῶντες σπουδασταί. Τὸ οἰκοτροφεῖον τοῦτο ἱδρύθη οὐ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως δαπανησάσης ἄνω τοῦ ἑνὸς ἑκατομ. ζλὸτ—διὸ καὶ φέρει τὴν ἐπωνυμίαν *κρατικοῦ οἰκοτροφείου* καὶ συντηρούσης τακτικῶς αὐτὸ διὰ μηνιαίας δαπάνης ὑπὲρ τὰς 12 χιλ. ζλότ. Ἡ Κυβέρνησις ἱδρύουσα τὸ οἰκοτροφεῖον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς θεολογικῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς μορφώσεως τῶν σπουδαστῶν πρὸς καταρτισμὸν οὕτω στελεχῶν διὰ τὸν κλῆρον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Σήμερον ἐν τῷ οἰκοτροφείῳ ἐνδιαιτῶνται 110 ὀρθόδοξοι σπουδασταί, ἐξ ὧν τὸ ἥμισυ δωρεάν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ διὰ καταβολῆς μηνιαίως ποσοῦ 50-100 ζλότ, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ σπουδαστοῦ. Τὰ 50 % ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς οὐκρανούς, 25% εἰς μεγαλορρώσσους, 20% εἰς λευκορρώσσους καὶ 5% εἰς ξένους (ρουμάνους καὶ τὸν ἡμέτερον Ἐμμανουὴλ Φωτιάδην). Ὁ καθόλου ἐσωτερικὸς καὶ ἐξωτερικὸς βίος τῶν οἰκοτρόφων σπουδαστῶν καθορίζεται ὑπὸ ἰδιαιτέρου κανονισμοῦ, ἐγκεκριμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων. Τὸ προσωπικὸν τοῦ οἰκοτροφείου ἀποτελεῖται 1) ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ, ὅστις δέον νὰ εἶναι κληρικὸς ἀνωτέρας θεολογικῆς μορφώσεως, 2) ἑνὸς ἁρμοστοῦ, ἤτοι παιδαγωγοῦ, κληρικοῦ καὶ τούτου, 3) ἑνὸς βοηθοῦ παιδαγωγοῦ, 4) ἑνὸς Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, τμηματάρχου πάντοτε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν θρησκευμάτων καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἔχοντος ἴσην τῷ Διευθυντῇ ἐξουσίαν καὶ ἀντικαθιστῶντος αὐτὸν ἐν καιρῷ μακρᾶς ἀπουσίας καὶ 5) ἐξ ἑνὸς φροντιστοῦ, πρός τισιν ἄλλοις ἐννέα τὸν ἀριθμὸν ὑπηρέταις.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον συνωδευόμην ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἀντιπροσώπου κ. Σιγισμούνδου Ζακοκόφσκη ἐπὶ τούτῳ ἐλθόντος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Ἐπὶ τῆς κεντρικῆς θύρας τοῦ οἰκοτροφείου μὲ ἀνέμενον διάκονοι ἐνδεδυμένοι τὰς διακονικὰς αὐτῶν στολάς, ὑποβαστάζοντες δὲ μὲ ὡδήγησαν κατ᾽ εὐθεῖαν εἰς τὸ ἐν αὐτῷ εὐπρεπὲς ἱερὸν ναΐδριον τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἔνθα ἦσαν συγκεντρωμένοι ἅπαντες οἱ σπουδασταὶ μετὰ τῶν καθηγητῶν αὐτῶν, παρῆσαν δὲ ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κρέμενετς, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Τραχείας καὶ ἀνώτεροι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἐνδυθεὶς τὸν ἀρχιερατικὸν μανδύαν, ὡς εἴθισται παρὰ τοῖς Ρώσσοις, καὶ κρατῶν τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον εἰσῆλ-

θον καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἱεροῦ ναϊδρίου ηὐλόγησα τὸ ἐκκλησίασμα, καθ᾿ ὃν χρόνον χορὸς καλλιφώνων σπουδαστῶν ἔψαλλεν ἑλληνιστὶ καὶ σλαβωνιστὶ τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη», μεθ᾿ ὃ ὁ Διευθυντὴς τοῦ οἰκοτροφείου πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Σάββας, φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον καὶ προβὰς ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης μὲ προσεφώνησε ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε,

«Ὡς εὖ παρέστητε ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐν μέσῳ ταύτης τῆς νεολαίας, ἥτις προπαρασκευάζεται διὰ τὸ ἱερατεῖον τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶναι μεγάλη χαρὰ δι᾿ ἡμᾶς ὅτι δυνάμεθα νὰ χαιρετήσωμεν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐνταῦθα καὶ νὰ ζητήσωμεν παρ᾿ αὐτῆς ὅπως εὐαρεστουμένη διαβιβάσῃ τὴν ἔκφρασιν τοῦ υἱϊκοῦ ἡμῶν σεβασμοῦ πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε, ὅπως μιμνήσκησθε ἡμῶν ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κύριον προσευχαῖς ὑμῶν».

Ἀσπασθεὶς τὴν ἐμὴν δεξιὰν μοὶ ἐπέδωκεν ἐπὶ δίσκου Τίμιον Σταυρὸν δι᾿ οὗ ηὐλόγησα καὶ αὖθις τὸ ἐκκλησίασμα, ἐπηκολούθησε δ᾿ εἶτα σύντομος ἱερὰ τελετή, καθ᾿ ἣν ὁ αὐτὸς καλλίφωνος χορὸς ἔψαλε καταλληλα ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια καὶ εἰς τὸ τέλος λίαν ἐμμελῶς τὸν πολυχρονισμὸν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, προσερχόμενοι δὲ κατὰ σειρὰν οἱ σπουδασταὶ ἠσπάζοντο εὐλαβῶς τὴν ἐμὴν δεξιάν, ψαλλομένου ἐν τῷ μεταξὺ κατ᾿ ἐπανάληψιν τοῦ «εἰς πολλὰ ἔτη» ἑλληνιστὶ καὶ σλαβωνιστί. Ἀπεκδυθεὶς τὸν μανδύαν ὡδηγήθην εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς βιβλιοθήκης παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἀντιπροσώπου, τῶν λοιπῶν κληρικῶν, τῶν καθηγητῶν καὶ σπουδαστῶν, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν μὲ προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε,

«Ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων μου φοιτητῶν τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου λαμβάνω τὴν τιμὴν ὅπως ἐκφράσω τὰ αἰσθήματα τῆς ζωηροτέρας χαρᾶς ἡμῶν βλεπόντων ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν τὸν Ἀντιπρόσωπον τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἥτις ὑπῆρξε πάντοτε τόσον προσφιλὴς δι᾿ ἡμᾶς καὶ τόσον χαριτόβρυτος πρὸς τὴν ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν. Αἱ εὐεργεσίαι τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐντετυπωμέναι καλῶς εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, διότι συναντῶμεν αὐτὰς σχεδὸν εἰς ἑκάστην σελίδα τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πλέον δὲ λογιζόμεθα

εὐτυχεῖς, διότι δυνάμεθα τὴν στιγμὴν ταύτην ὅπως παρακαλέσωμεν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἵνα ἐπιδαψιλεύσῃ ἡμῖν τὰς Πατριαρχικὰς εὐλογίας οὕτως, ὥστε τὸ ἔργον ἡμῶν ν' ἀποβῇ γόνιμον καὶ ὠφέλιμον πρὸς δόξαν τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην ἀπήντησα ὡς ἑξῆς:

Φίλοι σπουδασταί,

«Μετὰ ἰδιαιτέρας ὅλως χαρᾶς καὶ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπισκέπτομαι τὸ οἰκοτροφεῖον ὑμῶν. Θεωρῶ αὐτὸ ὡς ἕνα τόπον μονονουχὶ ἱερόν, ἀφοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἐξ ἴσου πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου προπαρασκευάζεται ἡ ὀρθόδοξος νεολαία τῆς Πολωνίας εἰς διακονίαν ἱερὰν καὶ ἁγίαν, εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν δηλαδὴ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν τοῦ ὀρθοδόξου τῆς χώρας ταύτης πληρώματος. Δὲν βλέπω δὲ εὐτυχῶς καμμίαν δυσκολίαν εἰς μίαν τοιαύτην προπαρασκευὴν ὑμῶν, ἐφ' ὅσον ἔχετε συνεργάτας ὑψηλοὺς δύο σοβαροὺς παράγοντας, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἔντιμον Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία μετὰ τόσης θερμῆς διαθέσεως καὶ στοργῆς ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας κατὰ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις καὶ παραδόσεις τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸν καταρτισμὸν κλήρου ἱκανοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον τῆς ἐνταῦθα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Μητροπολίτην Βαρσοβίας κ. Διονύσιον, ὅστις μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἁγίων Ἀρχιερέων τόσον πατρικῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὸν τελειότερον ὑμῶν πλουτισμὸν διὰ τῆς κατὰ Θεὸν γνώσεως καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν ὑμῶν διὰ τῆς ἐν τῇ ἀρετῇ ἐνασκήσεως, ἵνα ἀναλάβητε ἔπειτα καὶ φέρητε εἰς αἴσιον πέρας μίαν τόσον ὑψηλὴν διακονίαν, εἰς ἣν καλεῖσθε. Θέλετε νὰ προσθέσω καὶ ἄλλον παράγοντα, τὸν σπουδαιότερον μάλιστα, διὰ τὴν ἀπαιτουμένην προπαρασκευὴν ὑμῶν; Εἶσθε σεῖς οἱ σπουδασταί. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῶν δύο πρώτων παραγόντων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρίτον, δηλαδὴ ἀπὸ ὑμᾶς αὐτούς. Ὁσηδήποτε καλὴ σκέψις καὶ θέλησις καὶ ἐνέργεια καὶ ἂν καταβληθῇ ἀπὸ μέρους ἐκείνων, ἐφ' ὅσον ὁ τελευταῖος παράγων δὲν θὰ ἤθελε νὰ συνεργασθῇ σοβαρῶς, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο πολὺ πενιχρόν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἂς μὴ λησμονῇ οὗτος ὅτι θέλει ὑπέχῃ καὶ τὴν μεγαλητέραν εὐθύνην. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσω ὅτι πάντοτε καὶ σήμερον οἱ ἱεροὶ ναοὶ ζητοῦσι τοὺς καλοὺς

κληρικούς, αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι τοὺς πνευματικοὺς πατέρας, αἱ κλονιζόμεναι ψυχαὶ τοὺς ὑποστηρικτάς, αἱ τεθλιμμέναι καρδίαι τοὺς παρηγόρους ἀγγέλους, οἱ πάντες τοὺς ἁγίους ποιμένας, τοὺς δοκίμους ἱεροκήρυκας, ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ καλλιεργήσωσι τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προπαρασκευασθῆτε λοιπὸν ἀναλόγως, καὶ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, ἵνα ἡμέραν τινὰ ἀναλάβητε ἐντολὴν ὑπεύθυνον γεωργοῦντες καὶ ὑμεῖς ἀξίως τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Μάθετε ὅτι πολλοὶ καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν προσβλέπουσι μετ᾿ ἀνακουφίσεως πρὸς τὸ οἰκοτροφεῖον τοῦτο παρακολουθοῦντες τὰ κατ᾿ αὐτὸ ὅλως ἰδιαιτέρως. Ἐπίσης καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ συνδεδεμένον ἀπ᾿ αἰώνων ἐκκλησιαστικῶς μετὰ τῆς εὐγενοῦς ταύτης χώρας καὶ ἐνδιαφερόμενον διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἐκτιμᾷ ἰδιαζόντως τὸ οἰκοτροφεῖον ὑμῶν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἀπέστειλεν ὡς ὑπότροφον αὐτοῦ τὸν ἀπόφοιτον τῆς ἡμετέρας ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Ἐμμανουὴλ Φωτιάδην, τὸν ὁποῖον καὶ συνιστῶ ὑμῖν.

Διαβιβάζω πρὸς πάντας ὑμᾶς, τὸν πανοσιολογιώτατον Διευθυντήν, τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐνδιαιτωμένους ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ οἰκοτρόφους φοιτητάς, τὴν εὐλογίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β΄ καὶ εὔχομαι ἀπὸ καρδίας ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς καταρτίσῃ ὑμᾶς τελείους εἰς διακονίαν τῆς Ἁγίας ἐνταῦθα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πρὸς δόξαν τῆς Πολωνικῆς πατρίδος. Ἀμήν».

Μετὰ ταῦτα ἐψάλη ἑλληνιστὶ τὸ τὸν Δεσπότην· συνοδευόμενος δ᾿ εἶτα ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ, τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἀντιπροσώπου καὶ τῶν Ἀρχιερέων περιειργάσθην ἅπαντα τὰ διαμερίσματα τοῦ κτιρίου εὑρὼν αὐτὰ ἔχοντα καλῶς καὶ ἐν ἀπολύτῳ καθαριότητι, πλήρης δὲ συγκινήσεως ἐπὶ τῇ γενομένῃ μοι θερμῇ ὑποδοχῇ καὶ καλῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς ὅλης τοῦ καθιδρύματος διοργανώσεως, ἀνεχώρησα προπεμφθεὶς μέχρι τῆς ἐξωθύρας τοῦ κτιρίου ὑφ᾿ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων προσώπων, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν.

Τετάρτη 17 Δεκεμβρίου.

Ὥρα 11,45 π. μ. Ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Θρησκευμάτων καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. Σλ. Τσερβίνσκι μοὶ ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν ἐλθὼν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον. Ἐρωτήσας με σὺν ἄλλοις καὶ περὶ τῶν ἐντυπώσεών μου ἐκ τοῦ οἰκοτροφείου, ηὐχαριστήθη πληροφορηθεὶς ὅτι αὗται ὑπῆρξαν λίαν καλαί. Ὁ λόγος ἐστράφη πάλιν περὶ

τὰ σημεῖα, ἅτινα ἐθίγησαν καὶ κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου πρὸς αὐτόν, διαβεβαιώσαντά με καὶ αὖθις περὶ τῆς προθύμου κυβερνητικῆς διαθέσεως ὅπως ὑποστηρίζῃ τὴν ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἐξ ἴσου σεβαστὴν πρὸς τὴν Καθολικὴν τοιαύτην, εἰς ἃ πάντα ἀπήντησα ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καίτοι εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἔντιμος Πολωνικὴ Κυβέρνησις οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν, Καθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου, ἀλλ᾽ ὑποστηρίζει μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας καὶ δικαιοσύνης τὰ συμφέροντα ἑκατέρας αὐτῶν, ὅμως μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως θέλει λάβῃ γνῶσιν τῆς τοιαύτης διαβεβαιώσεως τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ, ὡς τοῦ ἁρμοδιωτέρου ἐκπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ὁμιλῇ τόσον ἐγκύρως περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐξεδήλωσεν ἐκ νέου αἰσθήματα εὐλαβείας πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὡς Κορυφὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀπήντησα δὲ εὐχαριστήσας αὐτὸν θερμῶς ἐπὶ τοῖς ἀνωτέρω, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ φιλοξενίᾳ ἣν τόσον πλουσίως μοὶ παρεῖχεν ἡ ἔντιμος Κυβέρνησις. Μετ᾽ ἀνταλλαγὴν καὶ ἄλλων σχετικῶν ἀνεχώρησεν ἡ Α. Ἐξοχότης προπεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου μέχρι τῶν προπυλαίων τοῦ Ξενοδοχείου.

Ὥρα 2,30 μ. μ. — Ὁ σύμβουλος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ι. Τσεμπόζ μοὶ παρέθηκε γεῦμα ἐν τῷ αὐτῷ Ξενοδοχείῳ τῆς *Ἀγγλίας*, εἰς ὃ παρεκάθησαν ὁ εὐγενέστατος Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος τῶν Θρησκευμάτων κ. Φ. Ποτόσκι καὶ ὁ κ. Σπ. Κωνσταντινίδης. Καὶ κατὰ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἀντηλλάγησαν διὰ μακρῶν εὐχάριστοι λόγοι διαβεβαιοῦντες καὶ διαπιστοῦντες τὸ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς χώρας αὐτῶν.

Πέμπτη 18 Δεκεμβρίου.

Ὥρᾳ 12 π. μ. — Ὁ Ἐξοχώτατος Ἐπιτετραμμένος τῆς Τουρκικῆς Πρεσβείας Βασφὶ βέης μοὶ ἀνταπέδωκεν αὐτοπροσώπως τὴν ἐπίσκεψιν γενόμενος παρ᾽ ἐμοῦ δεκτὸς μεθ᾽ ὅλης τῆς ἐμπρεπούσης εἰς τὸν ἐπίσημον Ἀντιπρόσωπον τῆς πατρίδος ἡμῶν τιμῆς. Ὁ κ. Ἐπιτετραμμένος παρακολουθῶν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν διαμονὴν ἐν Βαρσοβίᾳ ἐξεδήλωσεν εὐχαρίστησιν ἐπὶ ταῖς ἀπονεμομέναις τιμαῖς καὶ περιποιήσεσιν εἰς συμπολίτην αὐτοῦ. Ἀναχωρῶν προεπέμφθη μετὰ τῶν αὐτῶν ἐνδείξεων τιμῆς συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου μέχρι τῶν προπυλαίων τοῦ Ξενοδοχείου.

Ὥρᾳ 1 μ. μ. — Ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Βαρσοβίας κ. Διονύσιος ἀναλαβὼν κατά τι ἐκ τῆς προσβαλούσης αὐτὸν γρίππης ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως μὲ δεχθῇ καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον ἐπίσημον.

Καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέστειλε παρ᾽ ἐμοὶ τὸν πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην κ. Σάββαν, διευθυντὴν τοῦ οἰκοτροφείου, ὅστις διὰ τοῦ μητροπολιτικοῦ αὐτοκινήτου μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον. Ἅμα τῇ ἀφίξει μου οἱ κώδωνες τοῦ παρακειμένου Καθεδρικοῦ ναοῦ ἤρξαντο κρούοντες πανηγυρικῶς, κληρικοὶ δὲ καὶ ὀφφικιάλοι τῆς Μητροπόλεως, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κρέμενετς, ἦσαν παρατεταγμένοι ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς ἐσωτερικῆς κλίμακος, ὡς καὶ διάκονοι φέροντες τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ κρατοῦντες δικηροτρίκηρα μετὰ καλλιφώνων σπουδαστῶν ψαλλόντων ἑλληνιστὶ καὶ σλαβωνιστὶ τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα»· πάντες οὗτοι προηγοῦντο ἐμοῦ ὑποβασταζομένου ὑπὸ δύο ἄλλων διακόνων καὶ παρακολουθουμένου ὑφ᾽ ὅλων τῶν ἀνωτέρων λαϊκῶν ὑπαλλήλων τῆς Μητροπόλεως. Ἡ ὡς ἄνω συνοδεία ἔφθασε μέχρι τῆς Συνοδικῆς Αἰθούσης, καὶ ἐκεῖθεν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γρόδνο ὡδηγήθην παρὰ τῇ Α. Μακαριότητι, ἀναμενούσῃ με εἰς τὸ γραφεῖον Αὐτῆς. Μετ᾽ ἀνταλλαγὴν ἐγκαρδίων ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν ἐπέδωκα Αὐτῇ τὰ τίμια πατριαρχικὰ γράμματα ὡς καὶ τὴν φωτογραφίαν τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος, συνοδεύσας αὐτὰ καὶ διὰ λόγων πλήρων ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ μέρους τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Μακαριότητος καὶ πρὸς τὴν προεδρευομένην ὑπ᾽ Αὐτῆς Ἐκκλησίαν. Ἡ Α. Μακαριότης ἀπήντησεν εὐχαριστήσασα μετὰ πολλῆς τῆς συγκινήσεως, μετ᾽ ἐνδιαφέροντος δ᾽ ὄντως ἀδελφικοῦ διηρώτησε περί τε τῆς ὑγείας τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ζητήσασα ἅμα καὶ λαβοῦσα σχετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν ἐνώπιον τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τεθειμένων γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Ἐχάρη λίαν ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ ὑποτρόφου Ἐμμανουὴλ Φωτιάδου, δηλώσασά μοι συγχρόνως ὅτι λίαν προσεχῶς ἀποστέλλεται εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν ὡς ὑπότροφος τῆς ἐκεῖ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁ μοναχὸς Φιλόθεος. Ἐν τῇ συνομιλίᾳ δὲν παρέλειψα νὰ καταστήσω τὴν Α. Μακαριότητα ἐνήμερον τῶν ἀπὸ μέρους ἁρμοδίων κυβερνητικῶν προσώπων ἐκδηλωθέντων αἰσθημάτων σεβασμοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ εὐμενῶν διαθέσεων ἔναντι τῆς ἧς προΐσταται Αὕτη ἐκκλησίας, πρᾶγμα ὅπερ μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως ἤκουσεν ἡ Α. Μακαριότης. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Συνοδικὴν Αἴθουσαν παρηκολούθησα ψαλμῳδίας καλλιφώνους ἀπὸ μέρους τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως, ψαλλομένου δὲ τοῦ «εἰς πολλὰ ἔτη. . .» ἀπῆλθον προπεμπόμενος ὑφ᾽ ὅλων καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς κατὰ τὴν ἄφιξίν μου ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς καὶ παρατάξεως.

Ὥρα 8,30 μ. μ. — Ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Αὔγουστος Ζαλέσκη παρέθηκέ μοι ἐπίσημον δεῖπνον ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ, εἰς ὃ παρεκάθησαν ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Θρησκευμάτων κ. Σλ. Τσερβίνσκι, ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο, ὁ θεοφ. ἐπίσκοπος Κρέμενετς, ὁ Πατριαρχ. Ἀποκρισιάριος, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Σάββας, ὁ πρωτοπρεσβύτερος Θ. Θεοδώροβιτς καὶ ὁ στρατιωτικὸς ἱερεὺς Β. Μαρτίσης, ὁ Διευθυντὴς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Θρησκευμάτων κ. Φ. Ποτόσκι, οἱ κ. κ. Μπογδάνσκι, Τσεμπόζ, Γοῦντερ, Σχέτζελ, Χολόβκο, Λὲ Στρατσβούργ, Σχραζνόβσκι, Σοκολόβσκι, Σουχουνέκ, Πταστζίνσκι, πάντες οὗτοι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν, Ἐσωτερικῶν καὶ Θρησκευμάτων καὶ ὁ κ. Σπ. Κωνσταντινίδης. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπηκολούθησε δεξίωσις προσελθόντων καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ τμηματαρχῶν τῶν αὐτῶν Ὑπουργείων καὶ τῶν ἐκ τῶν ὀρθοδόξων βουλευτῶν κ. κ. Μπουγουσλάβσκι, Σεραφείμωβ καὶ Τομανόβσκη. Μετὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἀντηλλάγησαν ἱκανὰ ἐκκλησιαστικῆς φύσεως, μετὰ πολλῆς δὲ τῆς εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν καὶ δὲν ἀπέκρυψα ἀπὸ τῆς Α. Ἐξοχότητος, διεπίστωσα ὅτι καὶ Αὕτη ἐμφορεῖται τῶν αὐτῶν καὶ ὁ συνάδελφος Αὐτῆς ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων κ. Ὑπουργὸς αἰσθημάτων σεβασμοῦ πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως καὶ εὐμενείας πρὸς τὴν ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Εὐχαριστήσας θερμῶς τὴν Α. Ἐξοχότητα ἐπὶ τῇ γενομένῃ μοι τιμῇ ἀνεχώρησα ἐκ τοῦ μεγάρου Αὐτῆς περὶ τὴν 11 μ. μ.

Παρασκευὴ 19 Δεκεμβρίου.

Ὥρα 11 π. μ. — Πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Μακαριότητος ἐν τῷ Καθεδρικῷ τῆς ἱ. Μητροπόλεως ναῷ ἐγένετο ἐπιμνημόσυνος τελετή, φέρουσα καθαρῶς ἐκκλησιαστιὸν χαρακτῆρα, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου ΣΤ´. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην, ἧς προέστη ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο μετὰ πολλῶν ἱερέων καὶ διακόνων, προσκληθεὶς παρέστην μετὰ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου, παρῆν δὲ συμπροσευχόμενον καὶ πυκνὸν ἐκκλησίασμα.

Ὥρα 5 μ. μ. — Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Τσεμπόζ παρέθηκάν μοι τέϊον ἐν τῷ ἀριστοκρατικῷ οἴκῳ αὐτῶν, παρευρεθέντων καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου μετὰ τῶν κυριῶν αὐτῶν. Δὲν παρέλειψα κατὰ τὴν τιμητικὴν ταύτην δεξίωσίν μου νὰ παράσχω πάσας τὰς ζητηθείσας σχετικὰς πληροφορίας — ἀκουστὰς γενομένας μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος — περὶ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δὴ περὶ τοῦ διέποντος αὐτὴν συστήματος καὶ περὶ τῆς ἰδιαζούσης θέσεως, ἣν κατέχει ἐν αὐτῇ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Σάββατον 20 Δεκεμβρίου.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρόεδρος τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας Κύριος Ἰγνάτιος Μοστσίστσκι εὐηρεστήθη ὅπως ὁρίση ἡμέραν καὶ ὥραν ἀκροάσεώς μου τὸ Σάββατον, 20 Δεκεμβρίου καὶ ὥραν 1½ μ. μ., ἐφαρμοζομένου κατά τε τὴν ὑποδοχήν μου ἐν τῷ Παλατίῳ καὶ τὴν ἀκρόασιν παρὰ τῷ κ. Προέδρῳ τοῦ διὰ τοὺς πρεσβευτὰς α΄ τάξεως τηρουμένου σχετικοῦ πρωτοκόλλου, ὡς λαβὼν ἐντολὴν μοὶ ἐγνώρισε τοῦτο ὁ κ. Τσεμπός. Ἡ ἀκρόασις ἐγένετο ἐν τῷ «Βασιλικῷ Παλατίῳ», ἐν ᾧ ἀπό τινος χρόνου διαμένει τακτικῶς ὁ Ἐξοχώτατος κ. Πρόεδρος. Τὸ Παλάτιον τοῦτο ἀποτελεῖ διεύρυνσιν τοῦ ἀρχαιοτέρου ἀνακτόρου τῶν δουκῶν τῆς Μασοβίας (ιδ΄ αἰών), ὡς ὠνομάζετο τότε τὸ βόρειον τμῆμα τῆς Πολωνίας, ἔχει δὲ ἱστορίαν μεγάλην συνδεόμενον στενῶς πρὸς τὰς ἑκάστοτε πολιτικὰς εὐτυχίας ἢ ἀτυχίας τοῦ Πολωνικοῦ Ἔθνους. Ἡ πρώτη ἐθνικὴ ἐξουσία, ἡ ὁποία ἀνακατέλαβε τὴν ἀρχαίαν ταύτην βασιλικὴν κατοικίαν, ὑπῆρξε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀντιβασιλείας κατὰ τὸ 1917, μετὰ τὴν εἰρήνην δὲ τῆς Ρίγας, συναφθεῖσαν τῷ 1920, ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις ἐπέστρεψε μέρος τῶν ἀρχαίων ἐπίπλων τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου. Ἡ πλουσίως δὲ διακεκοσμημένη μεγάλη «*Αἴθουσα τῶν Ἱπποτῶν*», (Sala Rycerska), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγενόμην δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου, ὠνομάσθη οὕτω ὡς οὖσα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὑφασμάτων, ἐφ᾽ ὧν ἀναπαρίστανται ἱστορικὰ γεγονότα ἐκ τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τῆς Πολωνίας.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ ὁρισθέντος χρόνου ἐστάλησαν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον δύο πολυτελῆ τοῦ Παλατίου αὐτοκίνητα πρὸς παραλαβὴν ἐμοῦ καὶ τῆς ἐμῆς συνοδείας. Εἰς τὸ πρῶτον εἰσῆλθον ἐγὼ μετὰ τοῦ κ. Τσεμπός, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὁ Πατριαρχικὸς Ἀποκρισιάριος μετὰ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου. Ἐπὶ τῆς μεγάλης θύρας τοῦ Παλατίου μὲ ὑπεδέχθη ἐπὶ τούτῳ ἐντεταλμένος ἀνώτερος τοῦ Παλατίου ὑπάλληλος, μετὰ μικρὰν δὲ παραμονήν μου ἔν τινι ἰσογείῳ αἰθούσῃ, τῶν σαλπίγγων διδουσῶν τὸ σύνθημα, ἀνῆλθον τὴν μεγάλην κλίμακα τοῦ Παλατίου κρατῶν ἅμα τὸ ἱερὸν δῶρον (τὸν Τίμιον Σταυρόν), καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ θεοφ. ἁγίου Τραχείας, κρατοῦντος τὸ ἕτερον τῶν ἱερῶν δώρων (τὴν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου), τοῦ κ. Ι. Τσεμπὸς καὶ τοῦ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου κρατοῦντος τὰ γράμματα καὶ τὴν φωτογραφίαν τῆς Ὑ. Θ. Παναγιότητος. Προπορευομένων πάντοτε ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Αὐλῆς ἐν μεγάλῃ στολῇ, τῆς δὲ προεδρικῆς μουσικῆς παιανιζούσης, διῆλθον πολλὰς αἰθούσας μεγαλοπρεπεῖς καὶ διὰ μέσου σειρᾶς στρατιωτικῶν κρατούντων πρὸς τὰ ἄνω γυμνὰ τὰ ξίφη, προϋπηντήθην ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Παλατίου κ. Κ. Ρόμερ, ἐν μεγάλῃ ὡσαύτως στολῇ, καὶ εὐθὺς ἀμέσως προπορευομένου καὶ τούτου, εἰσῆλθον

εἰς τὴν μεγάλην *Αἴθουσαν τῶν Ἱπποτῶν*, εὑρεθεὶς ἀπέναντι τοῦ ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν εἰσελθόντος εἰς αὐτὴν ἐξ ἀντιθέτου αἰθούσης Ἐξοχωτάτου κ. Προέδρου, περιστοιχιζομένου ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, τοῦ ἱερέως τοῦ Παλατίου πατρὸς Βοζάνεκ καὶ τῶν ἀρχηγῶν καὶ μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ καὶ Στρατιωτικοῦ Αὐτοῦ Οἴκου.

Λαβὼν θέσιν εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ κ. Προέδρου προσεφώνησα Αὐτὸν ὡς ἑξῆς:

Ἐξοχώτατε,

Εἶμαι ἐντεταλμένος ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β΄, ὅπως ἐπὶ τούτῳ ἐρχόμενος εἰς τὴν ὡραίαν πρωτεύουσαν τῆς εὐγενοῦς Ὑμῶν χώρας προσκομίσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, τῷ Προέδρῳ τῆς Γαληνοτάτης Δημοκρατίας τῆς Πολωνίας, τὸν Ἱερὸν τοῦτον Σταυρὸν μετὰ Τιμίου Ξύλου καὶ τὴν Ἱερὰν ταύτην Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, ἱεροῦ πάτρωνος Ὑμῶν, ὡς Πατριαρχικὴν εὐλογίαν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος. Ἀμφότερα τὰ ἱερὰ ταῦτα δῶρα, ἀνταποκρινόμενα πρωτίστως πρὸς τὴν ἐγνωσμένην θρησκευτικὴν εὐλάβειαν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, διατρανοῦσι συγχρόνως καὶ τὴν ἰδιάζουσαν τιμὴν καὶ τὴν βαθεῖαν ὑπόληψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πρὸς τὸ σεβαστὸν πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας τετιμημένης Ἐξοχότητος. Ἐπὶ πλέον δὲ ἀποτελοῦσι καὶ μίαν ἀναγνώρισιν τοῦ σεβασμοῦ Ὑμῶν τε καὶ τῆς Ἐντίμου Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ἁγιωτάτην Ἀποστολικὴν Ἕδραν Κωνσταντινουπόλεως, ὡς τὴν Κορυφὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἔτι δὲ καὶ τῆς ὑψηλῆς Ὑμῶν προστασίας πρὸς τὴν ἐνταῦθα Ὀρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, χωρὶς νὰ παραλείψω ὅτι συμβολίζουσι καὶ τὸν πόθον περὶ συσφίγξεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Ἐντίμου Πολωνικοῦ Κράτους καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σχέσεων, αἵτινες ἄλλως τε ἀπὸ ἱκανῶν χρόνων ὑφιστάμεναι ἀνασυνεδέθησαν τόσον ἐγκαρδίως ἐσχάτως ἐπ᾿ εὐκαιρίᾳ εὐχαρίστων ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων.

Ἐπιδίδων τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ ἱερὰ ταῦτα δῶρα λαμβάνω τὴν τιμὴν ἵνα παρακαλέσω Ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, ὅπως δεχθῆτε ἔτι ἅπαξ τὰς βαθείας εὐχαριστίας τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, ἐφ᾿ ἧς ἔτυχεν οὐ πρὸ πολλοῦ ἰδιαζούσης τιμῆς ἀπὸ μέρους Ὑμῶν τε καὶ τῆς Ἐντίμου Κυβερνήσεως καὶ νὰ διαβιβάσω τὰς πατριαρχικὰς εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τὰς εὐχὰς

τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐτυχίας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐντίμου Κυβερνήσεως καὶ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης τοῦ Εὐγενοῦς Πολωνικοῦ Κράτους καὶ Ἔθνους.

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ κ. Πρόεδρος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε,

Μετὰ βαθείας συγκινήσεως δέχομαι ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τὰ πολύτιμα δῶρα τῆς Α. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἰδιαιτέρως τὸ Τίμιον Ξύλον τοῦ Ἱεροῦ Σταυροῦ, ὅστις εἶναι τὸ ἱερώτερον κειμήλιον συμπάσης τῆς Χριστιανωσύνης.

Μοὶ εἶναι ἰδιαιτέρως εὐάρεστον ὅτι χαιρετῶ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος φίλον ἀφωσιωμένον, ὅστις διὰ δευτέραν ἤδη φορὰν ἔρχεται εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὅπως συμβάλῃ, ὡς Ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰς τὸ γόνιμον ἔργον τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Κατὰ τοὺς διαρρεύσαντας αἰῶνας οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν πολῖται τῆς Δημοκρατίας εὑρίσκοντο εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αἱ σχέσεις αὗται κατέστησαν στενώτεραι κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ Πολωνικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ζαγκελλῶν. Ἡ ἀποκατασταθεῖσα Πολωνία, ἡ ὁποία δὲν εἶναι κράτος νέον, ἀλλ᾽ ἔχει παράδοσιν χιλιετηρίδος, ἐπανέλαβεν, εὐθὺς ὡς ἐπανέκτησε τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν, τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀντιπροσωπεύοντος τὸν οὐσιώδη ἠθικὸν καὶ ἱστορικὸν παράγοντα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Εἶμαι εὐτυχὴς διαπιστῶν τὴν τόσον εὐνοϊκὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Πολωνίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐκφράζω τὴν ζωηροτέραν Μου ἱκανοποίησιν ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ Πατριάρχης παρὰ τὰς πολλὰς Αὐτοῦ ἀσχολίας, φροντίζει ἐξ ἴσου καὶ περὶ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν πολωνῶν πολιτῶν, μελῶν τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

Παρακαλῶ Ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ διαβιβάσητε ἐξ ὀνόματός Μου πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰς εὐχαριστίας Μου διὰ τὰ τόσον πολύτιμα δῶρα ταῦτα, ὡς καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἀμετακλονήτου καὶ εἰλικρι-

νοῦς εὐμενείας Μου πρὸς πάντας τοὺς ὀρθοδόξου ὁμολογίας πολωνοὺς πολίτας, τοὺς ἡνωμένους ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πολωνίας, καὶ μετέχοντας τῶν κοινῶν προσπαθειῶν διὰ τὸ καλὸν τοῦ Κράτους.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ προεδρικοῦ λόγου ἡ Α. Ἐξοχότης μοὶ ἔτεινε μετὰ πολλῆς τῆς προσηνείας τὴν χεῖρα Αὐτοῦ, εὐθὺς δὲ ἀνήρτησα ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ Αὐτῆς τὸν Τίμιον Σταυρόν, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ κ. Πρόεδρος καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας περιειργάσθησαν ἀμφότερα τὰ ἱερὰ δῶρα ἐκδηλώσαντες τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῶν. Εἶτα ἐλήφθησαν φωτογραφίαι ἀναμνηστικαὶ τοῦ γεγονότος τούτου, τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου φέροντος πάντοτε τὸν Τίμιον Σταυρόν, τῆς ἱερᾶς εἰκόνος παραδοθείσης ἤδη τῷ ἱερεῖ τοῦ Παλατίου διὰ τὸ ἐν αὐτῷ ἰδιαίτερον προεδρικὸν ναΐδριον. Μετὰ ὀλιγόλεπτον παρέλευσιν ἡ Α. Ἐξοχότης εὐηρεστήθη ἵνα καλέσῃ με εἰς τὸ πρὸς τιμήν μου παρατεθὲν ἐπίσημον γεῦμα, οὗτινος μετέσχον ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Α. Ζαλέσκη, ὁ θεοφιλέστατος ἅγιος Τραχείας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Παλατίου κ. Κ. Ρόμερ, ὁ κ. Τσεμπόζ, ὁ κ. Σπ. Κωνσταντινίδης, ὁ ἱερεὺς τοῦ Παλατίου καὶ ἅπαντες οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Πολιτικοῦ καὶ Στρατιωτικοῦ Οἴκου τῆς Α. Ἐξοχότητος.

Κατὰ τὸ γεῦμα καὶ μετ᾽ αὐτὸ ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρόεδρος μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος διηρώτησε σχετικὰ περὶ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναχωροῦντα δὲ παρεκάλεσέ με καὶ πάλιν ὅπως διαβιβάσω τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰς θερμὰς Αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τῶν ἱερῶν δώρων καὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ βαθέος Αὐτοῦ σεβασμοῦ. Ἡ ἀναχώρησίς μου ἐκ τοῦ Παλατίου, ὅπερ καὶ περιειργάσθην ἐν συνοδείᾳ τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ Πρωτοκόλλου, λίαν εὐγενῶς παρέχοντός μοι πᾶσαν σχετικὴν πληροφορίαν, ἐγένετο κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐλεύσεώς μου.

Ὥρα 5 μ. μ. Κατόπιν ἁρμοδίως διαβιβασθείσης παρακλήσεως τῶν κυρίων δημοσιογράφων τοῦ ἐν Βαρσοβίᾳ Τύπου, ὅπως γνωρίσω αὐτοῖς τὰς ἐκ τῆς ἀποστολῆς μου ἐντυπώσεις, ἐδέχθην ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ ὑπὲρ τοὺς 12 ἀντιπροσώπους αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ἀντιπροσώπους ξένων πρακτορείων (ἀμερικανικοῦ καὶ γιουγκοσλαβικοῦ). Ἡ συγκέντρωσις αὕτη ἔλαβε χαρακτῆρα ὅλως φιλικόν. Πολλοὶ τῶν κ. δημοσιογράφων διετύπωσαν διάφορα ἐρωτήματα σχετιζόμενα πάντοτε πρὸς τὴν ἀποστολήν μου καὶ τὴν σχέσιν καὶ θέσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔναντι τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπήντησα συνολικῶς πρὸς πάντας ὑπὸ τὸ ἑξῆς πνεῦμα:

«Θεωρῶν τοὺς καλοὺς δημοσιογράφους ὡς κατέχοντας θέσιν δημοσίου διδασκάλου τῆς κοινωνίας, πολὺ εὐχαρίστως ἐδέχθην νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν σας καὶ σᾶς παράσχω τὴν ζητηθεῖσαν συνέντευξιν καὶ διότι εἶμαι καὶ ἐγὼ ἐκκλησιαστικὸς διδάσκαλος ἑνὸς μέρους τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἤθελον πολὺ νὰ γνωρίσω δι' ὑμῶν εἰς τὸ δημόσιον τὰς ὡραίας μου καὶ ἀλησμονήτους ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισα καὶ κατὰ τὸ ταξείδιόν μου τοῦτο εἰς Πολωνίαν. Γνωρίζετε ἴσως ὅτι κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1925 ἦλθον τὸ πρῶτον εἰς Βαρσοβίαν ὡς μέλος Πατριαρχικῆς Ἀποστολῆς πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπηυλογεῖτο τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς ἐνταῦθα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τώρα ἦλθον διὰ δευτέραν φορὰν ὡς Πατριαρχικὸς Ἀπεσταλμένος, ἵνα ἐπιδώσω πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ἱερὰ δῶρα τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β', εἰς ἀνταπόδοσιν εὐγενοῦς καὶ πολυτίμου προσφορᾶς δώρων πρὸς Αὐτὴν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Ἐξοχότητος καὶ τῆς ἐντίμου Κυβερνήσεως Αὐτῆς. Καὶ ἡ δευτέρα λοιπὸν ἀποστολή μου αὕτη εἶχεν ὡρισμένον σκοπόν, τὸν ὁποῖον καὶ ἐξεπλήρωσα σήμερον γενόμενος δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ κ. Προέδρῳ μετὰ τιμῶν ἐκτάκτως ἐξαιρετικῶν. Παρὰ τοῦτο ὅμως ἡ ἀποστολή μου αὕτη δὲν εἶναι καὶ ἄμοιρος σημασίας οὔτε καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐφ' ὅσον ἐσφυρηλάτησε καλήτερον τὰς ὑφισταμένας ἄλλως τε λίαν εἰλικρινεῖς καὶ καλὰς σχέσεις μεταξὺ Πολωνίας καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ ἱστορία βεβαιοῖ ὅτι ἤδη πρὸ αἰώνων καὶ ἀπ' αἰώνων ἱκανῶν ὑφίσταντο μεταξὺ τῶν δύο τούτων κέντρων σχέσεις τοιαῦται, ἀποβλέπουσαι εἰς τὸ συμφέρον τῶν ἐνταῦθα ἀπ' αἰώνων οἰκούντων πολωνῶν πολιτῶν, ὀρθοδόξων τὸ θρήσκευμα, οἵτινες ἐξηρτῶντο τότε κατά τινα τρόπον ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Διακοπεῖσαι ἀργότερον αἱ σχέσεις αὗται λόγῳ τῶν ἱστορικῶν διὰ τὴν χώραν ταύτην γεγονότων ἀνασυνεδέθησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς ἐνταῦθα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ Αὐτοκέφαλον τοῦτο ἐπηυλόγησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τόσῳ μᾶλλον προθύμως ὅσον εἶχε σοβαρῶς καὶ ἐγκαίρως βεβαιωθῆ ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς ἀκεραίαν τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἐντίμου Κυβερνήσεως. Σήμερον δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶναι τελείως ἥσυχον καὶ ἄλλως καὶ κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων διαβε-

βαιώσεων, τὰς ὁποίας μοὶ ἔκαμεν αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Θρησκευμάτων, καὶ ἰδίως κατόπιν τῆς πανηγυρικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Προέδρου, διαβεβαιώσαντός με περὶ τῆς ἀμεταβλήτου καὶ εἰλικρινοῦς Αὐτοῦ εὐμενείας ἔναντι τῆς ἐνταῦθα Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶναι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος τῆς χώρας ταύτης καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Αὐτοῦ τόσον σοβαροὶ καὶ τόσον μεγάλης σημασίας, ὥστε νὰ προκαλέσωσι τὴν βαθεῖαν χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ τῶν ἐδῶ ὀρθοδόξων καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον χωρὶς βεβαίως νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς ἐνταῦθα ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς Αὐτοκεφάλου, εἶναι καὶ μένει πάντοτε ἡ Ὑπερτάτη Κορυφὴ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ὡς τοιαύτη δικαιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἐνδιαφέρηται διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐτυχίαν μιᾶς ἐπὶ μέρους Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς, διότι μοὶ παρέσχητε τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἴπω ὅλα τὰ ἀνωτέρω. Σᾶς παρακαλῶ νὰ δηλώσητε διὰ τῶν ἐφημερίδων σας ὅτι ἀναχωρῶ μὲ τὰς καλητέρας ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ὡραίαν σας πρωτεύουσαν διερμηνεύοντες ὅλως ἰδιαιτέρως καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Ἔντιμον Κυβέρνησιν, ἐφ' οἷς ἤκουσα παρὰ τῶν Ἐκπροσώπων αὐτῆς λόγοις καὶ ἐπὶ τῇ παρασχεθείσῃ μοι ὑπ' αὐτῆς ἡγεμονικῇ ὄντως φιλοξενίᾳ. Εὔχομαι εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν πληθυσμὸν τῆς Βαρσοβίας «καλὰ Χριστούγεννα».

Οἱ κύριοι δημοσιογράφοι καὶ ἀνταποκριταὶ ἀνεχώρησαν εὐχαριστήσαντές με θερμῶς.

Ὥρᾳ 8. μ. μ. — Ὁ Πατριαρχικὸς Ἀποκρισιάριος παρέθηκέ με δεῖπνον, εἰς ὃ παρεκάθησαν ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο, ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Κρέμενετς, ὁ διευθυντὴς τοῦ οἰκοτροφείου ἀρχιμ. Σάββας, ὁ κ. Σπ. Κωνσταντινίδης καί τινες ἄλλοι κληρικοὶ τῆς Ἱ Μητροπόλεως καὶ καθηγηταὶ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

Κυριακὴ 21 Δεκεμβρίου

Παρηκολούθησα τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ Καθεδρικῷ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως ναῷ, ἱερουργοῦντος τοῦ πανιερ. ἀρχιεπισκόπου Γρόδνου ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Ὥρᾳ 5 μ. μ. — Κατ' ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μακαριότητος ἐγένετο διὰ τὸν Πατριαρχικὸν Ἀπεσταλμένον τιμητικὴ δεξίωσις ἐν τῷ Μητροπολι-

τικῷ Μεγάρῳ, εἰς ἣν προσκληθέντες ἐπὶ τούτῳ παρέστησαν Κυβερνητικοὶ Ἀντιπρόσωποι οἱ κ. κ. Μπογδάνσκι καὶ Τσεμπόζ, ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Γρόδνο, οἱ θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Κρέμενετς καὶ Τραχείας, ὁ κ. Σπ. Κωνσταντινίδης, κληρικοὶ ἀνώτεροι καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Μητροπόλεως καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς. Κατὰ τὸ τέϊον ἠκούσθησαν λόγοι πλήρεις ἐνδείξεων εὐλαβείας πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ καθόλου πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἐπεσκέφθην εἰς τὸ ἰδιαίτερον Αὐτοῦ διαμέρισμα τὸν μήπω ἐντελῶς ἀναρρώσαντα Μακαριώτατον Μητροπολίτην κ. Διονύσιον, ὃν καὶ ἀπεχαιρέτησα μέλλων ν᾽ ἀναχωρήσω τὴν ἐπαύριον ἐκ Βαρσοβίας.

Δευτέρα 22 Δεκεμβρίου.

Ἀποχαιρετήσας τοὺς Ἐξοχωτάτους Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Θρησκευμάτων καὶ τοὺς λοιποὺς Κυβερνητικοὺς κύκλους ἀνεχώρησα ὥραν 7,40 μ. μ. ἐκ Βαρσοβίας προπεμφθεὶς μέχρι τοῦ σταθμοῦ ὑπὸ τῶν Κυβερνητικῶν Ἀντιπροσώπων, κ. Μπογδάνσκι, (ἀντὶ τοῦ κ. Φ. Ποτόσκι, ἀπουσιάζοντος ἐκ τῆς πρωτευούσης) καὶ κ. Τσεμπόζ, τοῦ πανιερ. ἀρχιεπισκόπου Γρόδνο, τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Κρέμενετς, τοῦ ἀρχιμ. Σάββα, τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀποκρισιαρίου, ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς ἱ. Μητροπόλεως καί τινων κληρικῶν, ἐν οἷς καὶ στρατιωτικῶν, παρακαλέσας συγχρόνως αὐτοὺς ὅπως διαβιβάσωσιν ἔτι ἅπαξ καὶ ἀναλόγως ἕκαστος πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Ὑπουργοὺς καὶ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Μητροπολίτην τὴν εὐγνωμοσύνην μου, δι᾽ ἣν ἔτυχον ἄκραν φιλοξενίαν καὶ ἡγεμονικὴν περιποίησιν καθ᾽ ἅπαν τὸ διάστημα τῆς ἐν Βαρσοβίᾳ διαμονῆς μου. Διὰ Βιέννης δέ, μετὰ ὀλιγοήμερον διαμονὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ τῇ Βουδαπέστῃ ὡς καὶ ἐν Σερβίᾳ, ἀφικόμην ἐνταῦθα μετὰ τοῦ κ. Σ. Κωνσταντινίδου τὴν 31 παρελθόντος Δεκεμβρίου καὶ ὥραν 2,20 μ. μ.

Ὑποβάλλων καθηκόντως τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν παροῦσαν ἔκθεσίν μου, ἡμερολογιακῶς συνταχθεῖσαν κατὰ τὰς σχετικὰς σημειώσεις μου,

διατελῶ μετ᾽ ἀπείρου σεβασμοῦ

ταπεινότατος

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Εν Πέραν Κωνσταντινουπόλεως

τῇ 11 Ἰανουαρίου 1931

Η ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΓΓΡΑΦΑ

'Αριθ. πρωτ. 3520.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε 'Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Σεβασμιώτατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀσφαλῶς παραλαβόντες διενείμαμεν τοῖς Ἱερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι τῆς ἐν Ἑλλάδι 'Εκκλησίας τὰ ἀντίτυπα τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, προνοίᾳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας, συνελθούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Πάντες δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς διεξελθόντες αὐτά, ἐδοξάσαμεν τὸν Οὐράνιον Πατέρα τῶν φώτων εὐδοκήσαντα τοιοῦτον ἀληθῶς ἱστορικὸν Ἔργον ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν συντελεσθῆναι, τὴν Συνέλευσιν δῆλον ὅτι Ἀντιπροσώπων τῶν 'Ορθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς καταρτισμὸν τοῦ Προγράμματος τῆς μελλούσης Συνόδου. Εὐγνωμοσύνη ἐπὶ τούτῳ ὀφείλεται τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἧς προνοίᾳ καὶ μερίμνῃ συγκροτηθήσεται πάντως καὶ ἡ Σύνοδος ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου 'Επιτροπῆς καθορισθέντων θεμάτων. Τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ γνώμην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γνωρίσομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι μετὰ νέαν συνέλευσιν τῆς Ἱεραρχίας, ἥτινι ὑποβληθήσεται σχετικὴ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων μελέτη.

'Επὶ τούτοις πόθῳ πολλῷ καὶ αὖθις Αὐτὴν κατασπαζόμενοι διατελοῦμεν.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

'Αθήνησι ιη΄ Δεκεμβρίου ͵απλ΄.

Ἀριθ. πρωτ. 7448.

Παναγιώτατε,

Σπεύδομεν νὰ ἀναγγείλωμεν παραλαβὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 2036 καὶ ἡμερομηνίαν 8 παρελθόντος Ὀκτωβρίου Ἐπιστολῆς τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος, καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς Προκαταρκτικῆς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῆς, ἥτις συνεκλήθη κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἐ. ἔ. ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.

Ἐκφράζομεν διὰ ταύτης πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς πολυτίμου ταύτης ὕλης, ἣν μελετῶμεν μετὰ πάσης προσοχῆς τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἀναμένομεν τὴν πολύτιμον γνώμην, ἣν ὑπεσχέθη ἡμῖν ἡ Ὑμετέρα Θ. Παναγιότης, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν Πρακτικῶν τούτων.

Ἀσπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμίας Θ. Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Διονύσιος
Μητροπολίτης Βαρσοβίας, Βολυνίας καὶ πάσης Πολωνίας.

Η ΕΝ ΛΑΜΠΕΘ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Α') Η ΕΝ ΛΑΜΠΕΘ ΕΠΑΦΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ

Β') ΤΟ ΕΓΚΥΡΟΝ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ

***ΦΩΤΙῼ** τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ*

***ΜΕΛΕΤΙΟΣ** Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Σωτῆρι.*

Ἀριθ. πρωτ. 2616.

Ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Συνόδου τοῦ καθ' Ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ Θρόνου, ἄρτι συνελθούσης εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς φθινοπωρινὴν Συνεδρίαν, ἐξεθέμεθα γραπτῶς καὶ ἀνεπτύξαμεν προφορικῶς ὅσα ἐγένοντο ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, κατὰ τὴν ἐπίσημον πρώτην ἐπαφὴν τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἀγγλικανικῆς, ἐν τῷ Λαμπεθιανῷ Συνεδρίῳ ἠθροισμένην.

Καὶ τί μὲν ἐν Λονδίνῳ πέπρακται οἶδεν ἀκριβῶς ἡ Ὑμετέρα Γερασμία Παναγιότης καὶ ἡ περὶ Αὐτὴν Ἁγία Σύνοδος ἀπὸ τῶν Ἐκθέσεων τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Θυατείρων κὺρ Γερμανοῦ, τοῦ λίαν Ἡμῖν περισπουδάστου ἀδελφοῦ, Ἡμεῖς

δὲ προαγόμεθα σήμερον ἀνακοινώσασθαι Αὐτῇ τοῦτο μὲν τὰς προσωπικὰς ἐπὶ τῶν γεγονότων κρίσεις Ἡμῶν ὡς μέλους τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας, ὡς αὐτὰς ἐγγράφως ἐν τῇ περὶ Ἡμᾶς Ἁγίᾳ Συνόδῳ ἐξεθέμεθα. τοῦτο δὲ τὴν ἐπ' αὐτῶν ληφθεῖσαν Συνοδικὴν ἀπόφασιν.

Καὶ αἱ μὲν κρίσεις διαλαμβάνονται ἐν τῇ συνημμένῃ ὧδε ἐν ἀντιγράφῳ «Ἐκθέσει ἐπὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς», ἡ δὲ τῆς Συνόδου ἀπόφασις ἔχει ἐπὶ λέξει οὕτω:

Ἡ Ἁγία Σύνοδος, συζητήσασα ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Λάμπεθ Πάλας Διασκέψεως μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν κατὰ Ἰούλιον τοῦ Ἔτους τούτου, ἀποφασίζει:

1) Ἀναγνωρίζει ὅτι αἱ δηλώσεις τῶν Ὀρθοδόξων αἱ διαλαμβανόμεναι εἰς τὴν Περίληψιν ἐγένοντο ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ὀρθοδόξου Διδασκαλίας.

2) Ἐφ' ὅσον τὸ Συνέδριον Λάμπεθ ἀπεδέχθη τὰς δηλώσεις τῶν Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων ὡς ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῆς διδασκαλίας καὶ πράξεως τῆς Ἐκκλησίας Ἀγγλίας καὶ τῶν μετ' αὐτῆς κοινωνουσῶν Ἐκκλησιῶν. ἐκδέχεται ταύτας ὡς βῆμα σημαντικὸν πρὸς τὴν Ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

3) Ἐπειδὴ εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας, τὰς οἰκειοποιουμένας ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου Λάμπεθ, ὑπάρχει πλήρης ἱκανοποίησις ἐπί τε τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς καὶ τῆς πραγματικῆς μεταλήψεως τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Εὐχαριστίας ὡς ἱλαστηρίου θυσίας καὶ τῆς Χειροτονίας ὡς Μυστηρίου, ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας αἴρει τὰς ἐπιφυλάξεις αὐτῆς ἔναντι τοῦ ἐγκύρου τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν καὶ προσχωρεῖ εἰς τὴν ἀπὸ 28ης Ἰουλίου 1922 Ἀπόφασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναγνωρίζουσα ὅτι οἱ ὑπὸ Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων κεχειροτονημένοι Ἱερεῖς προσερχόμενοι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν ἀναχειροτονοῦνται. ὅπως καὶ οἱ λαϊκοὶ ἀγγλικανικῶς βεβαπτισμένοι δὲν ἀναβαπτίζονται.

4) Παρακαλεῖ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὅπως προβῇ εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ Ὀρθοδόξου Τμήματος τῆς Κοινῆς Ἐπιτροπῆς. ἥτις ἐκρίθη ὡς ἀναγκαία διὰ τὴν πλήρη τῶν διαφορῶν διονύχισιν.

Ὡς ἡ Ὑμετέρα Γερασμία Παναγιότης καὶ ἡ περὶ Αὐτὴν Ἁγία Σύνοδος εὐαρεστηθήσονται παρατηρῆσαι, ἡ καθ' Ἡμᾶς Ἁγία Σύνοδος ἔκρινεν ὀρθὸν καὶ πρέπον μὴ ἀρκεσθῆναι μόνῃ τῇ ἐπιδοκιμασίᾳ τῶν ἐν Λονδίνῳ πεπραγμένων καὶ τῇ ἐπιμαρτυρήσει ὅτι αἱ ἐν τῇ «Περιλήψει» τῶν Πρακτικῶν τῆς Διασκέψεως Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν συγκεφαλαιούμεναι δηλώσεις σύμφωνοί εἰσι τῷ πνεύματι τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αἴρουσαν τὰς πρότερον περὶ τὸ κῦρος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱερωσύνης ὑφεστώσας ἐπιφυλάξεις κηρῦξαι τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας προσχωροῦσαν τῇ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου προειλημμένῃ ὑπὸ τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἀποφάσει, τῇ ἀναγνωριζούσῃ ἔγκυρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἱερωσύνην ἐν ᾧ βαθμῷ καὶ τρόπῳ καὶ τὴν τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας. Εὐχόμεθα δὲ τῷ αὐτῷ στοιχῆσαι κανόνι καὶ τὰς ἄλλας ἀδελφὰς Συνόδους, ὅσαι ἕως τοῦδε ἀνέβαλον τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀπόφασιν αὐτῶν.

Διότι, ὅσον ἡμῖν τυγχάνει γνωστόν, ἡ ἐπιφύλαξις λόγον εἶχε τὴν ἀσάφειαν περὶ τὸ σημεῖον τῆς περὶ Μυστηρίων καὶ Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγ-

γλικανικῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ῥουμανίας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1925, ἣν ἐν τῇ "Ὀρθοδοξίᾳ" (Α,473) ἀναγινώσκομεν, λέγεται: «Ἀλλ' ἵνα ἀποφανθῶμεν ὁριστικῶς, ἐπιθυμοῦμεν ὅπως αὐτὴ αὕτη ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καθορίσῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς περὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς Χειροτονίας. Θεωρεῖ δηλονότι ταύτην ὡς Μυστήριον ἢ οὔ». Ἤδη, τῆς ἀξιώσεως ταύτης ἱκανοποιημένης οὔσης, προσήκει ὑπὸ πασῶν ἀναγνωρισθῆναι τῶν Ἐκκλησιῶν ἔγκυρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Χειροτονίαν, ὅτε, κατὰ τὴν αὐτὴν Ἐπιστολήν, «παρακάμπτεται τὸ σπουδαιότερον ἐμπόδιον ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἑνώσεως».

Περὶ τῆς Κοινῆς δὲ Ἐπιτροπῆς, ἀφ' ἧς τοῦ ἑνωτικοῦ Ἔργου ἡ συνέχεια ἤρτηται, προκειμένου, ἐπισυνάπτομεν ὧδε τὰς περὶ καταρτισμοῦ καὶ δράσεως αὐτῆς σκέψεις Ἡμῶν ὡς ἐν δοκιμίῳ προτάσεως, πληθύνοι δὲ ὁ Κύριος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ τὸν ζῆλον τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐν τῷ διευθύνειν τὸ ἅγιον τῆς Ἑνώσεως Ἔργον εἰς δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ 20ῇ Νοεμβρίου 1930.

Τῆς Ὑμετέρας φίλης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος.

Ἀριθμ. πρωτ. 2590.

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Πάπα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Μελέτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Λίαν ἀσμένως ἐλήφθη ἡ ἀπὸ κ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀδελφικὴ Ἐπιστολὴ τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Παναγιότητος μετὰ τῆς συνημμένης ἐν ἀντιγράφῳ Ἐκθέσεως Αὐτῆς πρὸς τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱερὰν Σύνοδον περὶ τῆς τελευταίας ἐν Λονδίνῳ ἐπαφῆς τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς, καθ' ἣν τὴν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας ἀντεπροσώπευσε παραστᾶσα ἡ Ὑμετέρα σεβασμία Παναγιότης.

Ἀνέγνωμεν τὰς ἐκτιθεμένας ἀξιοσπουδάστους ἐντυπώσεις καὶ κρίσεις τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος μετὰ πολλῆς καὶ ἡμεῖς μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου προσοχῆς καὶ εὐχαριστοῦμεν ἀδελφικῶς Αὐτῇ ὅτι εὐηρεστήθη ποιήσασθαι καὶ ἡμᾶς κοινωνοὺς αὐτῶν.

Μετὰ χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως ὡσαύτως ἐλάβομεν γνῶσιν τῆς συναγγελλομένης Συνοδικῆς ἀποφάσεως περὶ προσχωρήσεως καὶ τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἀποδεκτὴν ἤδη ὑφ' ἡμῶν καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν γενομένην κρίσιν καὶ ἀπόφασιν περὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱερωσύνης ὡς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ καὶ τρόπῳ ἐχούσης κῦρος διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν οἷον καὶ ἡ τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἐχάρημεν ἐξιδιασμένως ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ τῆς ἐπισήμου προσχωρήσεως

καὶ τῆς Ἁγιωτάτης καὶ σεπτῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν περὶ τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν ἀποδεκτὴν γενομένην κρίσιν, διότι ἀναμφιβόλως ἡ προσχώρησις αὕτη ἔσται σπουδαία παρότρυνσις ὅπως καὶ αἱ ὑπολειπόμεναι ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι, ὅσαι ἄχρι τοῦ νῦν ἀνέβαλλον τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁριστικὴν αὐτῶν ἀπόφασιν, πράξωσι καὶ αὐταὶ νῦν ὁμοίως, προβαίνουσαι ἀνενδοιάστως, μετὰ τὰ διευκρινισθέντα ἐν Λονδίνῳ ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐπαφῆς, εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν, καὶ ἐμφανισθῇ οὕτω ἀνεξαιρέτως ὁμόφρων καὶ σύμφωνος ἡ κρίσις τῆς ὅλης ἡμῶν Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Διὰ τὴν σημασίαν δέ, ἣν ἀποδίδομεν εἰς τὴν καὶ τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας προσχώρησιν, μέλλομεν ἀνακοινώσασθαι ἀσμένως τὸ πρᾶγμα δι' Ἐπιστολῶν ἡμῶν εἰς γνῶσιν καὶ πασῶν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλοντες ὅτι μετὰ χαρᾶς πανταχοῦ ἀκουσθήσεται τοῦτο καὶ ὅτι ὅπου τυχὸν ὑπῆρχον ἐνδοιασμοί, μεγάλως εἰς διασκέδασιν αὐτῶν μέλλουσι συντελέσειν αἱ σπουδαῖαι πληροφορίαι τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ληφθεῖσα ἤδη ἀπόφασις τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου.

,αϡλ', Νοεμβρίου κγ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

Ἀριθμ. Πρωτ. 29.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λιαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δαμιανέ, τὴν Ὑμετέραν σεβασμιαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Δι' Ἐπιστολῆς πρὸς Ἡμᾶς ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς Παναγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κύριος Μελέτιος ἀνήγγειλεν Ἡμῖν ὅτι ἡ περὶ Αὐτὸν Ἁγία Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν ἐξ Ἐκθέσεως Αὐτοῦ τῆς ἐντυπώσεως καὶ κρίσεως, ἣν ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ἀπεκόμισε καὶ ἐσχημάτισε μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν περὶ τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν, σαφῶς ἐκ τῆς ἐπαφῆς ταύτης διασαφηνισθέντος καὶ βεβαιωθέντος τοῦ γεγονότος τῆς ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ὁμολογίας τῆς Ἱερωσύνης ὡς Μυστηρίου, ἐξέδοτο ἀπόφασιν περὶ ἀναγνωρίσεως ἤδη καὶ ὑπὸ τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τοῦ ἐγκύρου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱερωσύνης ἐν ᾧ βαθμῷ καὶ τρόπῳ καὶ τῆς Ἱερωσύνης τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀρμενικῆς.

Ὅθεν ἀσμένως προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις τὴν οὕτω γενομένην προσχώρησιν καὶ τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐγκύρου τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν, πέμποντες ἅμα συνημμένως ἐν ἀντιγράφῳ καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς Ἐπιστολὴν τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος.

Ἔχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι ἀσμένως θέλουσι λάβῃ

γνῶσιν τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅτι μετὰ τὴν προσχώρησιν ταύτην τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, γενομένην μάλιστα κατόπιν σπουδαίας ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐρεύνης καὶ ἐπιβεβαιώσεως, καὶ αἱ ὑπολειπόμεναι ἔτι ἐκ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσαι εἰσέτι οὐ προσεχώρησαν δεδηλωμένως εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐγκύρου τῶν Ἀγγλικανικῶν Χειροτονιῶν, θέλουσι νῦν πράξῃ τοῦτο καὶ οὕτω θέλει ὑπάρχῃ ἐφεξῆς δεδηλωμένη ὁμόφωνος κρίσις καὶ ἀπόφανσις τῆς ὅλης ἡμῶν Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὖθις ἐν Κυρίῳ περιπτυσσόμενοι Αὐτήν, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

,αϡλ', Ἰανουαρίου ε'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος.

Σημείωσις. — Ὅμοιον Γράμμα ἐστάλη πάσαις ταῖς Αὐτοκεφάλοις Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, πλὴν τῆς Ἀλεξανδρινῆς, τῷ δὲ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ρουμανίας μετὰ τῆς ἑξῆς προσθήκης: «Ἰδιαιτέρως ἐλπίζομεν ὁμοίαν νῦν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ἥτις, ὡς ἐν τῇ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10ης Ἰανουαρίου 1925 Ἐπιστολῇ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἐδηλοῦτο, εἶχεν ἐνδοιασμούς, κατὰ πόσον ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἔχει καθωρισμένην τὴν γνώμην αὐτῆς περὶ τῆς Ἱερωσύνης ὡς Μυστηρίου, τοῦθ' ὅπερ νῦν κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν ὑπὸ ἔννοιαν καταφατικὴν καθωρίσθη».

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΖΙΚΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

Η ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Γ'

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 535 τοῦ Ε' τόμου]

ΤΟ FILIOQUE ΕΝ ΤΗι ΑΓΓΛΙΚΑΝΗι ΕΚΚΛΗΣΙΑι

Τὸ ἄρθρον XXXIII τῆς Ἀγγλικανῆς Ὁμολογίας λέγει· «Πιστεύει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐπισκοπικὴ Ἐκκλησία ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἐστὶν ὁμοούσιον καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἀληθὴς καὶ αἰώνιος Θεός». Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου παραθέτομεν τὰς ἀκολούθους κρίσεις. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς παραδεχόμενον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀληθῆ καὶ αἰώνιον Θεὸν συμφωνεῖ κατὰ τοῦτο τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλη-

σίᾳ, διαφωνεῖ δὲ ταύτῃ καθόσον ἐναντίον τῆς Ἁγ. Γραφῆς (Ἰωάνν. ΚΕ΄ 26), ἐναντίον τοῦ Η΄ τῶν 39 ἄρθρων δι᾽ οὗ ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία δηλοῖ ὡς ***ὁλοκλήρως δεκτέον καὶ πιστευτέον*** τὸ ἄνευ τῆς προσθήκης Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, ἐναντίον ὁλοκλήρου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας (ἀπαγορευσάσης ἐν τῇ Γ΄ καὶ Δ΄ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ πᾶσαν οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἀλλοίωσιν τοῦ Συμβόλου), ἐναντίον τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων, Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν, ἀναγράφει τὴν ἐκ τοῦ Υἱοῦ Filioque ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἔστιν ἀπορίας ἄξιον πῶς ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, ἡ διαμαρτυρηθεῖσα δικαίως κατὰ τῶν καταχρήσεων τῆς Ρωμάνας Ἐκκλησίας, οἷον τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀγαμίαν τοῦ κλήρου, τὰ ἔργα superrogationis=τὰ ὑπέρτακτα, τὸ Καθαρτήριον Πῦρ, τὰς Ἰνδολγαντσίας καὶ Ἀφέσεις, τὴν μονοειδῆ Κοινωνίαν, τὸ παπικὸν Πρωτεῖον, τὰς νηστείας τοῦ Σαββάτου καὶ ἄλλας ἀπεχθεῖς ὑπερβασίας τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας detestables enormitig καθὰ ἐκφράζεται τὸ χειροτονητικὸν τοῦ 1593, ὅλως παραλόγως ἐν τούτοις ἐκράτησεν ὡς δόγμα φανερὰν καὶ κατάδηλον γραφικῶς τε καὶ ἱστορικῶς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας πλάνην... «Ὁ βουλόμενος εἰδέναι ὅτι νόθος καὶ παράνομος καὶ ἀντιευαγγελικὴ ἡ τοῦ Filioque εἰς τὸ θεοχάρακτον Σύμβολον προσθήκη ἀναγνώτω τὰς ἁγίας Γραφάς, πάντα τὰ ἀρχαῖα Σύμβολα, πάντας τοὺς ἀρχαίους Πατέρας, τὰς Συνόδους, Οἰκουμενικάς τε καὶ Τοπικάς..... Ἡμεῖς τοῦτο μόνον δυνάμεθα εἰπεῖν ἐνταῦθα ὅτι τοσοῦτον φανερὰ καὶ ἰσχυρὰ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ὥστε καὶ ἂν ὑπὸ νεφῶν ψεύδους ἐπί τινα χρόνον ἐπισκιασθῇ, βαθμηδὸν τὰ νέφη ταῦτα θέλουσι παρέλθῃ ἢ διαλυθῇ, ἡ δὲ ἀλήθεια ὡς ὁ ὕελος θέλει λάμψει ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ αὐτῆς». Τοῦτο συνέβη ἐν τῇ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Βόννῃ συγκροτηθείσῃ Συνόδῳ τῇ σκοπούσῃ τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἕνωσιν, ὅπου συνῆλθον Ὀρθόδοξοι, Παλαιοκαθολικοί, Ἀγγλικανοὶ καὶ ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ ΣΤ΄ αὐτῆς συνεδρίᾳ ὁ Honnson, Ἀγγλικανὸς πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Cherter εἶπεν ὅτι φοβεῖται μὴ αἱ θέσεις τοῦ Liddon δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς νέας ἀμφισβητήσεις... τὸν δὲ φόβον ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Filioque δύναται νὰ κλονίσῃ τὴν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα πίστιν οὐδόλως συμμερίζεται. Ἐξ ἐναντίας ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Ἐκκλησίᾳ πολλοὶ ἐπιθυμοῦσι τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ καὶ ἐξ ὅσων γνωρίζει 50 Διοικήσεις ἐπεφόρτισαν τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀρχικῆς τοῦ Συμβόλου μορφῆς [16]... Μετὰ τοῦτον ὁ λόρδος Plu-

[16] Ὡς γνωστὸν τοῦ Filioque ὅλως βεβαία ἀρχαίας προελεύσεως ἐψηφίσθη τὸ πρῶτον ἐπισήμως ἐν τῇ ἐν Βάρῃ τῆς Ἰταλίας Συνόδῳ ἐπὶ τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Β΄ τῷ 1908, πρωτοστατήσαντος ὑπὲρ τῆς προσθήκης τοῦ φυγάδος Ἄγγλου Ἀρχιεπισκόπου Καντορβερίας Ἀνσέλμου ἑνὸς τῶν θεμελιωτῶν τῆς Σχολαστικῆς Θεολογικῆς

nest εἶπεν ..... ἡ πρότασις τοῦ Liddon δὲν φαίνεται εἰς αὐτὸν ἀκίνδυνος διότι θέλει αὐξήσει τὰ δόγματα καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐπιτηδεία πρὸς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ· σκοπιμωτέραν δὲ ἤθελον θεωρήσει τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Filioque. Εἶτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ Sihalt (καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ) παρετήρησεν ὅτι.... ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν τοῦ Ἐκκλ. Δικαίου ἔποψιν ἔχει ἀναντιρήτως δίκαιον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῇ ἡ προσθήκη αὐθαιρέτως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἥτις συνέταξε τὸ Σύμβολον αὐτὸ καὶ ἤθελεν εἶσθαι πράξις ἱστορικῆς δικαιοσύνης ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Filioque ἐκ τοῦ Συμβόλου καὶ ἡ ἀποκατάστασις τούτου εἰς τὴν ἀληθῆ μορφὴν αὐτοῦ διότι εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνος ἡ μεταβολὴ εἰς μνημεῖα πίστεως καὶ ἔφερε τὴν ἑξῆς πρότασιν: «Πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ πέμπεται παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἔστιν ἱκανὴ ὡς ἄρθρον πίστεως καὶ βάσις τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσεως»... Τῇ δὲ ἐπαύριον 2/14 Αὐγούστου ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Döllinger ἀνέγνω τὰς ἀκολούθους θέσεις. Συμφωνοῦμεν ἐν τοῖς ἑξῆς: 1) εἰς τὰς πρὸς ἀποδοχὴν τῶν περὶ Συμβόλου καὶ πίστεως ἀποφάσεις τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας· 2) εἰς τὴν ἀναγνώρισιν ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ Filioque δὲν ἐγένετο κατὰ νόμιμον ἐκκλησιαστικὸν τρόπον καὶ δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ διὰ ἀληθοῦς Οἰκουμενικῆς Συνόδου· 3) Ἀναγνωρίζομεν τὴν ἔκθεσιν τῆς περὶ πίστεως διδασκαλίας τοῦ Δαμασκηνοῦ, πίστεως, ἀναπαριστώσης τὴν παράδοσιν τῶν Πατέρων· 4) Ἀπορρίπτομεν πᾶσαν παράστασιν καὶ πᾶσαν ἔκφρασιν ἐν ᾗ περιέχεται ἡ παραδοχὴ δύο ἀρχῶν καὶ δύο αἰτιῶν ἐν τῇ Ἁγ. Τριάδι κτλ.» [17]. Ὁ Σύρου καὶ Τήνου Λυκοῦργος

Σχολῆς. Τοπικὴ Λατινικὴ Σύνοδος τροποποιοῦσα αὐτοβούλως ἀποφάσεις δύο Οἰκουμενικῶν τοιούτων. Ἐχρησιμοποίησε δὲ ὁ Ἄνσελμος τὸ σόφισμα ὅτι «τοῦ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» δὲν παραβλάπτει τὸ ἑνιαῖον τῆς αἰτίας καὶ ἀρχῆς τῆς Θεότητος. Ἔγραψε δὲ ὁ Ἄνσελμος καὶ Contra Greeces.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Σαρισβουρίας διδάσκει:

«Ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι ἡ μία ἀρχή, αἰτία καὶ πηγὴ τῆς Θεότητος καὶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐκπορεύεται (πέμπεται) ἐκ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ συναϊδίου Υἱοῦ καὶ εἶναι ὁ αἰώνιος μεταξὺ αὐτῶν δεσμὸς καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ συνενοῦται τῷ Πατρί».

]17] Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προκειμένου παραθέτομεν ὅσα περιεκτικῶς γράφει ὁ Ἄγγλος Ἐπίσκοπος G. Browne. «Ὀφείλομεν τὴν προσθήκην ταύτην εἰς τὴν Ρώμην καὶ θὰ ηὐχόμην νὰ ἀπηλλασσόμεθα αὐτῆς κατὰ τὴν Μεταρρύθμισιν. Οὐδεμία ἔχει ἀμφιβολίαν ὅτι ἀποδεχόμεθα αὐτὴν ἐν τῇ ἀληθεῖ Γραφικῇ αὐτῆς ἐννοίᾳ ὡσεὶ ἐλέγομεν «δι' Υἱοῦ» ἢ ὅτι πέμπεται ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ, ἀλλὰ δὲν

περὶ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque λέγει τὰ ἑξῆς : «Οἱ Ἄγγλοι Θεολόγοι ὁμολογοῦσι μὲν τὴν προσθήκην ὡς ἀτυχῆ καὶ διὰ χειρὸς ἀγνώστου εἰσπηδήσασαν εἰς τὸ Σύμβολον ἀλλὰ διστάζουσι λίαν περὶ τῆς ἀφαιρέσεως αὐτῆς φοβούμενοι μήπως ταραχθῶσιν ἐντεῦθεν αἱ συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀρχίσωσιν ἔπειτα ἀμφιβολίαι καὶ περὶ ἄλλων δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δέχονται μὲν οὗτοι Μοναρχίαν ἐν τῇ Τριάδι καὶ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἀϊδίως ***μόνον ἐκ τοῦ Πατρός,*** λέγοντες δὲ ὅτι ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐννοοῦσι τὴν ἐν χρόνῳ ἐκπόρευσιν ἤτοι τὴν Πέμψιν· ἐρωτῶσι δὲ ἐὰν ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία δώσῃ τοιαύτην ἐξήγησιν, ἡ Ἀνατολικὴ δὲν ἀρκεῖται εἰς ταύτην»... (Εὐαγγ. Κῆρυξ 1869 Σεπτέμβρ.) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι οὐδόλως παράδοξον ἂν ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, ἀπαντῶσα εἰς τὴν ἐπιστολὴν Πίου τοῦ Θ΄, ἐκφράζεται περὶ αὐτῆς ὡς ἑξῆς : «Κηλῖδας τινὰς ἐνεῖναι ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἀρνούμεθα. Καὶ γὰρ εἰσὶν οὐκ ὀλίγα ἐν ἡμῖν περὶ ὧν τὴν θείαν ἀγανάκτησιν παραιτούμενοι, τὸ θεῖον ἔλεος διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀξιομισθίαν ταπεινοὶ καὶ κλαίοντες ἐξαιτούμεθα». Ἀληθῶς κηλὶς ἡ τοῦ θείου Συμβόλου παραχάραξις.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Ἐν τῷ XXXIII ἄρθρῳ τῆς Ἀγγλικανῆς Ὁμολογίας ἀναγράφονται τὰ ἑπόμενα : «Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας, μεγαλειότητος καὶ δόξης μετὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ἀληθὴς καὶ αἰώνιος Θεός». Ἐπιτραπήτωσαν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου αἱ ἑπόμεναι εὐλαβεῖς παρατηρήσεις :

Καὶ ἐν πρώτοις τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τὰ ἐν τῷ Η΄ ἄρθρῳ διατυπούμενα καθ' ἃ τὰ τρία Σύμβολα (τὸ Ἀποστολικόν, τὸ τῆς Νικαίας καὶ τὸ Ἀθανασιανὸν) εἰσὶν ὁλοκλήρως δεκτὰ καὶ πιστευτέα. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἐν τῷ Συμβόλῳ Νικαίας—Κωνσταντινουπόλεως δὲν ὑπάρχει τὸ Filioque.

Ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐκληρονόμησε τὴν κακοδοξίαν τοῦ Filioque ἐκ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κακοδοξία αὕτη οὔτε τῆς Γραφῆς οὔτε Οἰκουμενικῆς τινὸς Συνόδου διδασκαλία εἶναι· ἐξ ἐναντίας ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καθὼς καὶ ἀκολούθως ἡ Δ΄ ἀπηγόρευσε ρητῶς πᾶσαν ἔστω καὶ κατὰ ἓν ἰῶτα ἢ μίαν κεραίαν τροποποίησιν τοῦ Συμβόλου Νικαίας—Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ ἐπιχειρήματα ἅτινα οἱ Ἄγγλοι κληρικοὶ καὶ θεολό-

---

δικαιούμεθα νὰ ἀναγινώσκομεν αὐτὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ» **(What is the Catholic in England).**

γοι προβάλλουσι πρὸς δικαιολογίαν τῆς προσθήκης εἰσὶ σχεδὸν τὰ αὐτὰ τοῖς τῶν ἄλλων Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Δύο μόνον ἐκ τούτων ἅπερ ὁ Pusey καὶ ἄλλοι τινὲς θεολόγοι φέρουσιν ἔχουσι καὶ καινοφανές τι, διὸ καὶ προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν. **Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα** εἶναι ὅτι ἡ φράσις «ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ» ἐννοεῖται, ὡς ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδος ἠννόησεν αὐτήν, ἴση τῇ «ἐκ Πατρὸς δι᾽ Υἱοῦ» τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων. Τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ὀρθὸν διότι τὸ «ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ» σημαίνει ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχει ὡς αἰωνίαν ἀρχὴν τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἤτοι τὰ λοιπὰ δύο τῆς Ἁγίας Τριάδος πρόσωπα, ὅπερ καὶ τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τοῖς Πατρᾶσι καὶ ταῖς συνταξάσαις τὸ Σύμβολον Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἐναντίον. Τὸ δὲ δεύτερον σημαίνει ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀρχὴν αἰωνίαν ἔχει τὸν Πατέρα, πέμπεται δὲ τοῖς πιστοῖς «δι᾽ Υἱοῦ» ἐν χρόνῳ· τῆς δὲ Φλωρεντινῆς Συνόδου αἱ ἀποφάσεις καὶ ἐξηγήσεις οὐδὲν τὸ κῦρος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἔχουσιν ὡς ἀποδοκιμασθεῖσαι ρητῶς ἐν ταῖς Συνόδοις Ἱερουσαλὴμ (1443) καὶ Ἁγίας Σοφίας (1450). Τὸ **δεύτερον ἐπιχείρημα** τὸ εἰς τὸν τύπον μᾶλλον ἀναφερόμενον εἶναι ὅτι ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία παρέλαβε τὴν προσθήκην ταύτην μεθ᾽ ἁπάσης τῆς λοιπῆς Δύσεως καὶ χίλια ὅλα ἔτη ἔχει ἤδη αὐτήν, ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἄπειρον σέβας τρέφοντες Ὀρθόδοξοι ὀφείλομεν νὰ σεβασθῶμεν τὴν ἀρχαίαν ταύτην τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο, ὅπερ ὁ Pusey καὶ ἡ κάτω Βουλὴ τῆς Συνόδου Καντορβερίας μετὰ τόνου προβάλλουσιν ἡμῖν, εἶναι λίαν ἀσθενές. Ἀπαντῶμεν δὲ ὅτι θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν νὰ λεχθῇ ἡμῖν τοῦτο ἂν διατηρήσαντες πάσας τὰς δόξας ὅσας παρὰ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας παρέλαβον ἐτήρησαν μετ᾽ αὐτῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν ταύτην. Ἀλλ᾽ ἀφοῦ ἀπέβαλον πολλὰς διδασκαλίας, ἃς μεθ᾽ ὅλης τῆς χριστιανικῆς Δύσεως παρέλαβον, οἷαν τὴν διδασκαλίαν περὶ Καθαρτηρίου πυρὸς καὶ Συγχωροχαρτίων (ἄρθρ. 22), τὴν ὑπὸ τὸ ἓν εἶδος Μετάληψιν (ἄρθρ 30), τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ, τὰ ὑπέρτακτα ἔργα (opera superrogationis), τὸ Πρωτεῖον τοῦ Πάπα καὶ ἄλλα τοιαῦτα δὲν δύνανται, νομίζομεν, διότι τὰ ἐθεώρησαν μὴ συμφωνοῦντα νὰ φέρωσιν ὡς λόγον τῆς τηρήσεως τοῦ Filioque διότι ἔχουσι παραλάβῃ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Ι΄ αἰῶνος μετὰ τῆς λοιπῆς Δύσεως· διότι φύσει γεννᾶται τὸ ἐρώτημα· διατὶ εἰς μόνον τὸ Filioque, τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς παπικῆς αὐθαιρεσίας τοῦτο γέννημα προβάλλεται ἡ ἀρχαιότης; ἡ τοιαύτη δικαιολογία δυνατὸν νὰ ἰσχύῃ διὰ τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Γαλλίαν, οὐδέποτε ὅμως διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Ὅσον δ᾽ ἀφορᾷ ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τρέφομεν ἄπειρον σέβας πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ὄχι ὅμως μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ἀρχαιότης, διότι κατὰ τὸν Κυπριανὸν «vetustas sine veritate vetustas erroris = ἀρχαιότης ἄνευ

ἀληθείας ἐστὶν ἀρχαιότης ψεύδους»· ἀλλὰ διότι εἶναι ἀληθὴς καὶ ἀλάθαντος. Καὶ ὄντως οὐδὲν σεμνότερον καὶ σεβασμιώτερον τῆς ἀληθείας, ὅσον προβαίνει γηράσκουσα, διότι τοσούτῳ μᾶλλον τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν διὰ τῆς χιονολεύκου καὶ πολιᾶς αὐτῆς κόμης καὶ μορφῆς ἑλκύει· ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅμως οὐδὲν τὸ γηραιοῦ ψεύδους ἀσχημότερον καὶ ἀηδέστερον, ἐπειδὴ ὅσον γηράσκει τοσοῦτον ῥυτιδοῦται καὶ δυσειδέστερον γίνεται. Δὲν ἔχει λοιπὸν ὁ σεβασμὸς ἡμῶν πρὸς πᾶν ἀρχαῖον δόγμα αἰτίαν μόνον τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ, ἀλλὰ στηρίζεται πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ ὀρθότητος τοῦ δόγματος αὐτοῦ, ὡς δογματισθέντος ὑπὸ τῆς εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν ὑπὸ τοῦ θείου Πνεύματος ὁδηγουμένης, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ μερικῶν τινῶν Ἐκκλησιῶν παρὰ τὴν καθαρὰν τῆς Γραφῆς καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων διδασκαλίαν. [Περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ὑπὸ Ν. Μ.Λονδίν. 1867].

Ὡς πρὸς δὲ τὴν γνώμην θεολόγων τινῶν τὴν διατυπωθεῖσαν καὶ ἐν τῇ Συνελεύσει τῆς Βόννης ὅτι μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ Filioque ἐκ τοῦ Συμβόλου, καίπερ ἔχοντες ἀείποτε ἐν νῷ τὴν ῥήτραν Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας «ὁ τῆς οἰκονομίας τρόπος οὐδενὶ τῶν συνετῶν ἀπήρεσε πώποτε» (ἐπιστ. 56 πρὸς Γεννάδιον Ἀρχιμανδρίτην) ἥτις ῥήτρα ἀείποτε ἐφηρμόσθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (Βλέπε ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων Α΄ καὶ Ζ΄), ἐρωτῶμεν. Ἡ προσθήκη τοῦ Filioque ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐγένετο ἀποφάσει Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας; Οὐχὶ μᾶς ἀπαντῶσιν ἅπαντες· ἡ προσθήκη ἐγένετο κατὰ τρόπον ἄτακτον, κρύφα, ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ. Τούτου οὕτως ἔχοντος καὶ πανθομολογουμένου, ποία ἡ ἀνάγκη ἀποφάσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς ἀπάλειψιν παρανόμου προσθήκης; Εἶτα ἀπαντῶμεν· Τοιαύτη ἀπόφασις Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπάρχει. Εἶναι ἡ ἀπόφασις τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου, ἧς τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κῦρος ἀναγνωρίζει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, ἡ ἀπαγορεύουσα αὐστηρῶς πᾶσαν ἀλλοίωσιν καὶ κατὰ συλλαβὴν καὶ κατὰ κεραίαν ἔτι εἰς τὸ Σύμβολον Νικαίας—Κωνσταντινουπόλεως ([19]) Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατηγορηματικῆς

([19]) Ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος· «Τούτων ἀναγνωσθέντων ὥρισεν ἡ ἁγία Σύνοδος ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν, ἤγουν συγγράφειν ἢ συντιθέναι παρὰ τὴν ὁρισθεῖσαν παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ Νικαέων συνελθόντων πόλει ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συντιθέναι πίστιν ἑτέραν ἤγουν προσκομίζειν ἢ προσφέρειν τοῖς θέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἢ ἐξ Ἑλληνισμοῦ ἢ Ἰουδαϊσμοῦ ἢ γοῦν ἐξ αἱρέσεως οἱασδηποτοῦν, τούτοις εἰ μὲν εἶεν Ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς Ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου. εἰ δὲ λαϊκοὶ εἶεν ἀναθεματίζεσθαι». Κατὰ τὴν Δ΄ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκου-

ταύτης ἀπαγορεύσεως ὁ πάπας Λέων ὁ Γ΄ (795—816) ἀπέρριψεν ἀνενδοιάστως τὴν προσθήκην τοῦ Filioque, τὴν ὁποίαν προέτεινον οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς φραγκικῆς Συνόδου τοῦ Ἀκυισγράφου, διατάξας πρὸς ἐπισημοποίησιν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ταύτης νὰ χαραχθῇ τὸ Σύμβολον ἐπὶ δύο ἀργυρῶν πλακῶν, Ἑλληνιστὶ καὶ Λατινιστὶ καὶ ἐπιγράψας «ταῦτα Λέων ἐθέμην δι' ἀγάπην **καὶ προφυλακὴν τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως** haec Leo posui pro amore et cautela Orthodoxae fidei», ἔστησεν αὐτὰς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἁγίου Παύλου, ἔνθα ἐκρέμαντο μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος, καθὰ μαρτυροῦσιν οἱ σύγχρονοι Λατῖνοι συγγραφεῖς, ἐπιστοποιήθη δὲ καὶ ἐν τῇ Συνόδῳ Φλωρεντίας. Ὑπαρχούσης λοιπὸν ἐπισήμου καὶ κατηγορηματικῆς ἀποφάσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς Τρίτης καὶ τῆς Τετάρτης ἐπιβάλλεται ἄνευ περαιτέρω συζητήσεων καὶ διατυπώσεων ἡ εἰς αὐτὴν ἁπλῆ καὶ καθαρὰ ἐπάνοδος τῶν παρεκκλινόντων ἀπ' αὐτῆς καὶ οὐδὲν πλέον.

Ταῦτα φιλαδέλφως καὶ μετὰ παρρησίας ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ παρατηρήσωμεν ἐπὶ τοῦ ἀνιαροῦ τούτου ζητήματος ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν φράσιν τοῦ Θεανθρώπου «ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάνν. Η΄ 33), εἰς ἃ προσθέτομεν λαμβάνοντες ἐκ τοῦ «Περὶ δογμάτων, διοικήσεως καὶ

μενικὴν Σύνοδον ἐνεκρίθη ἡ ἀκόλουθος ρήτρα Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας. «Καὶ κατ' οὐδένα δὲ τρόπον σαλεύεσθαι ἀνεχόμεθα τὴν ὁρισθεῖσαν πίστιν, ἤτοι τὸ τῆς πίστεως Σύμβολον παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων κατὰ καιροὺς οὔτε μὴν ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβὴν . . . . οὐδὲν τὸ σύνολον προστιθέντες τῇ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ πίστει· ὡς γὰρ ἔφθημεν εἰπόντες πρὸς πᾶσαν ἐξαρκεῖ εὐσεβείας γνῶσιν καὶ πάσης αἱρετικῆς κακοδοξίας ἀποκήρυξιν.... ἀνάθεμα εἴ τις οὐ πιστεύει τοῖς 318».

Παρομοίας ἀποφάσεις ἐπανέλαβον αἱ Οἰκουμ. Σύνοδοι Ε΄, ΣΤ΄, Πενθέκτη, Ζ΄ καὶ Η΄. «Ἄθικτον μενέτω» ὥριζον ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην. Κατὰ τὴν Η΄ μάλιστα ὁ πάπας Ἰωάννης ὁ Η΄ ἔγραφε· «Εἴ τις παρὰ τοῦτο τὸ Ἱ. Σύμβολον τολμήσει ἕτερον ἀναγράψαι, προσθῆναι ἢ ἀφελεῖν, ἢ ὅρον ὀνομάσαι ἢ προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν ἐν τῷ παραδεδομένῳ ἡμῖν ποιῆσαι κατάκριτος καὶ πάσης χριστιανικῆς Ὁμολογίας ἀλλότριος. Τὸ γὰρ ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι ἀτελῆ τὴν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα μέχρι σήμερον κατιοῦσαν ὁμολογίαν ἡμῶν δείκνυσι». Καὶ γράφων ὁ αὐτὸς πάπας εἰς τὸν Φώτιον περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἔλεγε· «Πάλιν παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου ἵνα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου (τοῦ Filioque) δι' ὃ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ ἵνα ἔχῃ πληροφορίαν παρ' ἡμῶν ὅτι οὐ μόνον οὐ λέγομεν, ***ἀλλὰ καὶ τοὺς πρώτους θεωρήσαντας τῇ αὐτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ καὶ τῶν Πατέρων, οἵ συνοδικῶς συνελθόντες παρέδωκαν τὸ ἅγιον Σύμβολον,*** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΑΥΤΟΥΣ ΤΑΤΤΟΜΕΝ».

ἱερουργιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας» πονήματος τοῦ Ἐπισκόπου Δανέλμου Κοσίνου ἐπικεκυρωμένου ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ὀξωνίας τὰ ἀκόλουθα: «Ποτὲ δὲν ἀπεμακρύνθημεν (οἱ Ἀγγλικανοὶ) τῆς ἀρχαίας θρησκείας, τῆς χριστιανικῆς ἐκείνης καὶ καθολικῆς τῶν προπατόρων καὶ προκατόχων ἡμῶν, διότι διατηροῦμεν τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ λατρείαν τοῦ θείου Ὄντος ἥνπερ διὰ τοῦ ῥήματος αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν πράξεων ἐδίδαξαν ἡμῖν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν Πατέρες...... Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ πιστευτέα ἂς προσέξωσι πρὸ πάντων νὰ διδάξωσί τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης καὶ εἰς ὅσα ἐξ αὐτῆς τῆς διδασκαλίας συνέλεξαν οἱ Καθολικοὶ Πατέρες καὶ οἱ ἀρχαῖοι τῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοποι..... Συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ Λιρινσίου καὶ δεχόμεθα τὸν ὁρισμὸν αὐτοῦ· ὅ,τι ἐκράτησε πάντοτε, πανταχοῦ, παρὰ πᾶσιν ἐπιστεύθη, καθολικὸν ἔστω. Τούτῳ μόνῳ τῷ Κανόνι αἱ ἀπερίσκεπτοι ὑμῶν γνῶμαι καταδικάζονται...»

Σημείωσις.—Προσθέτομεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὅτι δὲν εἶναι ***ἀπολύτως καὶ κατ' ἀρχὴν*** ἀποκρουστέα ἡ ὑπό τινων Ἀγγλικανῶν προτεινομένη συμβιβαστικὴ λύσις διὰ τῆς Ὀρθοδόξου ἑρμηνείας τοῦ Filioque συνῳδὰ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Δαμασκηνοῦ καθὰ ἀναμέλπει ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἀκολουθίᾳ τῆς Πεντηκοστῆς «τὸ Πανάγιον Πνεῦμα τὸ προϊὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ δι' Υἱοῦ ἐνδημῆσαν τοῖς ἀγραμμάτοις Μαθηταῖς» καὶ πάλιν «τὸ Πανάγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον» ἥντινα ἑρμηνείαν ἔδιδε κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκάριος γράφων missionem nimirum per processionem intelligentes καὶ πρὸ τοῦ Βιβλιοθηκαρίου ὁ πάπας Μαρτῖνος πρὸς τὸν ἱερὸν Μάξιμον (640) καὶ πάλιν «ἣν ἐκπορευτὸν ἐξ ἀγεννήτου φάους οὗ τὴν δι' Υἱοῦ πατρικῆς ἐξουσίας ὑπεμφαίνει.....» καὶ πάλιν «γόνῳ τε Πατρὸς Πατρὶ συμφυεστάτῳ» καὶ πάλιν «Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορευτὸν καὶ δι' Υἱοῦ πιστῶς ἡμῖν πεφηνός». Καὶ πάλιν «ἐκ Πατρὸς Υἱὸς ἀρρεύστως ἔφυς καὶ τὸ Πνεῦμα ἀμερίστως πρόεισι» κτλ. Ἀλλ' ὁ φόβος παρερμηνείας καὶ παρεξηγήσεως καθιστῶσι πολλῷ προτιμοτέραν τὴν ἁπλῆν καὶ καθαρὰν ἐπάνοδον εἰς τὸ Σύμβολον καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς Γ' καὶ Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ γνώμη τῆς ἐν Βόννῃ τῷ 1870 Συνελεύσεως· τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ γνώμη τῆς πληθύος τῶν Ἀγγλικανῶν Ἀμερικανικῶν Κοινοτήτων 50), αἵτινες ἔδωκαν ἐντολὴν τοῖς ἀντιπροσώποις αὐτῶν ἵνα ψηφίσωσι τὴν ἐκ τοῦ Συμβόλου ἐξοβέλισιν τῆς παραγράπτου σκανδαλιστικῆς λέξεως.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤ΄

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 29ης Νοεμβρίου 1930 ληφθεῖσαν σχετικὴν Συνοδικὴν ἀπόφασιν τὴν Κυριακήν, 11ην παρόντος μηνὸς Ἰανουαρίου, ἐτελέσθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν ἐν βαθείᾳ κατανύξει καὶ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς Ἐκκλησιάσματος Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως **Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ΄.** Τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἀειμνήστου ἔπλεξεν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἄμβωνος εὐγλώττως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Πολύκαρπος.

Ο ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

«Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν »μου καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες »μετ' ἐπιστήμης». (*Ἱερ. 3, 15*).

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
Βαρυαλγοῦν ἐκκλησίασμα.

Τριάκοντα πρὸς ταῖς δέκα ἐκύκλωσαν ἤδη ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης 28ης Νοεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους, καθ' ἣν εἴδησις μελανοπτέρυξ ἐν ἀκαρεῖ τοὺς ὁρίζοντας ἡμῶν διαδραμοῦσα μετέδιδεν ἡμῖν τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα, ὅτι ὁ Πατριάρχης **Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ΄** ὁ ἀπὸ ἑξαετίας περίπου ὡς ἐν ἐρημητηρίῳ μοιραίως μονάζων ἐκεῖ εἰς μίαν γωνίαν τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μετὰ κρατερὰν πάλην κατὰ βροτολοιγοῦ νόσου ὑπέκυπτεν εἰς τὰ ἰοβόλα τραύματα αὐτῆς καὶ μετ' ἀνεκλαλήτου ψυχικῆς γαλήνης καὶ ἠρεμίας παρέδιδε τὸ πνεῦμα.

Τεσσαράκοντα ἤδη διέρρευσαν ἡμέραι, ἀφ' ὅτου εἷς εἰσέτι φωτοβόλος τῆς Ἐκκλησίας λύχνος ἐσβέννυτο καὶ μία εἰσέτι εὐγενὴς καρδία ἱστορικῆς φυσιογνωμίας τῶν ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας παραδόσεων ἔπαυε νὰ πάλλῃ. Ἐκκλησία δὲ καὶ Πολιτεία ἐν προσκυνηματικῷ συναγερμῷ κλήρου καὶ λαοῦ μετ' ἀφάτου μὲν ψυχικοῦ πόνου καὶ ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐξαιρέτων ὅλως καὶ τοῦτ' αὐτὸ Βασιλικῶν τιμῶν ἔσπευδον, ὅπως, ὥς ποτε

ὁ Ἰσραὴλ τὸν Πατριάρχην αὐτοῦ Σαμουήλ, εἰς τὴν ὑστάτην Του κατοικίαν προπέμψωσιν Αὐτόν. «Ἀπέθανε Σαμουὴλ καὶ συναθροίζονται πᾶς Ἰσραὴλ καὶ κόπτονται αὐτὸν» (Α´ Βασ. 25, 1) καὶ «κυκλόθεν Αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν, ὡς βλάστημα Κέδρων ἐν Λιβάνῳ καὶ ἐκύκλωσαν Αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων».

Ἡ Μήτηρ δὲ ἡμῶν Ἐκκλησία, Παναγιώτατε Δέσποτα, τῆς ὁποίας γνήσιος βλαστὸς καὶ πιστὸς Ἡγούμενος ἐγένετο ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης **Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ´** εἰς μέγα πέλαγος πένθους καὶ θλίψεως βυθισθεῖσα ἀπὸ τῆς ὀδυνηρᾶς ἐκείνης ἡμέρας μὲ αἱμάσσουσαν τὴν καρδίαν ἐπὶ τῇ σκληρᾷ ἀπωλείᾳ ἐλάχιστον νῦν φόρον τιμῆς ἀποτίουσα τῇ σεπτῇ μνήμῃ Ἐκείνου, ἀνθ᾽ ὧν Οὗτος ὑπὲρ αὐτῆς ἐμόχθησε καὶ ἔπαθε, ἱλαστήριον προσφέρει πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου σπονδὴν καὶ θυσίαν εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς Αὐτοῦ καὶ δημοσίᾳ «τὸν δίκαιον ἔπαινον Αὐτοῦ ἐξαγγέλλει».

Πλὴν ρίγη ὄντως δειλίας εὐλόγου συνέσχον με, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὅταν χθὲς ἐδέησεν, ὅπως εἰς ἐμὲ διαβιβασθῇ ἡ σεπτὴ Πατριαρχικὴ ἐντολή, ἵνα ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐξαγγείλω τὸν ἔπαινον καὶ τὸν ἐπιμνημόσυνον Αὐτοῦ πλέξω στέφανον. Δειλία, λέγω, κατέσχε με πρὸς στιγμήν, διότι ἐλάχιστος ὑπελείπετό μοι χρόνος, ὅπως κατὰ τὸ ἐνὸν ἀνάλογον πρὸς τὰς μεγάλας τοῦ ἀειμνήστου ἀρετὰς τὸν στέφανον πλέξω. Ἀλλὰ καὶ μόνη ἡ σκέψις, ὅτι παρέχεται εἰς ἐμὲ τὸν κατὰ πνεῦμα Αὐτοῦ γνήσιον υἱόν, τὸν Πρωτοσύγκελλον καὶ Ἐπίτροπόν Του κατὰ τὴν Πατριαρχείαν Αὐτοῦ χρηματίσαντα ἡ ἔστω καὶ θλιβερὰ εὐκαιρία, ἵνα τὸ ἱερώτερον τῶν καθηκόντων ἐπιτελῶν ἀπὸ θέσεως τόσον ἱερᾶς, ἐνώπιον ὁμηγύρεως τόσον εὐλαβοῦς καὶ ἐπιλέκτου τὰ κατακλύζοντα τὴν καρδίαν μου διάπυρα αἰσθήματα ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης τῇ Σεπτῇ μνήμῃ Ἐκείνου καὶ αὖθις διατρανώσω καὶ ἵνα ὡς εἴπερ τις καὶ ἄλλος τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν Αὐτοῦ γνωρίσας μετὰ πόνου ψυχῆς πιστότερον ἴσως παντὸς ἄλλου τὰ μεγαλεῖα τῆς ἐν τῇ βιοτῇ λαμπρᾶς ποιμαντορικῆς δράσεως Αὐτοῦ διηγήσωμαι, καὶ μόνη λέγω ἡ σκέψις αὕτη ἐφυγάδευσε τὴν δειλίαν μου καὶ μετὰ θάρρους καὶ προθυμίας ἀπεδέχθην τὴν ἐντολήν.

Τίς δ᾽ ὅμως δώσει μοι πτέρυγας καὶ πετασθήσομαι ἢ τίς χαρίσεταί μοι κάλαμον ὀξυγράφου γραμματέως, ἵνα ἐπαξίως τὸν δίκαιον τοῦ ἀειμνήστου ἔπαινον καλλιγραφήσω; Τὸ φορτίον βαρύ, αἱ δὲ δυνάμεις μου δυσανάλογοι πρὸς τοῦτο. Διὸ ὅλως ἀπερίττως ἐν συνοχῇ ψυχῆς καὶ μὲ τρέμουσαν τὴν γλῶσσαν ὡς ἐν εἰκόνι ἀμυδρᾷ τὴν κατὰ κόσμον ποιμαντορικὴν βιοτὴν τοῦ ἀειμνήστου θὰ σκιαγραφήσω καὶ ἐν δυνατῇ βραχυλογίᾳ θὰ ἐξαγγείλω, ὅτι ὄντως ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν τῷ σεπτῷ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου **Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ´** προσώπῳ ἐχαρίσατο

τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένα, ὅστις μετ' ἐπιστήμης ἐποίμανεν αὐτήν. «Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης» (Ἱερ. 3,15).

Καυχᾶται, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ τὰ παράλια τῆς Προποντίδος κοσμοῦσα καλλίτεκνος τῆς Προύσης κωμόπολις Συγή, διότι εἰς τὰ ἐδάφη αὐτῆς ἐξ οἴκου περιφανοῦς καὶ εὖ ἠγμένου ἔβλεπε τὸ πρῶτον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τῷ 1859 ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης **Κωνσταντῖνος Ἀράμπογλους.** Ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀνατραφείς, ὡς εἰκός, ὑπὸ εὐλαβεστάτων γονέων «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου» καὶ τῷ ἀδόλῳ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως γάλακτι πλουσίως γαλουχηθεὶς τὴν προκαταρκτικὴν παίδευσιν ἔλαβεν ἐν τῇ ἀνθούσῃ τότε Ἀστικῇ Σχολῇ τῆς γενετείρας Αὐτοῦ. Διακαῆ δὲ τρέφων ἐκ παίδων τὸν μύχιον πόθον, ὅπως ὑπὸ τὴν ἔνδοξον τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας σημαίαν ταχθῇ, τῷ 1877 μετὰ παλμῶν ψυχικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ὅτι μέγα τι καὶ ἱερὸν ἐν Αὐτῷ τελεσιουργεῖται, ἀνέρχεται τὸν μυροβόλον τῆς χαριτοβρύτου Χάλκης λόφον καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Θεολογίας τέμενος. Ὡς φοιτητὴς τοῦ παλαιφάτου τούτου τῆς ἐπιστήμης φυτωρίου ὁ ἀείμνηστος καθ' ὅλον τὸν ἑπταετῆ δόλιχον τῶν ἐκεῖ σπουδῶν Αὐτοῦ ἐγένετο τύπος καὶ ὑπογραμμὸς μαθητείας ἀπαράμιλλος. Ἔναυλοι εἰσέτι ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὦτά μου οἱ λόγοι τοῦ ἀψευδοῦς στόματος τοῦ διδασκάλου μὲν τοῦ ἀειμνήστου ἐν τῇ Ἱερᾷ τῆς Θεολογίας Σχολῇ, διαδόχου δὲ Αὐτοῦ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ μακαριστοῦ Πατριάρχου Βασιλείου τοῦ Γ'. «Ὁ **Κωνσταντῖνος Ἀράμπογλους** (1) ἦτο ὁ πεφιλημένος μοι μαθητής, διότι ὑπῆρξε τὸ πρότυπον σοβαρότητος, χρησιοηθείας καὶ ἐπιμελείας».

Ἀξιωθεὶς δ' ὁ ἀείμνηστος τῶν πτυχίων τῶν ἀριστείων κατά τε τὴν Θεολογίαν καὶ τὸ ἦθος ἐκ τῆς ἡμετέρας τροφοῦ τῷ 1885 μετὰ διδασκαλίαν ἑνὸς ἔτους εἰς τὴν Κοινοτικὴν Σχολὴν Τσεγκέλκιοϊ τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος ἀκάθεκτος, πλήρης ζέσεως καὶ ἔρωτος φέρεται εἰς τὸ διοικητικὸν τῆς Ἐκκλησίας στάδιον καὶ μετὰ χαρᾶς ἐγκαινιάζει τοῦτο ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας Προύσης, ὅτε ὁ βαθύφρων Μητροπολίτης Ναθαναὴλ τῷ 1886 προσελάμβανεν Αὐτὸν ἀρχιδιάκονόν του. Πλούσια φέρων ὁ ἀείμνηστος τότε τά τε φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα ἐφόδια ἐκ τῆς Σχολῆς ἡμῶν, τοῦ τηλαυγοῦς τούτου τῆς Ἀνατολῆς Φάρου, τὸ σφρῖγος τῆς νεότητος, τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς, τὸ ἀδαμάντινον, εὐθύ, ἀκέραιον καὶ εἰλικρινὲς τοῦ χαρακτῆρος, τὴν σύνεσιν καὶ σοβαρότητα καὶ τὴν ἀρτίαν ἐν τῇ Θεολογίᾳ μόρφωσιν, ἅπαντα ἀσφαλῆ ἐχέγγυα δοκίμου ἐν τῇ κοινωνίᾳ

(1) Ὁ πατὴρ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου ***Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ'*** ὠνομάζετο ***Ἰωάννης Ἀράμπογλους***, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Ἑλένη τὸ γένος Χατζηγρηγορίου.

σταδιοδρομίας, πρωϊμώτατα, ὡς εἰκός, ἀνεδείχθη ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐπαρχίας Προύσης. Δὲν δύναμαι, Παναγιώτατε, νὰ λησμονήσω, ὅτι μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν κατὰ τὴν ἐμὴν διακονίαν ὥς τε ἀρχιδιακόνου καὶ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἐπαρχίας Προύσης τῷ 1914—1921 ὑπῆρχον εἰσέτι οἱ θαυμασταὶ τοῦ ἀειμνήστου, οἵτινες μετὰ συγκινήσεως ἀνέφερον τὸ σεπτὸν ὄνομα τοῦ Ἀρχιδιακόνου **Κωνσταντίνου Ἀράμπογλου** καὶ ἅπαντα τὰ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ κατορθώματά Του ἐξιστόρουν.

Θέμενος δ' οὕτω, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἀρραγῆ τὸν πρῶτον θεμέλιον λίθον ὁ ἀείμνηστος τοῦ περιλάμπρου οἰκοδομήματος τῆς μετὰ ταῦτα ἐξαιρέτου διοικητικῆς δράσεως Αὐτοῦ καὶ ἄξιος τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου ἐργάτης ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου Αὐτοῦ ἀναδειχθείς, στέφεται ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας,—ἥτις γνωρίζει γενναίως νὰ ἀμείβῃ τοὺς ἀξίους αὐτῆς ἐργάτας—τῷ 1896 διὰ τοῦ ἀμαράντου τοῦ ὑπάτου ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος στεφάνου καὶ ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τοῦ Ροδοστόλου διορίζεται βοηθὸς Ἐπίσκοπος ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις τοῦ γεραροῦ Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου. Ἀρχιερεὺς γενόμενος εἶχε βαθεῖαν συναίσθησιν τοῦ ὕψους τοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ μεγέθους τῶν εὐθυνῶν. Ἐγνώριζε καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ διεκήρυττεν, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος δέον νὰ εἶναι «ἡ ζύμη, τὸ ἅλας καὶ τὸ φῶς τοῦ Ποιμνίου» καὶ ὅτι κατὰ τὸν Θεῖον Χρυσόστομον δέον νὰ διαφέρῃ αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ, τῇ φρονήσει, τῇ παιδείᾳ, ὅσον διαφέρει ἄνθρωπος τῶν ἀλόγων. Τῷ 1899 ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης προάγεται ὁ ἀείμνηστος εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης. Ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην ὡς καλὸς Ποιμὴν μετ' ἐπιστήμης ποιμάνας τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἀγώνων Αὐτοῦ τῷ 1906 ἀναβιβάζεται εἰς τὸν περίβλεπτον θῶκον τῆς Ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος. Ἐπὶ ἄλλην ἑπταετίαν καὶ τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐπαρχίαν ταύτην δεξιῶς καὶ καρπογόνως διεκυβέρνησεν, ὅτε ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ὁποίας εἶχεν ἐπιβληθῇ ἡ ἐξαιρετικὴ φυσιογνωμία τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἀπέβη Οὗτος διὰ τῶν σπανίων προσόντων Αὐτοῦ εἷς τῶν συνετωτέρων, δραστηριωτέρων καὶ ἱκανωτέρων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῷ 1913 ἐξυψοῖ Αὐτὸν εἰς τὸ ὕψος τῆς Γεροντικῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου. Ἐπὶ ἐννέα ὅλα συναπτὰ ἔτη διὰ τῆς αὐτῆς συνέσεως, πείρας καὶ ἐπιστήμης ἐποίμανε καὶ τὴν μεγάλην ταύτην Ἐπαρχίαν ἀνεξίτηλα καταλιπὼν ἐν αὐτῇ τὰ ἴχνη τῆς ζωῆς καὶ δράσεως Αὐτοῦ. Τῷ 1922 μετετέθη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Προύσης, ἣν λόγῳ τῶν καιρικῶν, ὡς γνωστόν, περιστάσεων δὲν ἠξιώθη νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τῇ 8ῃ Μαΐου τοῦ 1924 προάγεται εἰς τὴν γεροντικὴν Ἐπαρχίαν τῶν Δέρκων, ἣν ἐπὶ μῆνας μόνον τινὰς ποιμάνας τερματίζει τὴν αἰγλήεσσαν Αὐτοῦ ὡς δεξιοῦ τῶν θεόθεν λαχουσῶν Αὐτῷ Ἐπαρχιῶν οἰακοστρόφου σταδιοδρομίαν.

Κατὰ τὴν μακρὰν δὲ ταύτην ἐπὶ τριακονταπενταετίαν ὅλην ὡς Μητροπολίτου δρᾶσιν Αὐτοῦ τετράκις ἐκλήθη ὁ ἀείμνηστος κατὰ διαφόρους ἐποχὰς Συνοδικὸς καὶ ἐπίλεκτον τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου Μέλος διετέλεσεν. Ὅ,τι καὶ ἂν γραφῇ, ὅ,τι καὶ ἂν λεχθῇ περὶ τῆς τε ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ διοικητικῆς πολυτίμου συμβολῆς τοῦ ἀειμνήστου τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὴν πραγματικότητα. Ἀψευδεῖς μάρτυρες ταύτης παραμένουσιν ἐσαεὶ τά τε σχετικὰ Πρακτικά, καὶ οἱ ζῶντες πολύτιμοι συνεργάται Αὐτοῦ. Μελετητὴς τῶν ἑκάστοτε ἀπασχολούντων τὴν Ἐκκλησίαν μεγάλων ζητημάτων σοβαρός, τηρητὴς τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ Παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας αὐστηρὸς κατὰ τὸν γνωστὸν Ἐκκλησιαστικὸν ὅρον «μὴ μέταιρε ὅρια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο», ὃν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ζωηρῶς προέβαλλεν, ἦτο ἐν πολλοῖς ἡ ζῶσα ἱστορία τῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ προσοχῆς ἐφεκτικὸς τὴν ἐκδήλωσιν καὶ διατύπωσιν τῆς γνώμης Αὐτοῦ καὶ μετὰ περισκέψεως φειδωλὸς τοὺς λόγους μετὰ λιπαρὰν μελέτην ἀπεκρυστάλλου τὴν φαεινοτέραν ἐπὶ τῶν ζητημάτων γνώμην καὶ πολλάκις μία φράσις Αὐτοῦ ἔδιδε τὴν ἀπαιτουμένην κατεύθυνσιν εἰς τὸ ὑπὸ μελέτην ζήτημα ἢ μία σκέψις Αὐτοῦ ἐπεσφράγιζε τὴν συζήτησιν. Πρᾶος καὶ μειλίχιος τὸν χαρακτῆρα, ἀπέριττος καὶ ὑπεράγαν ταπεινόφρων, ἀπέκτησε περίσσειαν σεβασμοῦ καὶ «ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις Αὐτοῦ ἤρθη». Μακρὰν δὲ πάσης ἀλαζονικῆς καὶ ὑπερφιάλου ἐπιδεικτιάσεως, οὔτε ὁ ἴδιος εὐηρεστεῖτο, ἀλλ᾽ οὔτε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπέτρεπέ ποτε νὰ διασαλπίζωσι τὰ ἔργα Αὐτοῦ. «Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ἔλεγε, μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν (Λουκ. 17. 10)», καὶ πάλιν «οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ» (Α΄. Κορ. 4, 1.). Μύστης τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἄριστος καὶ τῶν νόμων τῆς Πολιτείας τέλειος κάτοχος εἶχε τὴν διπλωματικὴν ἱκανότητα, ὅπως ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἐτάσσετο ὑπηρετῶν καλλιεργῇ τὰς ἀρίστας τῶν σχέσεων μετὰ τῶν οἰκείων πολιτικῶν ἀρχῶν ἐπ᾽ ἀγαθῷ τοῦ ποιμνίου Αὐτοῦ, διότι οὐδέποτε ἐπελανθάνετο τῶν λόγων τοῦ Κυρίου: «Δότε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» καὶ τῶν τοῦ Θεηγόρου Παύλου τοιούτων: «πᾶσα ψυχὴ ὑπερεχούσαις ἐξουσίαις ὑποτασσέσθω. Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσί» (Ρωμ. 13.1).

***

Διὰ ταῦτα, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὅτε κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1924 διὰ τῆς πρὸς τὸν Κύριον ἐκδημήσεως τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Κυ-

ρου Γρηγορίου του Ζ΄ ἐχήρευεν ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, σύσσωμος Κλῆρος καὶ Λαὸς ὑπὸ τὴν Σήν, ὡς Μητροπολίτου Φιλαδελφείας, ἐπαινετὴν πρωτοβουλίαν ἔστρεφεν, ὡς οἱ ναυτιλλόμενοι πρὸς τὸν πολικὸν ἀστέρα, τὰ ὄμματα πρὸς τὴν πολιὰν σύνεσιν, τὴν πολυετῆ πεῖραν καὶ τὴν σπανίαν σοβαρότητα τοῦ Δέρκων **Κωνσταντίνου.** Ναί, Παναγιώτατε, Σὺ ὁ εὐκλεῶς νῦν τὴν ἱστορίαν Ἐκείνου συνεχίζων καὶ συμπληρῶν, Σύ, ὁ δι᾽ ἀδελφικῶν μετ᾽ Ἐκείνου δεσμῶν καὶ εἴπέρ τις καὶ ἄλλος, ὡς εἰκός, τὸ βάθος τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν Αὐτοῦ σταθμίσας μὲ ἀνυπόκριτον τὸν ζῆλον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ μόνην τῶν πολυτίμων τῆς Ἐκκλησίας συμφερόντων ἀποβλέπων ἡγήθης τότε τῆς ἐπαινετῆς κινήσεως, ὅπως ἐπὶ τῆς καλιᾶς τοῦ χηρεύοντος Θρόνου ἀναχθῇ ἡ εὐγενὴς τοῦ Δέρκων **Κωνσταντίνου** φυσιογνωμία. Καὶ πράγματι ὁμοφώνῳ ψήφῳ Κλήρου καὶ ὁμοθύμῳ βοῇ Λαοῦ ἐν μέσῳ πανδήμου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 1924 ὁ Δέρκων **Κωνσταντῖνος** καλεῖται ἐπὶ τὴν σκοπιὰν τῆς διοικήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἀλλά, φεῦ! ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία ἄφατον ᾐσθάνθη ἀνακούφισιν ἀναφωνοῦσα τὸ «τοιοῦτος ἔπρεπεν ἡμῖν ἀρχιερεύς», ἐνῷ ὁ λύχνος ἐτέθη ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἐνῷ τὰ πάντα ἐν γένει πλούσιον προοιωνίζοντο τὸν ἀμητὸν τῆς Πατριαρχείας **Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ΄** ὅλως ἀπροόπτως κατὰ τὸ αὐστηρὸν τοῦ περὶ Ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν νόμου γράμμα ἐδέησεν ὁ νομοταγέστατος Πρωθιεράρχης τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς μόνον ἡμέρας μετὰ τὴν ἔνδοξον ἐκλογὴν τῇ ἀλήστου μνήμης ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τῇ 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1925, ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ τὴν διακρίνουσαν Αὐτὸν ψυχικὴν γαλήνην καὶ ἠρεμίαν ν᾽ ἀφίσῃ ἡμῖν τὴν Πόλιν καὶ τὰ Βασίλεια καὶ εὐλογῶν τοὺς πάντας καὶ εὐχόμενος ὑπὲρ πάντων σπεύδων, πάνυ σπεύδων, νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακεδονικῆς Χώρας, τὴν πόλιν τῶν Θεσσαλονικέων. Γνωστὸς εἶναι, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὁ ἐκραγεὶς τότε μέγας σάλος τῶν ἀγρίων κυμάτων, ἅτινα αὔτανδρον ἠπείλησαν πρὸς στιγμὴν νὰ καταποντίσωσι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ στῆτε, ἔκραξεν ἡμῖν μακρόθεν ὁ ὑπέροχος Πατριάρχης **Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ΄** καὶ λέγων μετὰ μὲν τοῦ Κυρίου «δεῖ τὸν ἕνα ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἀπολέσθαι», μετὰ δὲ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «οὐκ εἰμὶ σεμνότερος Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου βάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κοπάσει ὁ κλύδων. Πόλεως καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀπελάσατε, μόνον τὴν εἰρήνην καὶ ἀλήθειαν ἀγαπήσατε», προέβη εἰς τὴν εὐγενῆ ἐκείνην χειρονομίαν τῆς οἰκειοθελοῦς παραιτήσεως ἀπὸ τοῦ Θρόνου καὶ ἱλαστήριον Ἑαυτὸν προσενεγκὼν θῦμα «ἐν ἡμέραις Αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν Ναὸν» (Σοφ. Σολ. 50,1) καὶ ἔσωσε τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἔκτοτε ἀπεσύρθη ὁ ἀείμνηστος εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐρημητήριον Αὐ-

τοῦ καὶ τὸν ἀπράγμονα καὶ ἰδιωτεύοντα βίον διάγων πάντοτε νοσταλγικὸν εἶχε τὸ ὄμμα ἐστραμμένον πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς Ὀρθοδοξίας Παλλάδιον μετ' ἐνδιαφέροντος ἀμειώτου παρακολουθῶν τὰ κατ' αὐτό. Τὴν εἰρήνην δὲ τοῦ κόσμου σύμπαντος καὶ ἰδιαίτατα τῶν δύο ὁμόρων Κρατῶν διακαῶς ἐπιποθῶν ἄφατον, ὡς γνωστόν, ᾐσθάνθη ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ἀρρωστίας τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τοῦ συμφώνου τῆς Τουρκο-Ἑλληνικῆς φιλίας καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα μὲ τὴν διάθερμον εἰς τὰ χείλη εὐχήν, ὅπως **ἡ χάρις** εἰς τὴν βαθεῖαν τῶν Μεγάλων Κυβερνητῶν τῶν δύο Κρατῶν σύνεσιν ἐπιτευχθεῖσα εἰρήνη ἀποβῇ παγία, διαρκὴς καὶ ἀδιάσειστος.

***

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐγένετο ὁ ἀρρήκτοις δεσμοῖς συνδέσας τὸ τετιμημένον ὄνομα Αὐτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἱστορικὸς Πατριάρχης **Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ'.** Ἀστὴρ ἀειλαμπὴς ἐν τῷ στερεώματι τῆς Ἐκκλησίας, δι' αὐτὴν μὲν ὑπῆρξε κλέος, δόξα καὶ καύχημα, δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς νεοφύτους αὐτῆς βλαστοὺς παραμένει ἐσαεὶ τέλειον ὑπόδειγμα μετὰ συνέσεως δράσεως καὶ πολιτείας.

Καὶ νῦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἱκέτιδας ἀνατείνατε τὰς εὐκτηρίους Παναγίας χεῖρας Ὑμῶν τῷ Ὑψίστῳ καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας δεήθητε Αὐτοῦ, ὅπως τῷ ἀειμνήστῳ Πατριάρχῃ **Κωνσταντίνῳ τῷ ΣΤ',** Ὅστις «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισται, τὸν δρόμον τετέλεκε, τὴν πίστιν τετήρηκεν», ὡς δίκαιον γέρας καὶ ἔπαθλον ἀπονεμηθῇ «ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος». Ἡμεῖς δὲ ὁμοῦ πάντες μετ' εὐλαβείας κλίνοντες τὸ γόνυ πρὸ τοῦ πτερυγίζοντος νῦν περὶ ἡμᾶς πνεύματος Αὐτοῦ, παρακαλέσωμεν Αὐτόν, ὅπως ἐν ταῖς Μοναῖς τοῦ Κυρίου εὑρισκόμενος μηδέποτε παύσηται ἱκετεύων τὸν Πανάγαθον, ἵνα ἀείποτε στηρίζῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐν ταῖς δοκιμασίαις αὐτῆς καὶ διαβεβαιώσωμεν ἅμα Αὐτόν, ὅτι βαθύτατα θὰ ὑπάρχῃ ἐσαεὶ ἐγκεχαραγμένον εἰς τὰ μύχια τῆς καρδίας ἡμῶν τὸ χρυσοῦν παράδειγμα τῆς γενναίας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐθελοθυσίας Αὐτοῦ καὶ ὅτι ἔν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει σύμπαντι ἡ σεπτὴ μνήμη Αὐτοῦ ἔσται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα αἰωνία, ἀγήρως καὶ ἄληστος.

Τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου **Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ'** ἡ μνήμη εἴη αἰωνία.

ΒΑΤΙΚΑΝΟΝ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Εἶνε γνωστὸν πόσον μακρὸν χρόνον διήρκεσαν αἱ διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ συνοικεσίου τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Βουλγαρίας μετὰ τῆς Ἰωάννας, θυγατρὸς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας, καὶ ποῖοι οἱ λόγοι οἱ ἐπιβραδύναντες τὸ γεγονὸς τοῦτο. Ἡ Α. Ἁγιότης ὁ Πάπας, ἐπιθυμῶν νὰ τηρήσῃ ἀπαρεγκλίτως προκειμένου καὶ περὶ ἡγεμονικοῦ συνοικεσίου τὰς διατάξεις περὶ μικτῶν Γάμων τοῦ Κανονικοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, ἠξίου ὅπως τὰ ἐκ τοῦ Γάμου προκύψοντα τέκνα ἀποτελέσωσι μέλη τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Διαδόχου τοῦ Θρόνου ἐξαιρουμένου. Ἡ τελευταία αὕτη ἀπαίτησις ἀντίκειται εἰς θεμελιώδη διάταξιν τοῦ Βουλγαρικοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν ὁ Διάδοχος τοῦ Θρόνου ὀφείλει νὰ εἶνε ὀρθόδοξος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ὁ νῦν Βασιλεύων, καίπερ βαπτισθεὶς ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδέησε νὰ μεταστῇ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἵνα συμμορφωθῇ πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, Διάδοχος ἔτι ὤν. Ἐκ τῶν πρὸ τοῦ Γάμου δημοσιευθέντων τόσον ἐν Ἰταλίᾳ ὅσον καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν εἶχε διευκρινισθῇ τὸ ζήτημα ἂν ὁ Βασιλεὺς τῆς Βουλγαρίας ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀξίωσιν τοῦ Πάπα ἢ οὗτος ὑπεχώρησεν ἂν μὴ καὶ εἰς τὰ ἄλλα τέκνα τοὐλάχιστον εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Διαδόχου. Ὁ πανηγυρικὸς ἑορτασμὸς τῶν Γάμων τοῦ Βασιλέως ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν δόγμα δὲν ἤχησε καλῶς εἰς τὰ ὦτα τοῦ Βουλγαρικοῦ Λαοῦ, ἡ δὲ Σύνοδος τῆς Βουλγαρίας ὁρίσασα τὴν πλήρη καὶ αὖθις τέλεσιν τοῦ Γάμου κατὰ τὰς Διατάξεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς μεγαλοπρεπείας ἐζήτησε νὰ γεννήσῃ τὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Βουλγαρικὸν Λαόν, ὅτι ὁ προηγηθεὶς Ρωμαιοκαθολικὸς Γάμος ἦτο τύπος κενὸς ἐννοίας, οὐσιώδης δὲ καὶ κανονικὸς εἶνε μόνον ὁ ἐν Σόφιᾳ ὀρθοδόξως τελεσθείς. Ἔκτοτε ἔπαυσε πᾶς πλέον περὶ τοῦ Γάμου καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ λόγος.

Ἀλλὰ τὸ Βατικανὸν δὲν ἔμεινε διόλου ηὐχαριστημένον ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως, ἥτις ἐγεννήθη παρὰ τῷ Βουλγαρικῷ Λαῷ ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς τελέσεως τοῦ Γάμου κατὰ τοὺς τύπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν δυσαρέσκειαν αὐτοῦ ἐξεδήλωσε ἀπαγορεῦσαν εἰς τοὺς δύο οὐνίτας Βουλγάρους Ἐπισκόπους νὰ τύχωσιν ἀκροάσεως παρὰ τοῦ Βασιλέως Βόριδος βραχὺ μετὰ τὸν Γάμον αὐτοῦ. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο,

ἀλλὰ καὶ ἀνεκάλεσε τὸν ἀποστολικὸν αὐτοῦ Νούντσιον ἐν Βουλγαρίᾳ Σεβασμιώτατον Roncalli ᾿Αρχιεπίσκοπον ᾿Αρεοπόλεως. Τὸ Βατικανὸν ὅμως δὲν ἔστη μέχρις αὐτοῦ. ᾿Απαντῶν ὁ Πάπας εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων προσφώνησιν τοῦ Κολλεγίου τῶν Καρδιναλίων πλὴν ἄλλων, ἅτινα δεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα μετὰ τῆς ᾿Ιταλικῆς Κυβερνήσεως Συμφωνία τοῦ Λατερανοῦ δὲν ἐξωμάλυνε τὰς ὑφισταμένας διαφορὰς καὶ δὲν ἦρε τὰς ἀφορμὰς νέων προστριβῶν, εἶπε καὶ σχετικὰ πρὸς τὸν Γάμον τοῦ Βασιλέως Βόριδος καὶ τῆς Πριγκηπίσσης ᾿Ιωάννας. ᾿Εν πρώτοις ἐτόνισε τὴν αὐστηρότητα τῆς Ρωμαϊκῆς ᾿Εκκλησίας. Προσέθηκεν ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει δὲν διεπραγματεύθη τὸ ζήτημα μεθ᾿ οἱασδήποτε πολιτικῆς προσωπικότητος ἢ Κυβερνήσεως, ἀλλὰ μετ᾿ αὐτῶν τῶν συμβαλλομένων Βασιλικῶν Οἴκων, οἵτινες ἀνέλαβον κατηγορηματικὴν καὶ ***ἔγγραφον*** ὑποχρέωσιν. ᾿Εν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ρητῶς ἐμνημονεύοντο οἱ σχετικοὶ ᾿Εκκλησιαστικοὶ Κανόνες, τὰ συμβαλλόμενα μέρη ἐξεφράζοντο κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐγέννων τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εἶχον πλήρη συναίσθησιν τῆς σπουδαιότητος τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῶν καὶ ὅτι θὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν μετὰ πλήρους νομιμοφροσύνης, οἵαν ὀφείλει τις ν᾿ ἀναμένῃ παρὰ Βασιλέων. ᾿Αλλ᾿ ἔκτοτε, ἐπάγεται ὁ Πάπας, ἐκυκλοφόρησαν ἐσφαλμέναι πληροφορίαι περὶ φανταστικῶν τινων διαπραγματεύσεων καὶ πρὸ πάντων περὶ «πανηγυρικῶν ἑτεροδόξων τελετῶν», αἵτινες ἐπιμελῶς προπαρεσκευάσθησαν οὕτως ὥστε νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸ καθόλου δημόσιον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ***ἀνενεώθη*** ἢ τοὐλάχιστον ***συνεπληρώθη*** Γάμος ὅστις ἦτο ἤδη τετελεσμένον καὶ πλῆρες γεγονός. ᾿Εκ τῆς «ἀφορμῆς ταύτης ὁ Πάπας ἀνήγγειλεν ὅτι προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς ᾿Εγκύκλιον περὶ τοῦ Χριστιανικοῦ Γάμου, τὴν ὁποίαν κατέστησαν μᾶλλον ἐπίκαιρον, καίπερ πρὸ πολλοῦ τυγχάνουσαν ὑπὸ μελέτην, αἱ ἐσφαλμέναι διαδόσεις αἱ σχετικαὶ πρὸς τὸν ρηθέντα Βασιλικὸν Γάμον.

᾿Εκ τῶν δηλώσεων τούτων τῆς Α. ῾Αγιότητος τοῦ Πάπα ἐξάγονται δύο τινά. Πρῶτον, ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς Κανονικὰς Διατάξεις τῆς Ρωμαϊκῆς ᾿Εκκλησίας τὸ ἑτερόδοξον τῶν εἰς Γάμον κοινωνίαν συνελθόντων προσώπων, ἐνταῦθα ὁ Βασιλεὺς Βόρις, ὑπέγραψεν ἔγγραφον ὑπόσχεσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς συζύγου αὐτοῦ. Δεύτερον, ὅτι τὸ ὑπογραφὲν ἔγγραφον κατ᾿ οὐδὲν διέφερε τῶν ἐγγγράφων, ἅτινα ἐν ἀναλόγοις περιστάσεσι μικτῶν Γάμων ὑπογράφονται ὑπὸ τῶν κοινῶν θνητῶν καὶ ἐν οἷς ρητῶς ὑπισχνοῦνται οἱ ὑπογράφοντες ὅτι τὰ τέκνα πάντα ἀνεξαιρέτως θὰ ὦσι μέλη τῆς Ρωμαϊκῆς ᾿Εκκλησίας. Δὲν απόκειται εἰς ἡμᾶς νὰ κρίνωμεν τὴν πρᾶξιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Βόριδος, γινώσκοντος ὅτι ἄλλως διατάσσει τὸ Σύνταγμα τῆς Βουλγαρίας.

Αἱ ἐκεῖθεν εἰδήσεις πληροφοροῦσιν ὅτι τόσον οἱ πολιτικοί, ὅσον καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται παραμένουσιν ἀπαθεῖς ἔναντι τῶν Παπικῶν τούτων δηλώσεων. Κατ᾽ αὐτοὺς εἶνε ἀπόλυτον δικαίωμα καὶ καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ὅπως ἐφαρμόσῃ τὰς σχετικὰς πρὸς τοὺς μικτοὺς Γάμους Διατάξεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶνε δὲ ἔργον τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως μεριμνῶσι περὶ τῆς τηρήσεως τοῦ Συντάγματος. Καίτοι δὲ δὲν ἐπιθυμοῦσι τὴν μετὰ τοῦ Πάπα διαφοράν, δηλοῦσιν ὅτι ἐνδέχεται μὲν ὁ Πάπας νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπόψεως, οὐχ᾽ ἧττον ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος δὲν δύνανται νὰ τηρήσωσιν ἀλλοίαν στάσιν. Ὡς συνταγματικὸς βασιλεὺς ὁ Βόρις δὲν δύναται νὰ ἀπεκλίνῃ τοῦ Συντάγματος εἰς τὸ ὁποῖον ὡρκίσθη πίστιν. Ἂν ἡ ἀπάθεια αὕτη θὰ ἐξακολουθήσῃ, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα, καθ᾽ ἣν τὸ Βατικανὸν θεωροῦν ἑαυτὸ ἐμπαιχθὲν θὰ προβῇ εἰς ὅ,τι κρίνει ἐπιβεβλημένον ὑπὸ τῶν Κανόνων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀγνοοῦμεν. Εὐτυχῶς, ὅτι ἡ ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένη διὰ τοὺς Παπικοὺς κεραυνοὺς Βασίλισσα Ἰωάννα, συμμορφουμένη πρὸς τὰς παραδόσεις τοῦ Λαοῦ τῆς νέας αὐτῆς πατρίδος, ἀπεδέχθη τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν ἡ θέσις αὐτῆς ὡς βασιλικῆς συζύγου. Μετὰ ἰδιαιτέρας δὲ ἱκανοποιήσεως παρετηρήθη ἰδίᾳ ὅτι ἡ Βασίλισσα, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐκκλησιασθῇ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων μετὰ τὰς ἀνωτέρω Παπικὰς δηλώσεις ἀπέσχε νὰ μεταβῇ εἰς αὐτήν.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ τηρήσωμεν ἐνημέρους τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ὀρθοδοξίας» τοῦ περιεχομένου τῆς δημοσιευθησομένης Παπικῆς Ἐγκυκλίου περὶ Γάμου καὶ δὴ περὶ μικτῶν Γάμων, ἐκ τοῦ τόνου μεθ᾽ οὗ ἡ Α. Ἁγιότης ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς ἐξάγομεν ὅτι δι᾽ αὐτῆς θὰ ζητηθῇ ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῶν κειμένων Κανονικῶν Διατάξεων περὶ μικτῶν Γάμων ἐν πάσῃ περιπτώσει. Εἶνε γνωστὸν ὅτι νῦν ἐνῷ τινες τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἱερέων ἐπιμένωσιν, ὅπως τὸ ρωμαιοκαθολικὸν μέρος πείσῃ τὸ ἑτερόδοξον νὰ ἀσπασθῇ τὴν πίστιν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τελοῦσι τὸν Γάμον μόνον, ἂν τὸ μὴ ρωμαιοκαθολικὸν ὑποσχεθῇ ὅτι πάντα τὰ ἐκ τοῦ Γάμου τέκνα θὰ βαπτισθῶσι καὶ θὰ ἀνατραφῶσιν ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἕτεροι συγκαταβαίνουσιν, ὅπως εὐλογήσωσι τὴν ἕνωσιν καὶ ἂν μὴ προηγηθῇ ἡ ὑπόσχεσις αὕτη. Ἀλλὰ τὴν εὐλογίαν ταύτην παρέχουσιν οὐχὶ πανηγυρικῶς ἐν τῷ κυρίως Ναῷ καὶ πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἀλλ᾽ ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ πρὸς ἱκανοποίησιν ἰδίᾳ τῶν συγγενῶν τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ μέρους, οἵτινες δὲν πιστεύουσιν ὅτι εἶνε ἔγκυρος ὁ μὴ ρωμαιοκαθολικῶς τελούμενος Γάμος. Ἀκριβὴς καὶ σταθερὰ πρᾶξις ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ

ἀπαραιτήτως ἐπιβεβλημένη, δεδομένης τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς σήμερον συνάπτονται οἱ μικτοὶ Γάμοι ἐν ταῖς μὴ ἀκραιφνῶς Ρωμαιοκαθολικαῖς Χώραις ἕνεκα τῆς ἐν αὐταῖς ἐπικρατήσεως τοῦ πολιτικοῦ Γάμου. Ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη στάσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δὲν δύναται ν' ἀφήσῃ ἀδιάφορον τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν προκειμένου περὶ συνάψεως Γάμων Ὀρθοδόξων μετὰ Ρωμαιοκαθολικῶν. Νομίζομεν δὲ ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένη ἐν τούτῳ ἑνιαία κατόπιν συνεννοήσεως ἐνέργεια ὅλων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

† Θ. Γ.

ΝΥΝ ΑΠΟΛΥΕΙΣ ΤΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΣΟΥ

Εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς ὑπάρχει πολλὴ γαλήνη καὶ ὡραιότης. Ἔρχεται στιγμὴ ποὺ πρέπει νὰ τελειώνωμεν μὲ ἠρεμίαν· τί νὰ τὰ μακραίνωμεν; Χρειάζεται ὁ Ἐπίλογος. Ἀλλ' ἡμεῖς τί κάμνομεν; Ἀναμασσῶμεν τὰ ἴδια καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς αὐτὰ καὶ βαδίζομεν χωρὶς νὰ προχωρῶμεν.

Δὲν ἔχομεν καμμίαν κατεύθυνσιν, καὶ δι' αὐτὸ μᾶς λείπει τὸ σχέδιον· πάντοτε αὐτοσχεδιάζομεν, καὶ δι' αὐτὸ δὲν τελειώνομεν κανένα ἔργον. Γράφομεν πολλὰ χωρὶς νόημα· ὁμιλοῦμεν πολλὰ μὲ πολλὴν ἀστοχίαν· οἱ ἀποχαιρετισμοί μας δὲν ἔχουν τέλος· καταβάλλομεν προσπαθείας ἐν οὐ δέοντι· φέρομεν τὴν στάμναν μας εἰς βράχον ξηρόν.

Ἐντεῦθεν τὸ ἀνικανοποίητον, ἡ ἔλλειψις ἀνακουφίσεως, γαλήνης. Ὁ σῖτος ὡριμάζει, ἀλλ' ἡμεῖς μένομεν πάντοτε οἱ ἄωροι· τρομάζομεν τὸ τέλος· κάμνομεν πολλά, διότι δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ κάμωμεν ὀλίγα. Ὁ Πασκὰλ εἰς τὴν 16ην Ἐπαρχιακὴν Ἐπιστολήν του γράφει τὰ ἑξῆς ὡραῖα: «Σεβαστοί μοι Πατέρες, αἱ Ἐπιστολαί μου δὲν ἔχουν τὴν συνήθειαν νὰ εἶναι συχναὶ οὔτε πολὺ ἐκτεταμέναι. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἔπαθον τὸ συναμφότερον, διότι εἶχον πολὺ ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν διάθεσίν μου. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἐπιστολήν μου γράφω πολλά, διότι δὲν εἶχον τὸν χρόνον νὰ γράψω ὀλίγα».

† Λ. Δ.

ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ

ΣΧΕΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΣΧΕΣΕΣΙΝ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Πανευρωπαϊκοῦ πολέμου ἡ ἔλλειψις χάρτου ποικίλης χρήσεως συνετέλεσεν, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἀνὰ τὴν ἀγορὰν ἐμφάνισιν παλαιῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων πωληθέντων ἀντὶ πινακίου φακῆς.

Μεταξὺ τῶν χειρογράφων ἰδίᾳ εὑρέθησαν καί τινα οὐχὶ ὅλως ἄμοιρα ἱστορικῆς ἀξίας. Τοιοῦτον τυγχάνει καὶ τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον χειρόγραφον γεγραμμένον εἰς διπλοῦν—πρόχειρον καὶ διωρθωμένον—κομισθὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεγάλου πολέμου μετ' ἄλλων παλαιῶν φύλλων χάρτου καὶ τετραδίων καὶ βιβλίων εἴς τινα παντοπώλην τοῦ Μεγάλου Ρεύματος πρὸς πώλησιν.

Α΄

Τὸ ἐσώκλειστον χειρόγραφον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὡς νομίζω, προῆλθεν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἢ τῶν λειψάνων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμ. Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄—κατοικήσαντος μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν παραίτησιν αὐτοῦ ἐν Μ. Ρεύματι καὶ ἀποβιώσαντος καὶ ἐνταφιασθέντος ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ—μέλους τῆς Συνόδου τῆς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1850, ἐπὶ τῆς δευτέρας Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Δ΄ τοῦ Βυζαντίου, συνελθούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πρὸς κανονικὴν χειραφέτησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐγκριθὲν καὶ μεταφρασθὲν εἰς τὴν τουρκικὴν ἐστάλη περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου 1850 εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ὅπως ληφθῇ ἡ τότε ἀπαραίτητος θεωρηθεῖσα ἄδεια τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πνευματικὴν μετὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ἕνωσιν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἑλληνικὸν χειρόγραφον (σχέδιον) ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας ἢ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄, ἢ τοῦ πρώην Μεσημβρίας Σαμουήλ,

συνεργάτου (μετὰ τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Πανᾶ καὶ τοῦ Ρεθύμνης Ἰωαννικίου) τοῦ εἰρημένου Πατριάρχου κατὰ τὴν πρώτην Πατριαρχείαν του καὶ μέλους τῆς συνοδικῇ ἐπιτροπῆς (1850) τῆς ἐπιφορτισθείσης τὴν σύνταξιν τῶν ὅρων καὶ ἔπειτα τοῦ Τόμου τῆς χειραφετήσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὄντων συναδέλφων αὐτοῦ τοῦ Κρήτης Χρυσάνθου καὶ τοῦ ἀειμνήστου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου Τυπάλδου.

Ἠρεύνησα ὅλα τὰ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις σωζόμενα τουρκιστὶ συντεταγμένα ἔγγραφα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ τουρκικοῦ ἀντιγράφου τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου· δυστυχῶς οὐδὲν εὗτον, ἀφοῦ μάλιστα οὐδὲν ἔγγραφον ἢ βιβλίον τουρκικὸν (πρωτόκολλον) τοῦ ἔτους 1850 ἐπιφαίνεται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις [1]. Ἐκ τοῦ περιεχομένου ὅμως τοῦ ἐγγράφου, ἐκ τῆς μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν δημιουργηθείσης ἐν Τουρκίᾳ πολιτικῆς ἀτμοσφαίρας καὶ δυσπιστίας πρός τε τὸν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τότε Ἑλληνισμὸν καὶ ἰδιαίτατα ἐκ τῆς συνεπείᾳ τῶν ληστρικῶν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος ἐπιδρομῶν, τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ τότε ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας Κωστάκη Μουσούρου καὶ ἄλλων λόγων ἀπειληθείσης ρήξεως μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται ὅτι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ὁποίας οὐδ᾽ αὐτὴ ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου ἦτο δυνατή.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ ΣΤ′ διορισθείσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς (ὑπὸ τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν) καὶ συνεργατῶν τοῦ Πατριάρχου τούτου ἐμφανίζεται τατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Συνόδου μόνον ὁ πρώην Μεσημβρίας Σαμουήλ, φράσεις δέ τινες τοῦ σχεδίου εἶνε αἱ αὐταὶ πρὸς τὰς ἀπαντώσας ἐν τῇ κατὰ τοῦ Καΐρου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1839 τὸ πρῶτον ἤδη πατριαρχεύοντος Γρηγορίου τοῦ ΣΤ′, ἀπολυθείσῃ Πατριαρχικῇ Ἐγκυκλίῳ, εἰκάζω ὅτι τὸ ὑπὸ μελέτην ἔγγραφον συνετάχθη ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Σαμουὴλ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ΣΤ′, εἰς οὗ καὶ τὴν βιβλιοθήκην οὕτως ἢ ἄλλως περιῆλθε τὸ σχέδιον. Δέν μοι φαίνεται πιθανὴ ἡ σύνταξις τούτου ἐκ μέρους τοῦ Σταυρουπόλεως Τυπάλ-

---

(1) Ἰδοὺ πῶς ἐξηγεῖ τὴν ἀπώλειαν ἐγγράφων ἐκ τῶν Πατριαρχείων ΚΠ. ὁ κ. Καλλίνικος Δελικάνης—νῦν Μητροπολίτης Κυζίκου— ἐν τῷ Β′ τόμῳ σελ. κγ′ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων Πατριαρχικῶν ἐγγράφων: «Ἕκαστος δὲ Πατριάρχης τὰ ἀποστελλόμενα αὐτῷ ἐπισήμως ἔγγραφα ἐθεώρει ὡς ἀτομικὴν αὐτοῦ κτῆσιν καί, τηρῶν παρ᾽ ἑαυτῷ, κατέστρεφεν ἢ συναποκόμιζεν ἀποχωρῶν». Ἐν δὲ ὑποσημειώσει [1] τῆς αὐτῆς σελίδος προσθέτει καὶ τὰ ἑξῆς: «Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐμιμοῦντο, μέχρι πρὸ ὀλίγων μόλις δεκαετηρίδων καί τινες τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, εἰς τοῦτο δὲ ὀφείλεται, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἀπώλεια πληθύος πρωτοτύπων ἐπισήμων κυβερνητικῶν ἐγγράφων».

δου, ἅτε τούτου ὡς ξένου ἀγνοοῦντος τὴν τότε νοοτροπίαν τῆς Πύλης.
Ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ὑπέστη τροποποίησίν τινα εἴτε ἐκ μέρους τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Ἀνθίμου τοῦ Δ΄ ἢ ἐκ μέρους τῆς Συνόδου, τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἄλλα σημαντικώτατα ἔγγραφα —ὡς οἱ ὅροι καὶ ὁ Τόμος— συνταχθέντα ὑπὸ τῆς συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐγένοντο αὐτολεξεὶ ἀποδεκτὰ ὑπὸ τῆς «Μεγάλης Σύνόδου». Τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ σωζόμενα ἐπίσημα τῆς Συνόδου Πρακτικά.

Τὸ ὅτι δὲ ἐν τοῖς ἐπισήμοις τούτοις πρακτικοῖς οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ τοῦ πρὸς τὴν Πόρταν ταχριρίου τούτου, τὸ τοιοῦτον ἐξηγεῖται ἐκ τούτου ὅτι τὰ ἐν λόγῳ Πρακτικὰ συνταχθέντα ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Γλυκᾶ περιέχουσι μόνον συμπεράσματα καὶ ἀποφάσεις, οὐχὶ δὲ συζητήσεις καὶ δὴ ἀποφάσεις ἀφορώσας τὰ μεταξὺ Πατριαρχείου καὶ Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, ὅρους καὶ Τόμον. Ἄλλως τε εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι ἐγένετο λόγος περὶ ἀποστολῆς τοιούτου ἐγγράφου πρὸς τὴν τότε Ὑψηλὴν Πύλην ἐν ἰδιαιτέρᾳ συσκέψει μελῶν τινων τῆς Συνόδου συσκεφθέντων παρὰ τῷ τότε πατριαρχεύοντι. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἄγνοια τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην τοιούτου ἐγγράφου ἀπὸ μέρους τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παραγόντων. Ἐὰν τὸ τοιοῦτον ἐγνωρίζετο θὰ ἔδιδεν ἀφορμὴν νέου ἀγῶνος καὶ εἰς ἄλλους μὲν ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸν Θ. Φαρμακίδην.

Ἐπισταμένη μελέτη τοῦ ἐγγράφου παρουσιάζει ὡς ἐνδιαφέροντα τὰ ἑξῆς σημεῖα : 1] τὴν «αὐτογνωμόνως» ipso jure καὶ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Θ. Φαρμακίδου γενομένην ἀνακήρυξιν τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας· 2] τὴν ἐντεῦθεν ἐπακολουθήσασαν ἀντικανονικὴν διοργάνωσιν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐκ τοῦ «διοργανισμοῦ» τούτου προκύψασαν ἐκκλησιαστικὴν ἀταξίαν, τὰς «παρεισάκτους καινοτομίας» καὶ μάλιστα τὸν θεοσεβισμὸν τοῦ Θ Καΐρου, τὰς «ἀθέους καὶ βλασφήμους διδασκαλίας,» ὡς χαρακτηρίζει τὴν αἵρεσιν ταύτην τὸ ἔγγραφον, διὰ τῶν ὁποίων «ὁ ἔσχατος κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας μας ἠπειλήθη κίνδυνος»· 3] τὴν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1839 ἀπολυθεῖσαν, ὡς ἤδη ἐμνημόνευσα, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄ Ἐγκύκλιον κατὰ τοῦ θρησκευτικοφιλοσοφικοῦ συστήματος τοῦ Καΐρου («ἐὰν ὁ Πατριαρχικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνος δὲν ἐπρολάμβανε ***νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του***»), τὴν κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους γενομένην ὑπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι Συνόδου καθαίρεσιν τοῦ Καΐρου («ἐξ ἧς-φωνῆς-νὰ διεγερθῶσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς [2] τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὀφειλομένην αὐτοῖς προσοχὴν

(2) Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου ἀγνοῶν ἐπισήμως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὴν σύστασιν Συνόδου ἐν Ἑλλάδι, ἀπεκάλει τὰ μέλη αὐτῆς ἁπλῶς Ἀρχιερεῖς.

καὶ προκατάληψιν τοῦ κινδύνου»)· 4) τὴν σχέσιν τῶν θρησκευτικῶν φρονημάτων τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν σύστασιν αὐτῆς ταύτης τῆς Πολιτείας. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀναπτύσσονται ἰδέαι μετὰ θέρμης συζητούμεναι σήμερον ὁπότε ἐπικρατεῖ πολλαχοῦ θρησκευτική, ἠθική, διανοητικὴ καὶ πολιτικὴ ἀναρχία· «ὅταν διαλαμβάνει τὸ ἔγγραφον, ἑνὸς ἔθνους ἡ θρησκεία, ἥτις θεωρεῖται παρ᾽ αὐτῷ ἡ πρώτη καὶ οὐσιώδης βάσις τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀμοιβαίας κοινωνίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον ἀναπτύξεως καὶ ὁ μόνος χαλινὸς εἰς τὰ πάθη καὶ τὰς παραλόγους τῶν ἀνθρώπων ὁρμάς, περιφρονεῖται, ἐξευτελίζεται καὶ ὁλοτελῶς παραβλέπεται, καὶ ὅταν τέλος πάντων δολίως ἐπιβουλευομένη ὑπούλως καταδεσμεύεται καὶ πολυτρόπως διωκομένη καταδουλοῦται, ἀνίσχυρος ὅλως καθισταμένη καὶ ἀδρανὴς μένουσα, ὡς τῶν ἱερῶν αὐτῆς λειτουργῶν ἀδυνατούντων εἰς τὴν ἐλευθέραν αὐτῆς ἐνέργειαν καὶ τὴν ταύτης ὑποστήριξιν, τότε εὐκόλως ἕκαστος ***ἀφηνιάζει,*** ἐκτραχηλίζεται εἰς τὰ πάθη του, κωφεύει εἰς τὰς σωτηριώδεις φωνὰς τῆς συνειδήσεως, ἀπειθεῖ εἰς τοὺς νόμους, καταφρονεῖ τὴν διοίκησιν, ἐπηρεάζει τὸν πλησίον καὶ γίνεται ***μάστιξ, ἑνὶ λόγῳ, τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνιας καὶ ὁ ἀνατροπεὺς ὅλων τῶν καθεστώτων, ἀποβάλλων ὁλοτελῶς τὸν φόβον τῆς ἐξουσίας, ἀποσείων προηγουμένως τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν καταπάτησιν τῆς νηπιόθεν παραδεδεγμένης θρησκείας του».***

Ἀναλύων σύγχρονός τις τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς κοινωνίας καὶ ἰδίως τὸν λεγόμενον κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν βολσεβικισμὸν δὲν θὰ εὕρῃ ἴσως νὰ εἴπῃ κατ᾽ οὐσίαν πολὺ περισσότερα τῶν ὅσων διετύπωσε πρὸ 81 ἐτῶν ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπὸ μελέτην ἐγγράφου. 5) Τὴν κατὰ 30 Μαΐου 1850 — πρωθυπουργεύοντος τοῦ Κριεζῆ — γενομένην συνοδικὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δι᾽ ἧς ἐζητεῖτο ὅπως γίνῃ ἁρμοδίως (διὰ τῆς κυβερνήσεως) ἡ περι συστάσεως τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διακοίνωσις πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐν Ἑλλάδι πολιτεύματος, καθ᾽ ἣν ἀνέπνευσέ πως καὶ ἡ «καταδεδουλωμένη» Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία. («Οἱ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀρχιερεῖς. . . . . ἐπιλαβόμενοι. . . . . . . ἐσχάτως τῆς παρούσης τῶν πολιτικῶν ἐκεῖσε πραγμάτων μεταβολῆς . . . . ***ἐξέφρασαν παρρησίᾳ τὸ φρόνημα καὶ τὴν θέλησίν των,*** θεωρήσαντες τὸ μόνον σωτήριον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν κανονικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ὡς κέντρου τῶν τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐξηρτημένων καὶ ***τῶν αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν*** καὶ τὴν μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἕνωσιν καὶ πνευματικὴν σχέσιν»). 6) Τὴν ἀποφυγὴν «λύμης καὶ διαφθορᾶς» τῶν ἐν Τουρκίᾳ χριστιανῶν ὀρθοδόξων ἀπειλουμένης διὰ τῆς μετὰ τῶν ὁμοδόξων

῾Ελλήνων ἐπικοινωνίας καὶ ἐπιμιξίας «**διὰ τὸ ὅμορον**». ῾Ο συγγραφεὺς χαράσσων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ τὰς ληστρικὰς συμμορίας τὰς διοργανωθείσας ὑπὸ τοῦ Κωλέττη, λυμαινομένας δὲ τὰ τουρκικὰ σύνορα ἐλάχιστα ἔτη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἀναλυομένου ἐγγράφου. 7) Τὸ συμπέρασμα τοῦ ἐγγράφου ὅτι δηλ. διὰ λόγους θρησκευτικούς, ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτειακούς,—ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω — ἐπιβάλλεται ἡ πνευματικὴ ἕνωσις τῆς ᾿Εκκλησίας τῆς ῾Ελλάδος μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. «Καὶ κατανοοῦντες, λέγει, οὐ μόνον ἀνεπιβλαβῆ καὶ ἀνεπηρέαστον **πολιτικῶς** πρὸς τὸ βασίλειον κράτος τὴν τοιαύτην ἕνωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπωφελῆ καὶ χρήσιμον ἠθικῶς τε καὶ **πολιτικῶς**. . . . . . παρακαλοῦντες θερμῶς ἵνα ἐπιστήσῃ **ἀπαθῶς** τὴν προσοχήν του εἰς τὰ παρ' ἡμῶν δουλικῶς ἐκτιθέμενα. . . . . ».

Αἱ τελευταῖαι φράσεις τοῦ ἐγγράφου «ἀνεπηρέαστον πολιτικῶς, ἀπαθῶς» κτλ. πείθουσι τὸν ἑρμηνευτὴν ὅτι, ὡς ἤδη καὶ ἀλλαχοῦ ἀνέφερα, πάντως τὸ ὑπὸ μελέτην ἔγγραφον ὑπεβλήθη τῇ Κυβερνήσει τοῦ Σουλτὰν ᾿Αβδοὺλ Μετζὴτ περὶ τὰς ἀρχὰς ᾿Ιουνίου τοῦ 1850. Λέγω περὶ τὰς ἀρχὰς ᾿Ιουνίου, διότι ἡ μὲν συνοδικὴ πρᾶξις ἐκείνη τῆς ᾿Εκκλησίας τῆς ῾Ελλάδος ἐγένετο, ὡς ἤδη ἐμνημονεύθη, τῇ 30 Μαΐου, ἡ δὲ Μεγάλη Σύνοδος ἐπέρανε τὰς ἐργασίας τῆς τῇ 29 ᾿Ιουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1850.

Περαίνων τὴν παροῦσάν μου πενιχρὰν μελέτην, ὀφείλω νὰ ἐξάρω τὴν περιεκτικότητα τοῦ ἐγγράφου καὶ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ ἔστω καὶ μικρὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ᾿Εκκλησίας μας καθόλου καὶ τῆς ῾Ελλαδικῆς ᾿Εκκλησίας ἰδίᾳ. Σημειῶ δὲ ὅτι ὁ ἐντριβέστατος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μακαριώτατος ᾿Αθηνῶν κ. Χρυσόστομος, εἰς ὃν εἶχον ἀνακοινώση τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἐγγράφου ἐχαρακτήρισε τοῦτο «ἱστορικόν». Τὸ ἔγγραφον ἐδώρησα εἰς τὸ ᾿Αρχειοφυλάκιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. ῾Ο ἀοίδιμος σοφὸς Πατριάρχης Βασίλειος ὁ Γ' διὰ πιττακίου πρός με ὑπὸ ἡμερομηνίαν ζ' ᾿Οκτωβρίου 1925 ἐξέφραζε σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: ᾿Επαινέσαντες συνοδικῶς τὴν ῾Υμετέραν ῾Ιερότητα ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει τοῦ χειρογράφου τούτου, ἀποτελοῦντος **ἀληθῶς πολύτιμον ἱστορικῶς εὕρημα**, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ συνοδευούσῃ αὐτὸ μελέτῃ αὐτῆς, τῇ μαρτυρούσῃ ἅπαξ ἔτι τὸν ἄοκνον ζῆλον καὶ τὸ μελετηρὸν τῆς ῾Υμετέρας ῾Ιερότητος, ἄσμενοι προαγόμεθα ἐκφράσαι αὐτῇ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς ᾿Εκκλησίας διὰ τὴν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν ᾿Αρχειοφυλάκιον πρόφρονα ὑπ' αὐτῆς δωρεὰν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου χειρογράφου».

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

(῞Επεται τὸ ἔγγραφον εἰς τὸ προσεχὲς Τεῦχος)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος ἀνήγγειλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι διά τε Τηλεγραφήματος καὶ διὰ Γράμματος αὐτοῦ ἀπὸ 18ης Δεκεμβρίου 1930 ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προέβη εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἑξῆς Ἱεραρχῶν : Τοῦ τέως Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Μητρόπολιν Κερκύρας, τοῦ τέως Χαλδείας κ. Βασιλείου εἰς τὴν Μητρόπολιν Δράμας, τοῦ τέως Ἐπισκόπου Σικάγου κ. Φιλαρέτου εἰς τὴν Μητρόπολιν Σύρου, Τήνου καὶ Ἄνδρου, τοῦ τέως Ἐπισκόπου Βοστώνης κ. Ἰωακεὶμ εἰς τὴν Μητρόπολιν Φωκίδος.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας κ. Ἀλέξανδρος κατέβη ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετέβη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Κατὰ τηλεγραφικὰς πληροφορίας ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας κ. Βασίλειος τὴν 24ην παρόντος μηνὸς Ἰανουαρίου. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φωκίδος κ. Ἰωακεὶμ ἐτηλεγράφησεν ὅτι ἀναχωρεῖ τὴν 11ην Φεβρουαρίου. Ὁ δὲ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου κ. Φιλάρετος ἔλαβεν ἄδειαν παρατάσεως τῆς διαμονῆς αὐτοῦ ἐν Σικάγῳ ἐπὶ τέσσαρας ἑβδομάδας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ Γράμματος αὐτοῦ ἀπὸ 18ης Δεκεμβρίου 1930 ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προέβη εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τέως Μητροπολίτου Καμπανίας Διοδώρου εἰς τὴν Μητρόπολιν Σισανίου καὶ Σιατίστης καὶ τοῦ τέως βοηθοῦ τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Ἐπισκόπου Ἀπαμείας Βασιλείου εἰς τὴν Μητρόπολιν Σιδηροκάστρου.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΜΒΡΟΥ

Ἐπανέκαμψεν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ διά τινα χρόνον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἴμβρου κ. Ἰάκωβος.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΡΔΕΩΝ

Ἀνετέθη Συνοδικῶς τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανῷ ὁ καταρτισμὸς καὶ ἡ ἔκδοσις Περιγραφικοῦ Καταλόγου τῆς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐνταῦθα Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου Νομικῆς Συναγωγῆς.

Η ΑΘΩΝΙΑΣ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ὑπεβλήθη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους μετ' ἰδιαιτέρας Ἐκθέσεως ὁ Κανονισμὸς τῆς τελευταίως ἱδρυθείσης Ἀθωνιάδος Ἱερατικῆς Σχολῆς. Ἡ Σχολὴ αὕτη συνῳδὰ καὶ πρὸς σχετικὴν ἄλλοτε ὑπόδειξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἱδρυθεῖσα, ἱδρύθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 182 Ἄρθρου τοῦ γνησίου Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, περιλαμβάνουσα δὲ μίαν Προκαταρκτικὴν τάξιν, 3 τάξεις Ἑλληνικοῦ Σχολείου καὶ 4 τάξεις Γυμνασιακάς, ἐν αἷς διδάσκονται καὶ ἱκανὰ Θεολογικὰ μαθήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μεγάλως θέλει ὑποβοηθήσῃ καὶ τὴν μελέτην τῆς Βυζαντιολογίας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνε συγχαρητήριον καὶ εὐχετήριον τηλεγράφημα, ἐστάλη δὲ καὶ ὡραῖον Πατριαρχικὸν Γράμμα πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, δι' οὗ ἐξεφράζετο ἡ εὐχαρίστησις καὶ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν αἰσίαν ἵδρυσιν καὶ ἔναρξιν τῆς λειτουργίας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῆς Ἀθωνιάδος Ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἥτις εἶναι ἐγκαλλώπισμα σεμνὸν καὶ τίμιον τῆς φιλοτιμίας τῶν εὐαγῶν Μονῶν, ἔχει δὲ προορισμὸν νὰ παρέχῃ μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τὸν τόπον.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΨΕΩΣ

Ὁ ἐν Ἀμερικῇ Ἐπιχειρηματίας καὶ Ἰδιοκτήτης τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος» κ. Π. Τατάνης ἀπέστειλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἀντίτυπα τῶν Ἐκδόσεων Καινῆς Διαθήκης καὶ Ἱερᾶς Συνόψεως τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος», ἅτινα ἡ Α. Θ. Παναγιότης θὰ χρησιμοποιήσῃ εἰς εὐλογίαν καὶ ὡς δῶρα εἰς πρόσωπα ἐξαιρετικὰ ἐπισκεπτόμενα Αὐτήν. Διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν τῷ εἰρημένῳ κ. Π. Τατάνῃ ἡ εὐαρέσκεια καὶ ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει ταύτῃ τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτήν, προσέτι δὲ καὶ τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς διὰ τὸ ἐπιμεμελημένον ἀπό τε ἀπόψεως περιεχομένου καὶ παραστάσεως τῶν ἐν λόγῳ Ἐκδόσεων, αἵτινες καὶ λαμπρύνονται μὲ ὡραίας εἰκόνας θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς μεγάλης Τέχνης, τόσον Βυζαντινῆς ὅσον καὶ Νεωτέρας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΟΥΨΑΛΗΣ ΝΑΘΑΝ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς διὰ Γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1930 ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης κ. Νάθαν ἐτιμήθη ἐξόχως διὰ τῆς εἰς αὐτόν, ὡς εἰσηγητὴν καὶ ὀργανωτὴν τοῦ «περὶ Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» Συνεδρίου, ἀπονομῆς τοῦ Βραβείου Νόμπελ τοῦ 1930. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Θυατείρων, ὡς Ἀποκρισάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀπηύθυνε τῷ Ἁγίῳ Οὐψάλης ἐγκαρδίους συγχαρητηρίους προσρήσεις. Ἡ δὲ Α. Θ. Παναγιότης διὰ Γράμματος διεβίβασεν αὐτῷ τὰς Πατριαρχικὰς Αὐτῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως συγχαρητηρίους εὐχάς.

Ο ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΓΙΟΥΓΟΣΛΑΒΙΑΣ

Τὴν 28ην Ἰανουαρίου ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Ἐξοχώτατος Πρέσβυς τῆς Γιουγοσλαβίας κ. **Liob Neschitch** ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἀκολούθου τῆς Γιουγοσλαβικῆς Πρεσβείας κ. **Vladimir Stcherbina,** γενόμενος δεκτὸς συμφώνως πρὸς τὸ Πρωτόκολλον τῆς Ὑποδοχῆς τῶν Πρέσβεων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Ἡ Α. Ἐξοχότης ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ βαθύτατα σέβη τῆς Γιουγοσλαβικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ διεβεβαίωσεν Αὐτὴν περὶ τοῦ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἐξαιτησάμενος ἅμα τὰς εὐλογίας Αὐτῆς ὑπέρ τε τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτοῦ. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε τῷ κ. Πρέσβει διὰ τὰ εὐγενῆ ταῦτα αἰσθήματα τοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους, ἐξῆρε τοὺς ἁγίους δεσμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ ἠρώτησε περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου, τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Βαρνάβα καὶ τῶν Μελῶν τῆς Κυβερνήσεως.

Η ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Μία ἀπὸ τὰς ὡραιας Ἑορτὰς τοῦ Ἔτους, Ἑορτὴ τῶν Γραμμάτων· ἡμέρα τὴν τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὰ μάλιστα. Εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν ἐτελέσθη ἡ νενομισμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία ἐν βαθείᾳ κατανύξει καὶ ἐν συρρσυρροῇ μεγάλῃ Ἐκκλησιάσματος. Παρέστη καὶ ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαβίας Ἐξοχώτατος κ. **Liob Nechitch** μετὰ τῆς Εὐγενεστάτης Κυρίας **I. Jovanovitch.** Ἐφ' ᾧ ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὴν Εἴσοδον τῶν Τιμίων Δώρων ἐμνημόνευσε τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Γιουγοσλαβίας Ἀλεξάνδρου, τῆς Μεγαλειοτάτης Βασιλίσσης Μαρίας, τοῦ Ὑψηλοτάτου Διαδόχου Πέτρου, παντὸς τοῦ Οἴκου αὐτοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ὡμίλησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος.

Ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ Εὐαγγελικοῦ χωρίου «Ὃς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν», ἀνέπτυξε πρῶτον τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ ἀληθὴς ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ πιστεύῃ ὀρθῶς ἀφ' ἑνὸς καὶ νὰ ζῇ ζωὴν ἐνάρετον ἀφ' ἑτέρου. Ἡ ὀρθὴ πίστις πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὰ καλὰ ἔργα, ἐπὶ πλέον δὲ τὰ ἔργα νὰ πράττωνται μετὰ λόγου, ἡ δὲ πίστις νὰ ὑπάρχῃ οὐχὶ τυφλῶς, ἀλλὰ κατ' ἐπίγνωσιν. Τοιαῦτα προσόντα πρέπει πρὸ παντὸς νὰ ζητῶνται ἀπὸ τοὺς προορίζοντας ἑαυτοὺς διὰ τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου.

Ὁ Κληρικὸς δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζῃ παραφωνίας μεταξὺ διδασκαλίας— ἡ ὁποία εἶναι ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων καθηκόντων αὐτοῦ—καὶ πράξεων. Πρέπει δηλαδὴ νὰ πράττῃ ὅσα διδάσκει. Ἡ ἁρμονία μεταξὺ διδασκαλίας καὶ ζωῆς τοῦ Ποιμένος εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς εὐδοκιμήσεως.

Εἰσερχομένη εἶτα ἡ Α. Θεοφιλία εἰς ἐξέτασιν τῶν δυσκολιῶν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς τὴν εὐδοκίμησιν ταύτην, ἀνέλυσε τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐργάζεται ὁ Πνευματικὸς Ποιμήν, ὑπὸ πάντων ἐξεταζόμενος, ὡς τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ χρυσοῦν νόμισμα μήπως εἶναι κίβδηλον ἢ ἐλλιπές, ὑπὸ τὴν κρίσιν πάντων τιθέμενος μήπως εἶναι ἢ δὲν εἶναι συνεπὴς πρὸς ὅ,τι λέγει, πρὸς ἅ,τι διδάσκει.

Ἀλλὰ καὶ ἄψογος θεωρούμενος καθ' ἑαυτὸν ὁ Ποιμὴν μεγάλας συναντᾶ δυσκολίας εἰς τὸ ἔργον τῆς διαπλάσεως τῶν ψυχῶν, ἔργον πολὺ δυσκολώτερον τῆς θεραπείας σωμάτων. Διότι τὰ μὲν σώματα ὄχι μόνον δὲν ἀντιδρῶσιν, ἀλλὰ καὶ βοηθοῦσι τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς νόσου, αἱ δὲ ψυχαὶ φύσει μᾶλλον πρὸς τὸ κακὸν ρέπουσαι καταφέρονται κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑγείας.

Τὰς δυσκολίας ταύτας ἐνίκησαν οἱ Μεγάλοι Ἱεράρχαι, ἀποδειχθέντες τέλειοι ὡς Χριστιανοί, ἔξοχοι ὡς Ποιμένες, καύχημα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ὁποίας λάμπουσιν ὡς ἀστερισμὸς τριῶν ἀστέρων πρώτου μεγέθους.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑΙ

Ἐκτὸς τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Χοροστασιῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ μεγάλας Ἑορτὰς τοῦ παρόντος μηνὸς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν μεγάλῃ συρροῇ πλήθους. Ἡ ἐκδήλωσις τῆς εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως τῶν Χριστιανῶν πρὸς τὸ Πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἦτο βαθεῖα. Προσελθοῦσαν μετὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκολουθίας Της προϋπήντησεν εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Ναοῦ ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτοῦ. Ὡραιότατα προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ διάκονος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ Ναοῦ κ. Κ. Γλυνός. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπηυλόγησε τὰς φιλοτίμους προσπαθείας τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΙΛΗΤΟΥ

Τυχὼν σχετικῆς ἀδείας ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Αἰμιλιανὸς ἀνεχώρησεν εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν οἰκείων αὐτοῦ.

ΕΟΡΤΑΙ

Πρὸς τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Ἀγαθάγγελον τὰς Πατριαρχικὰς προσρήσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διεβίβασεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσυγγελλεύων Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος.

— Τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ροδοπόλεως κ. Κύριλλον ἡ Α. Παναγιότης ἐπεσκέφθη οἴκοι.

— Τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φιλαδελφείας κ. Μάξιμον Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁ. καὶ Ἱ. Συνόδου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτοῦ.

— Τοὺς ἑορτάσαντας Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Δρυϊνουπόλεως κ. Βασίλειον, Πέλλης κ. Βασίλειον καὶ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κ. Ἰωάννην ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων.

— Πρὸς τὸν ἑορτάσαντα Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελον τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς διεβίβασεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιδιακονεύων Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος.

— Καταλλήλως διεβιβάσθησαν αἱ Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ τῷ ἑορτάσαντι Πανοσιολογιωτάτῳ Τριτεύοντι κ. Γρηγορίῳ.

Ο ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΟΚΗΣ

Περὶ τὰ μέσα Ἰανουαρίου ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν ἐπιστρέφων εἰς Ἀμερικὴν ὁ ἐκ τῶν καλῶν ἐκεῖ Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Βασίλειος Δόκης, διαμείνας ἐνταῦθα ἐπὶ ἕνα περίπου μῆνα. Τὴν Α. Πανοσιολογιότητα διακρίνει μόρφωσις καὶ ἀγάπη θερμὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΤΡΙΣΑΓΙΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐτελέσθησαν Τρισάγια τῇ μὲν Ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἐπὶ τοῦ Τάφου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κ. Βασιλείου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Δωροθέου, τῇ δὲ Ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπὶ τοῦ Τάφου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου κ. Γρηγορίου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανοῦ.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 24 Ἰανουαρίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος τηλεγραφικῶς ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν θάνατον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰκαρίας κ. Νεοφύτου, αἰφνιδιως ἐπελθόντα τὴν 21 λήγοντος μηνός. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ λύπης πληροφορηθεῖσα τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου, ἐγερθεῖσα, ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰκαρίας Νεόφυτος Κοτζαμανίδης ἐγεννήθη ἐν Ἀλατσάτοις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1862. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῷ 1887. Ὑπηρέτησεν ὡς Ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου, προτάσει τοῦ ὁποίου ἐψηφίσθη Ἐπίσκοπος Μοσχονησίων κατὰ Σεπτέμβριον 1897. Ἀκολούθως κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1906 ἐξελέγη Μητροπολίτης Βάρνης, χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Τῷ 1909 μετετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Παραμυθίας, ἣν ἐποίμανεν ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη. Τῷ δὲ 1924 μετετέθη εἰς τὴν τότε ἱδρυθεῖσαν Μητρόπολιν Σουφλίου, ἐξ ἧς τῷ 1916 μετετέθη εἰς τὴν ἀρτισύστατον ὡσαύτως Μητρόπολιν Ἰκαρίας. Πανταχοῦ ὑπηρέτησε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τὴν Ἐκκλησίαν.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἰκαρίας Νεοφύτου ἡ μνήμη εἴη αἰωνία.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Ἐν σελ. 593 στίχ. 5 τοῦ Τεύχους τοῦ Δεκεμβρίου 1930 ἡ φράσις: ***τὸν δ' αἰῶνα*** δέον νὰ γραφῇ: ***τὸν ε' αἰῶνα.***

Ἐν σελ. 594 στίχ. 22 ἡ λέξις **monadhi** δέον νὰ γραφῇ **monachi.**

ΚΑΝΟΝΙΟΝ

(ΗΤΟΙ ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΙΝΑΞ)

ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 1931

καθορίζον τὸν ψαλλόμενον ἦχον, τὸ ἀναγινωσκόμενον Ἑωθινὸν Εὐαγγέλιον, τὴν ἀναγινωσκομένην Ἀποστολικὴν περικοπὴν καὶ τὴν Εὐαγγελικὴν τοιαύτην κατὰ μίαν ἑκάστην τῶν Κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 1931

Ἰνδικτιῶνος ΙΔ'.
Ἡλίου κύκλοι ΙΘ'.
Σελήνης κύκλοι Ι'.
Σελήνης Θεμέλιον ΚΕ'.
Κρεωφαγίας ἡμέραι 53.
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου τῇ 22ᾳ Φεβρουαρίου.
Ἡ νηστεία ἄρχεται τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ Τετάρτῃ τῆς Ε ης ἑβδομάδ.
Ἡ Κυριακὴ τῶν Βαΐων τῇ 5ῃ Ἀπριλίου.
Ἰσραηλιτῶν Πεσὰχ τῇ 2ᾳ Ἀπριλίου.
Νομικὸν Φάσκα τῇ 6ῃ Ἀπριλίου.
Λατίνων Πάσχα τῇ 5ῃ Ἀπριλίου.
Τὸ σωτηριῶδες Πάσχα τῇ 12ῃ Ἀπριλίου.
Ἡ Μεσοπεντηκοστὴ τῇ 6ῃ Μαΐου.
Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως τῇ 21ῃ Μαΐου.
Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς τῇ 31ῃ Μαΐου.

Ἡ Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων τῇ 7ῃ Ἰουνίου.
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διαρκεῖ ἡμέρας 21, (ἤτοι ἄρχεται τῇ 8ῃ Ἰουνίου καὶ παρατείνεται μέχρι τῆς 28ης Ἰουνίου, συμπεριλαμβανομένης καὶ ταύτης τῆς ἡμέρας).
Ἡ μνήμη τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων τῇ 29ῃ Ἰουνίου ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ.
Ἡ ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου, ἐν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ.

Τύποις «Φαξιλὲτ» Τάσσου Βακαλοπούλου

ΜΗΝΕΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝ.	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ		ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΚΟΠΑΙ	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	4	πλ. α'	η'	Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων	Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰ Χ. Υἱοῦ Θεοῦ (Μρκ. Α' 1-8)	Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων	Τέκνον Τιμόθεε, νῆφε ἐν πᾶσι (Β' Τιμοθ. Δ' 5-9)
	11	πλ. β'	θ'	Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάν. (Μτθ. Δ' 12-17)	Τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου	Ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν (Ἑβρ. ΙΓ' 7-16)
	18	βαρὺς	ι'	Κυρ. ΙΒ' Λουκ. (τῶν 10 Λεπρῶν)	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσερχομένου τοῦ Ἰησ. εἴς τινα (Λουκ. ΙΖ' 12-19)	Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου	Ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν (Ἑβρ. ΙΓ' 7-16)
	25	πλ. δ'	ια'	Κυρ. ΙΕ' Λουκ. (τοῦ Ζακχαίου)	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ διήρχετο ὁ Ἰησ. τὴν Ἰεριχὼ (Λουκ. ΙΘ' 1-10)	Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου	Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς (Ἑβρ. Ζ' 26-Η' 2)
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1	α'	α'	Κυρ. Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου	Εἶπεν ὁ Κ ος τὴν παραβ. ταύτην· ἄνθρωποι δύο (Λουκ. ΙΗ' 10-14)	Τοῦ Τελ. καὶ Φαρ. Κυρ. ΛΓ' Περίοδος Δ'	Τέκνον Τιμόθ., παρηκολούθηκάς μου (Β' Τμθ. Γ' 10-15)
	8	β'	β'	Κυρ. Τοῦ Ἀσώτου.	Εἶπεν ὁ Κ ος τὴν παραβ. ταύτην· ὡμοιώθη (Λουκ. ΙΕ' 11-32)	Τοῦ Ἀσώτου. Κυρ. ΛΔ' » Ε'	Ἀδελφοί, πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα (Α' Κορ. ΣΤ' 12 20)
	15	γ'	γ'	Κυρ. Τῆς Ἀπόκρεω	Εἶπεν ὁ Κ ος. Ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου (Μτθ. ΚΕ' 31-46)	Τῆς Ἀπόκρεω. Κυρ. ΛΕ' » »	» βρῶμα ἡμᾶς οὐ παρίστησι (Α' Κορ. Η' 8-Θ' 2)
	22	δ'	δ'	Κυρ. Τῆς Τυροφάγου	Εἶπεν ὁ Κ ος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ (Μτθ. ΣΤ' 14-22)	Τῆς Τυροφάγου	» νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία (Ρωμ. ΙΓ' 11-ΙΔ' 4)
ΜΑΡΤΙΟΣ	1	πλ. α'	ε'	Κυρ. Α' τῶν Νηστειῶν	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠθέλησεν ὁ Ἰησ. ἐξελθεῖν εἰς (Ἰωάν. Α' 44-52)	Κυρ. Α' τῶν Νηστειῶν	Ἀδελφοί, πίστει Μωσῆς μέγας γέγονε (Ἑβρ. ΙΑ' 24-40)
	8	πλ. β'	στ'	Κυρ. Β' τῶν Νηστειῶν	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησ. εἰς Καπερναοὺμ (Μρκ. Β' 1-12)	Κυρ. Β' τῶν Νηστειῶν	Κατ' ἀρχὰς Σύ, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας (Ἑβρ. Α' 10-Β' 3)
	15	βαρὺς	ζ'	Κυρ. Γ' τῶν Νηστειῶν	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρν. (Μρκ. Η' 34-Θ' 1)	Κυρ. Γ' τῶν Νηστειῶν	Ἀδελφοί, ἔχοντες Ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα (Ἑβρ. Δ' 14-Ε' 6)
	22	πλ. δ'	η'	Κυρ. Δ' τῶν Νηστειῶν	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησ. (Μρκ. Θ' 17-31)	Κυρ. Δ' τῶν Νηστειῶν	» τῷ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς (Ἑβρ. ΣΤ' 13-20)
	25	—	ὄρθρ.	Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ (Λουκ. Α' 24-38)	Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ	» ὁ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς (Ἑβρ. Β' 11-18)
	29	α'	θ'	Κυρ. Ε' τῶν Νηστειῶν	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παραλαμβάνει ὁ Ἰησ. τοὺς 12 μαθ. (Μρκ. Ζ' 32-45)	Κυρ. Ε' τῶν Νηστειῶν	» Χριστὸς παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς (Ἑβρ. Θ' 11-14)
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	4	—	—	Σάββατον τοῦ Λαζάρου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ (Ἰωάν. ΙΑ' 1-46)	Σάββατον τοῦ Λαζάρου	Ἀδελφοί, βασιλείαν ἀσάλευτον (Ἑβρ. ΙΒ' 28-ΙΓ' 9)
	5	—	ὄρθρ.	Κυρ. τῶν Βαΐων	Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησ. εἰς Βηθανίαν (Ἰω. ΙΒ' 1-19)	Κυρ. τῶν Βαΐων.	» χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε (Φιλ. Δ' 4-9)
	12	—	β'	**Κυρ. τοῦ Σωτηριώδους Πάσχα**	Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν (Ἰωάν. Α' 1-17)	**Κυρ. τοῦ Σωτηριώδους Πάσχα.**	Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην, ὦ Θεόφιλε (Πρξ. Α' 1-9)
	19	—	α'	Κυρ. τοῦ Ἀντίπασχα.	Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῷ Σαββ. (Ἰωάν. Κ' 19-31)	Κυρ. τοῦ Ἀντίπασχα.	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διὰ τῶν χειρῶν τῶν Ἀπ. (Πρξ. Ε' 12-20)
	26	β'	δ'	Κυρ. τῶν Μυροφόρων	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμ. (Μρκ. ΙΕ' 43-ΙΣΤ' 8)	Κυρ. τῶν Μυροφόρων.	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, πληθυνόντων τῶν μαθ. (Πρξ. ΣΤ' 1-7)
ΜΑΪΟΣ	3	γ'	ε'	Κυρ. τοῦ Παραλύτου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα (Ἰωάν. Ε' 1-15)	Κυρ. τοῦ Παραλύτου.	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγένετο Πέτρον (Πρξ. Θ' 32-42)
	6	—	--	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς	Τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς (Ἰωάν. Ζ' 14-30)	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις κατέφυγον οἱ Ἀπ. (Πρξ. ΙΔ' 6-18)
	10	δ'	ζ'	Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔρχεται ὁ Ἰησ. εἰς πόλιν τῆς Σαμ. (Ἰωάν. Δ' 5-42)	Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διασπαρέντες οἱ Ἀπ. (Πρξ. ΙΑ' 19-30)
	17	πλ. α'	η'	Κυρ. τοῦ Τυφλοῦ	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ παράγων ὁ Ἰησ. εἶδεν ἄνθρωπον (Ἰωάν. Θ' 1-38)	Κυρ. τοῦ Τυφλοῦ	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγένετο πορευομένων (Πρξ. ΙΣΤ' 16-34)
	20	—	—	Ἀπόδοσις τοῦ Πάσχα	Εἶπεν ὁ Κ ος. . . . ἕως τὸ φῶς ἔχετε πιστεύετε εἰς (Ἰωάν. ΙΒ' 36-47)	Ἀπόδοσις τοῦ Πάσχα	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις κατελθὼν ὁ Παῦλος (Πρξ. ΙΗ' 22-28)
	21	—	γ'	Τῆς Ἀναλήψεως	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστὰς ὁ Ἰησ. ἐκ νεκρῶν ἔστη (Λουκ. ΚΔ' 36-55)	Τῶν ἁγ. Κωνσ/τίνου καὶ Ἑλένης	Ἐν ταῖς ἡμ. ἐκείναις Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς (Πρξ. ΚΣΤ' 1. 12-20)
	24	πλ. β'	ι'	Κυρ. τῶν Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπάρας ὁ Ἰησ. τοὺς ὀφθαλμοὺς (Ἰωάν. ΙΖ' 1-13)	Κυρ. τῶν Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου	Ἐν ταῖς ἡμ. ἐκείναις ἔκρινε Παῦλος (Πρξ. Κ' 16-18. 28-36)
	31	—	ὄρθρ.	Κυρ. τῆς Πεντηκοστῆς	Τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς (Ἰωάν. Ζ' 37-52 καὶ Η' 12)	Κυρ. τῆς Πεντηκοστῆς	Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμ. τῆς Πεντηκοστῆς (Πρξ. Β' 1-11)
ΙΟΥΝΙΟΣ	1	—	--	Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε (Μτθ. ΙΗ' 10-20)	Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε (Ἐφεσ. Ε' 9-19)
	7	πλ. δ'	α'	Κυρ. Α' Μτθ. Τῶν ἁγίων Πάντων	Εἶπεν ὁ Κ ος τοῖς ἑαυτοῦ μαθ. (Μτθ. Ι' 32-33. 37-38 καὶ ΙΘ' 27-30)	Τῶν ἁγίων Πάντων. Κυρ. Α' Περίοδος Α'	Ἀδελφοί, οἱ ἅγιοι πάντες διὰ πίστεως (Ἑβρ. ΙΑ' 33-ΙΒ' 2)
	14	α'	β'	Κυρ. Β' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ περιπατῶν ὁ Ἰησοῦς (Μτθ. Δ' 18-23)	Κυρ. Β' » »	Ἀδελφοί, δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη (Ρωμ. Β' 10-16)
	21	β'	γ'	Κυρ. Γ' Ματθαίου	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθ. (Ματθ. ΣΤ' 22-34)	Κυρ. Γ' » »	Ἀδελφοί, δικαιωθέντες ἐκ πίστεως, εἰρήνην (Ρωμ. Ε' 1-10)
	28	γ'	δ'	Κυρ. Δ' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐλθόντι τοῦ Ἰησ. εἰς Καπερναοὺμ (Μτθ. Η' 5-13)	Κυρ. Δ' » »	Ἀδελφοί, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας (Ρωμ. ΣΤ' 18-23)
ΙΟΥΛΙΟΣ	5	δ'	ε'	Κυρ. Ε' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐλθόντι τῷ Ἰησ. εἰς τὴν χώραν (Μτθ. Η' 28-Θ' 1)	Κυρ. Ε' Περίοδος Α'	Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας (Ρωμ. Ι' 1-10)
	12	πλ. α'	στ'	Κυρ. ΣΤ' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμβὰς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον (Μτθ. Θ' 1-8)	Κυρ. ΣΤ' » »	Ἀδελφοί, ἔχοντες χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν (Ρωμ. ΙΒ' 6-14)
	19	πλ. β'	ζ'	Κυρ. τῶν Πατέρων τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου	Εἶπεν ὁ Κύριος. . . . ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς (Μτθ. Ε' 14-19)	Κυρ. τῶν Πατέρων	Τέκνον Τίτε, πιστὸς ὁ λόγος καὶ περὶ τούτων (Τίτ. Γ' 8-15)
	26	βαρὺς	η'	Κυρ. Η' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶδεν ὁ Ἰησοῦς ὄχλον πολὺν (Μτθ. ΙΔ' 14-22)	Τῆς ἁγ. Παρασκευῆς	Τέκνον Τιμόθεε, οἱ καλῶς διακονήσαντες (Α' Τιμ. Γ' 13-Δ' 5)
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	2	πλ. δ'	θ'	Κυρ. Θ' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠνάγκασεν ὁ Ἰησ. τοὺς μαθητὰς (Μτθ. ΙΔ' 22-34)	Τοῦ ἁγ. Στεφάνου	Ἐν ταῖς ἡμ. ἐκείναις Στέφανος (Πρξ. ΣΤ' 8-Ζ' 5. 47-60)
	9	α'	ι'	Κυρ. Ι' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ (Μτθ. ΙΖ' 14-23)	Κυρ. Ι' Περίοδος Β'	Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους (Α' Κορ. Δ' 9-16)
	16	β'	ια'	Κυρ. ΙΑ' Ματθαίου	Εἶπεν ὁ Κ ος τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὡμοιώθη (Μτθ. ΙΗ' 23-35)	Κυρ. ΙΑ' » »	Ἀδελφοί, ἡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς (Α' Κορ. Θ' 2-12)
	23	γ'	α'	Κυρ. ΙΒ' Ματθαίου	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νεανίσκος τις προσῆλθε (Μτθ. ΙΘ' 16-26)	Κυρ. ΙΒ' » »	Ἀδελφοί, γνωρίζω ὑμῖν τὸ Εὐαγγέλιον, ὃ (Α' Κορ. ΙΕ' 1-12)
	30	δ'	β'	Κυρ. ΙΓ' Ματθαίου	Εἶπεν ὁ Κ ος τὴν παραβ. ταύτην· ἄνθρωπός τις ἦν (Μτθ. ΚΑ' 33-42)	Κυρ. ΙΓ' » »	Ἀδελφοί, γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει (Α' Κορ. ΙΣΤ' 13-24)
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	6	πλ. α'	γ'	Κυρ. ΙΔ' Ματθαίου	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (Μτθ. ΚΒ' 2-15)	Κυρ. ΙΔ' Περίοδος Β'	Ἀδελφοί, ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς, σὺν ὑμῖν εἰς (Β' Κορ. Α' 21-Β' 4)
	13	πλ. β'	δ'	Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως	Εἶπεν ὁ Κ ος· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν (Ἰωάν. Γ' 13-17)	Κυρ. πρὸ τῆς Ὑψώσεως	Ἀδελφοί, ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν (Γαλ. ΣΤ' 11-18)
	20	βαρὺς	ε'	Κυρ. μετὰ τὴν Ὕψωσιν	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν (Μρκ. Η' 34-Θ' 1)	Κυρ. μετὰ τὴν Ὕψωσιν	Ἀδελφοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρ. (Γαλ. Β' 16-20)
	27	πλ. δ'	στ'	Κυρ. Α' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ. . . ἑστὼς ὁ Ἰησ. παρὰ τὴν λίμνην (Λουκ. Ε' 1-11)	Κυρ. ΙΖ' Περίοδος Β'	Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ (Β' Κορινθ. ΣΤ' 16-Ζ' 1)
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	4	α'	ζ'	Κυρ. Β' Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος· καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν (Λουκ. ΣΤ' 31-36)	Κυρ. ΙΗ' Περίοδος Γ'	Ἀδελφοί, ὁ σπείρων φειδομένως (Β' Κορ. Θ' 6-11)
	11	β'	η'	Κυρ. Δ' Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος· ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι (Λουκ. Η' 4-15)	Τῶν Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου	Τέκνον Τίτε, πιστὸς ὁ λόγος καὶ περὶ τούτων (Τίτ. Γ' 8-15)
	18	γ'	θ'	Τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος· ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει (Λουκ. Ι' 16-21)	Τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.	Ἀδελφοί, ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τὰ ἔξω (Κολ. Δ' 5-18)
	25	δ'	ι'	Κυρ. ΣΤ' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ. . . ἐλθόντι τῷ Ἰ. εἰς τὴν χώρ. τῶν Γαδ. (Λουκ. Η' 26-39)	Κυρ. ΚΑ' Περίοδος Γ'	Ἀδελφοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρ. (Γαλ. Β' 16-20)
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1	πλ. α'	ια'	Κυρ. Ε' Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος. Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος (Λουκ. ΙΣΤ' 19-31)	Τῶν ἁγ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ	Ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ (Α' Κορ. ΙΒ' 27-ΙΓ' 8)
	8	πλ. β'	α'	Κυρ. Ζ' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε (Λουκ. Η' 41-56)	Τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ	Ἀδελφοί, εἰ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος (Ἑβρ. Β' 2-11)
	15	βαρὺς	β'	Κυρ. Η' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Νομικός τις προσῆλθε (Λουκ. Ι' 25-37)	Κυρ. ΚΔ' Περίοδος Γ'	Ἀδελφοί, Χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν (Ἐφεσ. Β' 14-22)
	22	πλ. δ'	γ'	Κυρ. Θ' Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος τὴν παραβ. ταύτην· ἀνθρώπου τινὸς (Λουκ. ΙΒ' 16-21)	Κυρ. ΚΕ' » »	Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος (Ἐφεσ. Δ' 1-7)
	29	α'	δ'	Κυρ. ΙΓ' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε (Λουκ. ΙΗ' 18-27)	Κυρ. ΚΣΤ' » Δ'	Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· ὁ γὰρ (Ἐφεσ. Ε' 8-19)
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	6	β'	ε'	Κυρ. Ι' Λουκᾶ	Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν διδάσκων ὁ Ἰησ. ἐν μιᾷ (Λουκ. ΙΓ' 10-17)	Τοῦ ἁγίου Νικολάου	Ἀδελφοί, πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν (Ἑβρ. ΙΓ' 17-21)
	13	γ'	στ'	Κυρ. ΙΑ' Λουκᾶ	Εἶπεν ὁ Κ ος· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον (Λουκ. ΙΔ' 16-24)	Τῶν Προπατόρων	Ἀδελφοί, ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ (Κολ. Γ' 4-11)
	20	δ'	ζ'	Κυρ. πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως	Βίβλος γενέσεως Ι. Χ. υἱοῦ Δαβὶδ (Μτθ. Α' 1-25)	Κυρ. πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως	Ἀδελφοί, πίστει παρῴκησεν Ἀβραὰμ (Ἑβρ. ΙΑ' 9-10. 17-40)
	27	πλ. α'	η'	Κυρ. μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν	Ἀναχωρησάντων τῶν Μάγων (Μτθ. Β' 13-23)	Τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου	Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Στέφανος (Πρξ. ΣΤ' 8-Ζ' 5. 47-60)

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου 1930.

ΕΚ ΤΗΣ ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ